

Aids grozi - kaj še čakamo?

Prvega decembra bo svetovni dan te bolezni

Prvi december je posvečen bolezni, ki morda bolj kot katerikoli od sedaj ogroža ljudi, posega v njihovo intimno in spreminja naše medsebojne odnose.

Aids je virusna in predvsem spolno prenosljiva nalezljiva bolezen. Proti njej nimamo zdravil in ne cepiva. Zaenkrat je neozdravljiva in smrtna. To pomeni, da je edini način boja proti njej, da se ne okužimo.

Aids je nalezljiva bolezen, ki se širi v obliki pandemije. Virus, ki ga povzroča - imenujemo ga HIV - se širi vedno hitreje. Na svetu se vsak dan na novo okuži 5.000 ljudi. Od začetka pa do danes se je okužilo 14 milijonov moških, žensk in otrok. Več kot 2,5 milijona ljudi je že zbolelo. Te številke se bodo do leta 2000 še pomnožile.

V Sloveniji so epidemiološke razmere v primerjavi z drugimi državami sorazmerno ugodne, vendar je prognoza slaba: po vzorcu iz drugih držav pričakujemo nadaljnje širjenje okužb z virusom HIV. V Sloveniji je do 30. septembra zbolelo 30 ljudi (20 jih je že umrlo), poleg tega jih je še 47 okuženih. Le-teh je po naših ocenah precej več, kajti testiranje je prostovoljno (tudi anonimno) in ne sistematsko.

Letošnji svetovni dan aidsa je obeležen z geslom "AIDS GROZI - KAJ ŠE ČAKAMO?" Ker se pandemija širi, je čas za boj proti zanikanju predodkom razlikovanju in samozadostnosti na vseh stopnjah: vladni, skupnosti, posameznika.

Zdaj je čas, da vsakdo dobi vse informacije o bolezni, čas za zmanjšanje možnosti okužbe žensk z izboljšanjem njihovega zdravja, izobrazbe, ekonomskega stanja, pravnega in socialnega statusa. Je čas za realizacijo preventivnih programov. Je čas, da zagotovimo preprečevanju aidsa več pozornosti in več sredstev. Je čas, da spremenimo svoje obnašanje. In je čas, da zagotovimo povsod človeško in primerno oskrbo za ljudi, okužene z virusom HIV.

Vsi pa se moramo seznaniti z boleznijo ter načini njenega širjenja in načini preprečevanja. Izolacija ljudi, ki so okuženi z virusom HIV ali so zboleli za aidsom, pomeni kršitev osnovnih človekovih pravic.

Edini način je preventiva. Da bomo ustavili širjenje okužbe, moramo spremeniti osebno obnašanje. Zato potrebujemo informacije in vzgojo.

Dr. DUŠAN HARLANDER

Socialni "vulkan" vse pogostejše bruha

Predsednik IS Anton Rous gre na čelo Metalne

MARIBOR - Mesto ob Dravi je v teh dneh vse bolj podoben nekakšnemu vulkanu socialnega nezadovoljstva: presledki med erupcijami so vse krajši. Okoli 2200 delavcev bivših delav in delavcev Elektrokovine na različne načine izražajo nezadovoljstvo, ker so čez noč in brez odpravnine postali brezposelni. Blizu 800 delavcev Metalne Tovarne investicijske opreme je skoraj dva tedna stavka in zaseda tovarno, ker ne želijo doživeti enake usode kot elektrokovinčani. Okoli 15 tisoč brezposelnih in denarne pomoči, saj je ministrica Puharjeva v Mariboru pred nedavnim povedala, da v proračunu sredstev za brezposelne zmanjkuje.

Mariborčani, ki ne vedo več, kako bi si sami pomagali, so vse upe stavili na Državni zbor. Nekaj dni po seji pa je Maribor obiskal predsednik Državnega zbora Herman Rigelnik skupaj z desetimi poslanci, ki so vodstvu mestne skupščine in vlade ter liderjem političnih strank povedali, kakšne sklepe in usmeritve, ki jih bo slo-

Ne prosite, od vlade zahtevajte!

Demokrati obiskali Kočevsko - Slovenska vlada očitno ne razume mnogih posebnosti tega dela Slovenije - Brezposelnost znaša rekordnih 30 odst.

KOČEVJE, STARA CERKEV - Predstavniki demokratske stranke Slovenije Tone Peršak, Andrej Lenarčič in Marjan Cerar so se skušali seznaniti z najboljšimi prečnimi zadevami kočevske občine, njenega gospodarstva in krajevnih skupnosti. Zato so obiskali podjetje L.I.K., sodelovali na seji občinskega izvršnega sveta, za zaključek pa so obiskali še KS Stara Cerkev.

Na sestanku v Liku so predstavniki podjetja seznanili goste, med katerimi so bili tudi domači vodje demokratov, s položajem podjetja in poudarili, da bi želeli predvsem: pomoč, da tudi v bodoče ne bi bilo carine na uvoz opreme in repmaterijala, pri reševanju zadev delovnih invalidov, pri sprejemanju predpisov, ki bi onemogočali delo na črno in pogodbeno delo, pri zmanjševanju prispevkov na osnovno plačo in še nekaterih zadevah. Gostje pa so poudarili, da je treba od vlade zahtevati, ne prositi, reševanje raznih zadev, saj jo gospodarstvo plačuje; da v gospodarstvu ne sme biti patriotizma in sentimentalnosti.

NOVOMEŠKA ŠTUDENTA V VODSTVU

NOVO MESTO - Društvo novomeških študentov ima od nedavnega svoja predstavnika na najvišjih mestih v študentskem parlamentu Univerze v Ljubljani: Gregorja Macedonija so izvolili za predsednika in Blaža Strojana za podpredsednika parlamenta. Macedoni je izmed vseh kandidatov za predsedniško funkcijo v študentskem parlamentu dobil največ glasov.

PODJETNIKI, NA PLAN!

LJUBLJANA - Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, Republiški zavod za zaposlovanje ter revija Naša žena so razpisali drugo natečaj za podjetniško družino 93 in podjetniško debitantko 93. Prijave lahko pošljejo na uredništvo Naše žene podjetniki sami, ali pa jih prijavijo kdorkoli drug, vendar najpozneje do 15. decembra. Izbrana podjetniška družina kot tudi debitantka bosta nagrajeni s po 5.000 DEM, prav tako pa tri lepe nagrade čakajo tudi tiste, ki bodo podjetnike predlagali. Sicer pa so vsi razpisni pogoji zapisani v novembrski številki Naše žene.

• Privilegijev, ki so si jih upali zagotoviti poslanci, sam ne bi mogel sprejeti. Zame je to vprašanje časti. (Nekdanji finančni minister dr. Marko Kranjec)

• Vse, od stare mame do dojenčka, bo treba zastrupiti s podjetništvom. (Rejc)

venska vlada še konkretizirala, so sprejeli na zasedanju zbora. Predsednik mariborske mestne vlade Anton Rous pa je gostom predlagal, naj republika zagotovi Mariboru 4 milijarde tolarjev kreditov za pre zaposlitev 5 tisoč presežnih delavcev v industriji. V tem primeru bi bilo mogoče v Mariboru ohraniti socialni mir.

Mariborski liderji so ob tej priložnosti od republiških poslancev slišali tudi marsikaj takšnega, česar ne bi radi slišali oz. pred čimer so sami zatiskali oči. Star pregovor pravi, da morajo biti vsi, ki mečejo kamenje navzgor, previdni, saj bo priletelo nazaj.

Herman Rigelnik je sicer povedal Mariborčanom, kako namestnik Državnega sveta pomagati, vendar je dodal, da ima Maribor kopico nesposobnih menedžerjev, ki znajo samo odpustiti delavce, za prestrukturiranje gospodarstva pa so bolj malo naredili. Občini za-meri, da premalo stori za to, da bi na čelo podjetij prišle sposobne ekipe, in vedno znova zahteva samo dodatna sredstva.

Rigelnikove besede so razburile številne mariborske menedžerje. Med najbolj ostrimi je bil Ernest Fujs, direktor mariborskega Primata, ki je javno dejal, da je bilo "Rigelniku kot generalnemu direktorju Gorenja lahko, saj mu je v tovarno nosil denar predsednik slovenskega Centralnega komiteja France Popit". Dodal pa je, da tudi iskanje menedžerjev ni stvar oblasti, le-ta mora ustvarjati stabilne pogoje za gospodarjenje, česar pa ne počne.

Predsednik mariborske mestne vlade Anton Rous ni nič polemiziral, pač pa je bliskovito povlekel novo potezo. Odšel je med delavce Metalne in obelodanil, da bo s 1. decembrom prišel na čelo Metalne z ekipo 8 sposobnih menedžerjev.

TOMAŽ KŠELA

Na sestanku izvršnega sveta so goste seznanili z zadevami, ki jih vlada in odgovorni republiški organi očitno ne razumejo ali nočejo razumeti. Predvsem gre za to, da je Kočevska v Sloveniji bila vedno nekaj posebnega (kočevski Nemci, zaprti območje, priseljenci). Kočevska je zelo redko naseljena, ima malo cest in še te niso posodobljene. Podoželje se zato še naprej prazni.

Gospodarstvo je v velikih težavah in je brezposelnost kar okoli 30-odstotna. Govor je bil še o mnogih drugih zadevah: o projektu naravnega parka, varstvu okolja, obkoljski cesti, zadrževanju ljudi na podeželju itd. Gostje so dajali razne predloge, kako bi izboljšali gospodarstvo, razvili turizem, poselili podeželje, in ob tem tudi nakazali, kako so vse to reševali v nekaterih drugih krajih Slovenije. Izkazalo pa se je, da ti zgle-di za Kočevsko niso primerni, ker so

ROČNA DELA DEDKOV IN BABIC - Oskrbovanci Doma starejših občanov so z veliko mero ljubezni, truda in vztrajnosti pod vodstvom delovnih terapevtk Petre Mikolič in Barbare Čutuk vse leto pripravljali razstavo, ki so jo odprli v ponedeljek, 22. novembra. Na razstavi, ki bo odprta do 3. decembra vsak dan med 9. in 17. uro, je videti vse, od plišastih medvedkov, tapiserij, novoletnih voščilnic, pletenih košaric in zobotrebcev do izdelkov iz blaga in usnja. Nekatere izdelke lahko obiskovalci tudi kupijo. Posebnost razstave v kletnih prostorih so izdelki oskrbovancev prizadetih od kapi, ki so kljub težki bolezni zmogli toliko moči in volje. (Foto: J. Pavlin)

Jožetu Plutu v spomin

V ponedeljek, 22. novembra, smo se na trifarskem pokopališču poslovili od našega prijatelja in sodelavca Jožeta Pluta, dolgoletnega direktorja Zdravilišča Dolenjske Toplice. Usoda se je poigrala z naravo, z življenjem in z njegovim poslanstvom. Poigrala se je krivično, brezkompromisno in dokončno. Sklenila je krog prekratkega, a vsestransko bogatega in ustvarjalnega življenja našega prijatelja. Ko smo še pred meseci skupaj praznovali tridesetletnico njegovega dela v Krki, je bilo to veselje še posebej iskreno. To dolgo obdobje svoje zvestobe Dolenjskim Toplicam je namreč zaokrožil z otvoritvijo prenovljenega in dotrajenega zdravišča.

Jože Plut se je rodil pred 52 leti v belokranjski vasi Vidošiči nad Metliko. Zelo rad je imel Belo krajino in svojo rojstno vas, skrbno je obnavljal domačo hišo in vinograd. Tu je rad gostil ne samo svoje prijatelje, temveč tudi številne partnerje iz domovine in tujine. Sem se je vračal tudi na svoji poslednji poti. Po maturi se je zaposlil na okraju v Novem mestu, kjer je ob delu dokončal študij ekonomije in takoj zatem prevzel delo računovodje v Zdravilišču Dolenjske Toplice. Ob priključitvi zdravišča Krki, tovarni zdravih, pred 21 leti je postal direktor Dolenjskih Toplic in to zdravišče je vodil do tragične nesreče, ki je pretrgala njegovo življenjsko pot.

Bil je dober prijatelj in sodelavec, ki ni nikoli odrekal pomoči ali nasveta pri reševanju vsakodnevnih problemov. Zelo dobro je poznal svojstvene zakonitosti zdraviškega turizma, s svojim osebnim pristopom in nenehno prisotnostjo na delu nam je bil vsem za zgled. V Zdravilišču ga je

se že doslej vsi lepi načrti, prizadevanja in dogovori za razvoj vedno razbili na dejstvu, da domačini nimajo zemlje, saj so zemlja in gozdovi last države in niti posamezniki domačini niti občinska skupščina itd. ne morejo gospodariti z njo.

J. PRIMC

PET DNI INFOSA 93

LJUBLJANA - Od torka, 23. novembra, poteka v Cankarjevem domu prireditve Infos 93, ki so jo pod geslom Razvojna moč računalništva organizirali Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, Imelda 8000 in Cankarjev dom. Srečanje je prvi dan odprl minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, nato pa so sledila številna strokovna srečanja, predavanja, okrogle mize in predstavitve strojne in programske opreme. Infos je odprt vsak dan od 9.30 do 18. ure, razen zadnji dan prireditve v soboto, ko se bodo vrata Cankarjevega doma zaprla za obiskovalce ob 15. uri.

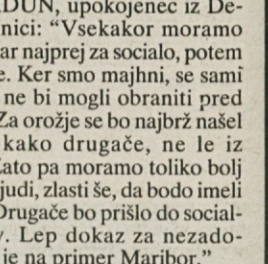
Za maslo in za topove

Če spada v narodov blagor maslo, bo blagor Slovenije v naslednjih osmih letih manjši za 1.295.000.000 nemških mark. Omenjeni znesek naj bi po zdajšnjih namerah Slovenije v naslednjih osmih letih namreč porabila za orožje in ne za maslo. Obrambni minister je ob teh številkah, s katerimi operira zakon o naložbah v obrambo in prav tako tudi državnozborni odbor za obrambo, skoraj neka-ko užaloščen, saj ugotavlja, da niti ena evropska država ne namenja za obrambo tako malo denarja, kot ga misli dati Slovenija. Preden se je zamisel o naložbah v obrambo prebila po ovinkih do parlamentarcev, so si skakale v lase posamezne različno močne stranke in osebe iz Drnovškovega kabineta. Prepirale so se za deleže, s katerimi naj bi v prihodnje razpolagali ministri iz posamezne stranke. Vse kaže, da je šlo strankam v glavnem za te deleže in s tem za prestiž, čeprav so se sklicevale na narodov blagor, ko so se prepirale o proračunskem memorandumu in o tem, če smo že dovolj oborožena država.

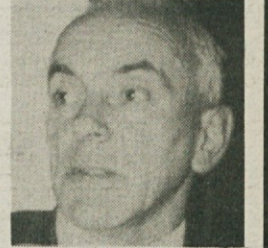
DRAGICA KONČAR, obrtnica s Hrasta pri Jugorju: "Razprava o tem ali topovi ali maslo je zgrešena. Res, imeti moramo orožje vsaj za osnovno obrambo, a ne vem, kam nas bo pripeljalo vse več socialnih podpirancev. S socialno pomočjo ustvarjamo socialni mir, vprašanje pa je, koliko časa ga bodo zaposleni, ki jih je odstotkovno vedno manj, še lahko plačevali. Rešitev je v novih delovnih mestih, kajti večina brezposelnih bi bila v resnici najraje zaposlena."

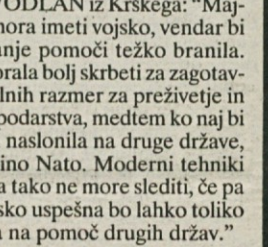
JOŽE GRDUN, upokojenec iz Dejanov pri Vinici: "Vsekakor moramo nameniti denar najprej za socialno, potem šele za orožje. Ker smo majhni, se sami tako in tako ne bi mogli obraniti pred agresorjem. Za orožje se bo najbrž našel denar tudi kako drugače, ne le iz proračuna. Zato pa moramo toliko bolj poskrbeti za ljudi, zlasti še, da bodo imeli dovolj dela. Drugače bo prišlo do socialnih nemirov. Lep dokaz za nezadovoljstvo ljudi je na primer Maribor."

VILJEM PAVLIČ iz Brezice: "Slovenija mora izgraditi svoj obrambni sistem, saj dokler ne bo ustrezne obrambe, tudi ne bo varno tu ob meji. Po moje obrambno ministrstvo ne more samo odločiti o tem, kakšen bo naš sistem obrambe in koliko denarja se bo zanj namenilo. Slovenski vrh se mora glede tega vprašanja uskladiti, več bi morali o tem razpravljati tudi v parlamentu in predvsem upoštevati ekonomske možnosti."

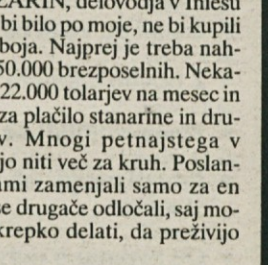
DUŠAN VODLAN iz Krškega: "Majhna država mora imeti vojsko, vendar bi se brez zunanje pomoči težko branila. Država bi morala bolj skrbeti za zagotavljanje normalnih razmer za preživetje in za razvoj gospodarstva, medtem ko naj bi se v obrambi naslonila na druge države, npr. na skupino Nato. Moderni tehniki oboroževanja tako ne more slediti, če pa bo gospodarsko uspešna bo lahko toliko bolj računalna na pomoč drugih držav."

DRAGO VOVK, Radio Sraka Novo mesto: "Slovenska vojska mora imeti potrebno orožje vsaj ta čas, dokler je na južni meji še vroče. Kdo nas bo branil, če se bodo spet kdaj pojavile težnje po veliki Jugoslaviji? Če bo naša država varna tudi na zunaj, nas bo drugače gledala tudi Evropa. Dobili bomo kredite za nova delovna mesta, pa tui tujih vlaganj v naše gospodarstvo bo več. Sicer pa mislim, da je dela dovolj, pravih delavcev pa bolj malo."

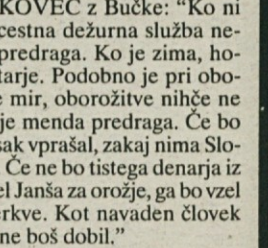
EMIL FAZARIN, delovodja v Inlesu Ribnica: "Če bi bilo po moje, ne bi kupili niti enega naboja. Najprej je treba nahraniti tistih 150.000 brezposelnih. Nekateri delajo za 22.000 tolarjev na mesec in imajo komaj za plačilo stanarine in drugih stroškov. Mnogi petnajstega v mesecu nimajo niti več za kruh. Poslanci naj bi z nami zamenjali samo za en mesec, pa bi se drugače odločali, saj morajo delavci krepko delati, da preživijo sebe in njih."

JOŽE KOZINA, delavec Itasa na čakanju: "Zaradi stečaja Itasa sem že dve leti na zavodu. Dobivam po 16.000 tolarjev na mesec. O dilemi maslo ali topovi menim, da ima vsaka stran svoj prav. V zdajšnjih razmerah bi morala imeti socialna prednost pred orožjem. Nisem pa proti normalni oborožitvi slovenske vojske. Sumim, da so se stranke skrivaj dogovarile v škodo vseh Slovencev in da bodo dali za vojsko več, kot je bilo sklenjeno."

JOŽE BUKOVEC z Bučke: "Ko ni zime, se zdi cestna dežurna služba nepotrebna in predraga. Ko je zima, hočemo vsi cestarje. Podobno je pri oborožitvi. Ko je mir, oborožitve nihče ne potrebuje in je menda predraga. Če bo vojna se bo vsak vprašal, zakaj nima Slovenija orožja. Če ne bo tistega denarja iz proračuna vzel Janša za orožje, ga bo vzel Peterle za cerkve. Kot navaden človek tega denarja ne boš dobil."

MARKO TRŠINAR, mesar iz Martinje vasi pri Mokronogu: "Naša država potrebuje orožje. To se je že pokazalo v vojni za Slovenijo. Menda obrambno ministrstvo pove, koliko orožja potrebujemo. Včasih zahteva preveč. Denar moramo vlagati tudi v gospodarstvo, da bomo dobili nova delovna mesta. Če ne bo zaposlitev, ne bo denarja ne za orožje ne za hrano. Končna odločitev bo v vladi. Navaden državljan ne more vplivati."

VLADIMIR PETROVIČ, dipl. org. direktor Krke Zdravilišče

OBVESTILO

NOVO MESTO - Obveščamo bralce Dolenjskega lista, da Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov - izpostava Novo mesto posluje v Kettejevem drevoredu 35 (to je v bivšem Pionirjevem samskem domu v Bršljinu), telefon 323-150 ali 321-826 int. 1659.

71 DENACIONALIZACIJ

RIBNICA - 217 zahtevkov za denacionalizacijo je prejel pristojni organ ribniške občinske skupščine. Doslej so izdali 71 odločb, vse so v korist nekdanjih lastnikov. Med temi sta dva, ki imata zelo veliko zemlje oz. posesti. Bivšim lastnikom, ki jim je bil zahtevek ugodno rešen, so vrnila vse, kar se je dalo vrniti. Za tisto, kar se ne da vrniti, pa bodo prejeli odškodnino, ki jo bo izplačala republika, ta za odškodnino lastnikom tudi jamči.

• Mislimo z glavami naših dedov! (Akademik dr. Milan Vidmar)

Z NOVOMESKE TRZNICE

V ponedeljek je za mizicami vztrajalo le nekaj branjev. Vzrok za to je sneg, ki je padal vso noč in prenehal šele popoldan. Vseeno smo si izpisali cene naslednjim pridelkom: jajca 12 do 14, redkev in koleraba 100, čebula 80, fižol 400 tolarjev. Pri Sadju in zelenjavi so bile banane 95, hruške 130, pomaranče 135, kislje 95, jabolka 50, krompir 30, fižol 117 tolarjev. Pri Deladiniji: limone 80, solata 200, banane 80, grozdje 180, orehi 1100, čebula 48, jabolka 90, zelje 40, kivi 150, mandarine 150, pomaranče 90, limone 80 do 160, krompir 30, česen 250, rozine 300 in fige 300 tolarjev.

sejmišča

BREŽICE - Na sobotnem rednem tedenskem sejmu je bilo na prodaj 380 do tri mesece starih in 75 starejših prašičev. Kupčij je bilo malo, saj je bilo prodanih le 85 mlajših in 12 starejših živali, prve po 230 do 270 tolarjev, druge pa po 180 do 210 tolarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Novi nadi - frisia in fianna

O katastrofalnem nazadovanju v pridelavi lastnega semenskega krompirja, ki so ga ugotavljali na nedavnem dnevu semenskega krompirja v prostorih Biotehniške fakultete v Grobljah pri Domžalah, smo že pisali, danes pa se seznanimo še s tem, kako je z uvoženim, torej tujim semenom in kakšne sorte bodo na voljo.

Po zatonu enkratne domače sorte igorja se je ob povsem liberalizirani uvozni politiki na naše tržišče usul kup najrazličnejših tujih sort, ki jih naši kmetijski strokovnjaki ne poznajo natančneje in ki v naših rastnih razmerah še niso preizkušene. Preden pride neka sorta na sortno listo, traja nekaj let, saj je treba ugotoviti, kakšne lastnosti pokaže na naših tleh in v našem podnebnju. Zelo pomembno je tudi, kako se upira virusnim boleznim, posebno prstanasti nekrozi (PTNRD), ki je pokopala igorja, nevarno pa ogroža tudi mnoge druge sorte.

Da gre pri zamenjavi igorja za veliko strokovno delo, dokazuje že to, da je bilo letos v predizboru, torej v prvem letu preizkušanja, kar 78 sort, od tega 70 tujih. Med njimi jih bo po večletnem preizkušanju le nekaj primernih in priporočenih, ki se bodo pridružile dosedanjim sortni listi. Na dnevu semenskega krompirja so povedali, da lista zdaj vsebuje naslednje sorte: med zgodnjimi ulster sceptre, maris bard, že znano sorto jaerlo in jano, med srednje zgodnjimi resy, tone in frisia, med srednje poznimi, primernimi za ozimnico, pa romano, cosmos, kondor, sante, agrio, fianna, pentland dell in kennebec. Kot je napovedal inž. Sluga s Kmetijskega inštituta Slovenije, se bosta dosedanjim tujim sortam, ki so se pri nas že izkazale (med njimi najboljša sorta sante, pa tudi jaerla, resy in pentland), pridružili kot najboljši sorti frisia in fianna, prva z belim mesom in rumeno kožico, druga z mesom krem bele barve, obe pa s plitvimi očesi in, kar je zelo pomembno - veliko rodnostjo.

Uvažanje tujih sort in hkratno zanemarjanje lastne pridelave je zelo dvorezno, saj tako izkoristimo (in plačamo) selekcijsko delo drugih, lastno znanje in izkušnje pa zametujemo. Če nam je kaj do napredka v pridelovanju krompirja, bomo prej ali slej morali obnoviti pridelavo semena, in to v tako imenovanih zaprtih območjih, ki bodo zavrla širitev virusnih bolezni, najhujših sovražnic te poljščine.

Inž. M. L.

Prašičerejcem tokrat trda prede

Prazni hlevi v posavskih in dolenjskih pitališčih - Prihodnost prašičereje na kmetih v drugačnem pasemskem izboru - Več vzrejnih centrov po vzoru Juratovec

BREŽICE - Prašičereja je ena najbolj intenzivnih panog v kmetijstvu, zato je ob krizi še toliko bolj prizadeta. "Odgovorni v vladi se dobro zavedajo, da prašiči hitro rastejo in da se proizvodnja lahko po potrebi hitro obnovi," pravi inž. Zdenka Pribožič, svetovalka za prašičerejo in selekcijo prašičev pri novomeški enoti Kmetijskega zavoda Ljubljana.

Še pred kratkim je bilo na območju Posavja in Dolenjske okrog 30 večjih pitališč po kmetijah, zdaj je večina med njimi ostala prazna. Prašičja farma Pristava z živalmi za pitanje zala-ga le dve pitališči, brežiška Agraria pa še enega. Že utečena dejavnost v o-stalih je zamrla oziroma je prepuščena iznajdljivosti posameznih kmetov, ki tudi sami nabavljajo pui-ske. To jesen so hlevi na kmetijah polni 25-kilogramskih prašičev.

Ker se v naši državi nikoli ne ve, kdaj se bo odločila za intervencijski uvoz, bi bilo dobro, če bi rejci izkoristili svoje prednosti pred farmami. Predvsem to, da lahko prodajajo živa-li v katerikoli fazi oz. teži, odvisno od trga in želja kupcev. Zdenka Pribožič meni, da je posebej primeren za tako rejo na kmetijah križanec z rjavo pas-mo duroc, kakršno gojijo na farmi v lhanu.

"Kmetijska politika je ravno glede prašičereje najmanj izdelana, poleg tega so prašičereji še slabo organi-zirani. Vse to zasebne rejce spravlja

Zdenka Pribožič

Kmetom popravljajo krivice na ta način, da delajo nove

Odvozem zemlje bo uničil slovenske družbene kmetijske obrate, kar bo velika narodnogospodarska škoda

Popravili bomo stare krivice, ne da bi delali nove. Tako je bilo ne le enkrat rečeno ob spreminjanju druž-bene sistema pred slabimi štirimi le-ti, ki pa so zadostovala, da je bila ta obljuba pozabljena. To si upamo trditi ob tem, kar se zdaj dogaja z družbenimi kmetijskimi obrati oz. podjetji in njihovimi 4.000 delavci, med katerimi je skoraj polovica kmetijskih strokovnjakov različnih ravni. Zakon o lastniškem preobli-kovanju jim ne odreja le z ustavo za-gotovljene enakosti pred zakonom (ustavnega sodišča to pretirano ne gane, saj se niti v poldrugem letu po vloženih vlogi ni zganil in presodil skladnosti zakona z ustavo), marveč jim grozi z zavestnim uničenjem de-lovnih mest ter napoveduje veliko narodnogospodarsko škodo, ki si je mlada in gospodarsko že tako priza-deta država nikakor ne bi smela privoščiti.

Tega, kar se že dogaja in se bo še zgodilo, preprosto ni mogoče dojeti in utemeljiti, kvečjemu kot sovraštvo in maščevanje za krivice in napake prejšnjega družbenega sistema na področju kmetijstva, ki pa ima to ve-liko pomanjkljivost - da ne zadene pravih ljudi. Sedanji delavci niso krivi za povojno revolucionarno na-silje, večina kmetijskih obratov dobro dela in prinaša Sloveniji 40 odst. tržnih presežkov hrane. Bolj kot drastično krivično kazen zaslužijo pohvalo, predvsem za visoko pro-dukktivnost in strokovno delo.

Poslanci so bili pravočasno opo-

zorjeni na hude posledice, ki jih bo prineslo razbitje zaokroženih in tehnično opremljenih kmetijskih obratov (to je zdaj s strokovno ana-lizo ugotovil tudi ZOP - Manage-ment Consulting), vendar so sprejeli zakone, ki pomenijo njihovo zavest-no uničevanje. Tri desetletja niso tako dolga doba, da bi pozabili na primer, kako so potekale arondaci-je kmetijskih zemljišč. Res je bila mnogim kmetom z vsiljeno prodajo in nizko ceno kmetijske zemlje stor-jena krivica, ki jo je treba popraviti, res pa je tudi, da so se mnogi lastni-ki predvsem nekmetje, prostovoljno znebili zemlje in si ob tem pridobili zaposlitev v drugih dejavnostih, otroške dodatke, štipendije in druge beneficije. Zdaj je to vse enako, sli-šimo celo, da posamezniki ob vrnje-ni njihovih nekdanji zemlji obdržijo še zemljo, ki so jo ob arondaciji dobili v zamenjavo.

Krivico bi bilo mogoče popraviti tudi z denarno odškodnino, toda ne, vse kaže, da bodo družbene kmetijske obrate razbili z vračanjem posamez-nih parcel znotraj njih. Kako bo po-tem ta arondirana zemlja obdelana, ali novi (stari) lastniki sploh imajo obdelovalne stroje in drugo potrebno opremo ter kakšna škoda bo zavoljo tega nastala, tega pa kot da v tej de-želi nikomur ni mar. Z izjemo tistih 4.000 delavcev, ki se utesnejo prav kmalu znajti na cesti.

Pa kaj bi tisto! Po 5. členu Zako-na o lastniškem preoblikovanju podjetij ti delavci tako in tako niso enakopravni in enakovredni državljani. Oni nimajo pravice do lastni-njenja, kot jo imajo vsi drugi. Zakon bo namreč vso zemljo, ki jo obdelu-jejo, preprosto podržavljal, ne glede na to, kako je bila pridobljena, torej tudi tisto, ki ni predmet denacionalizaci-je. Združjenje agroživilstva, ki temu upravičeno ugovarja, opozarja, da zakonodajalec ne loči med lastnino nad fizičnimi stvarmi v posesti pra-vne osebe in kapitalsko lastnino. Če bi veljala dosledna pravna logika, bi morala država prevzeti (podržaviti) tudi vse tovarne. Za tako oceno razlikovanje produkcijskih sredstev v pravni državni preprosto ne sme biti mesta. Menda ne gre za revolucio-narno potezo zdaj, ko pravimo, da je bila ena revolucija čisto dovolj?

MARIJAN LÉGAN

BELOKRANJSKE MESNINE ŽE NA VOLJO - Ob otvoritvi nove črnomaljske klavnice in predelovalnice mesa so si številni prisotni lahko ogledali - in seveda tudi poskusili - belokranjske mesnine, kakor se bodo imenovali novi izdelki kmetijske zadruge. Tudi minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc se je rad zadržal v hladilnici mesnih izdelkov, narejenih po starih belokranjskih receptih. Ob njem sta še direktor kmetijske zadruge Črnomelj Ivan Simonič in projektant klavnice Vladimir Koželj. (Foto: M.B.-J.)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemančič

Čiščenje mladega vina s posnetim mlekom

Tudi letos bela vina rjavijo. Poleg tega imajo neprijeten vonj, posebno pa okus. Tudi za to pa je pomoč, samo potruditi se je treba. Vina imajo več kisline kot lani, z mlekom jih lahko očistimo in jim tudi izboljšamo kakovost.

Vin z nizko kislino ne pripo-ročam čistiti z mlekom. Naj bo spodnja meja skupnih kislin 6 gramov na liter. Ni potrebno, da nesemo vino v laboratorij, da bi se prepričali o količini skupnih kislin. Ako pri poskusih vina na jeziku občutimo kislost, je zago-tovo v njem dovolj kisline. Pre-mila vina oz. vina, ki zaradi niz-ke kisline delujejo skoraj slano ali plehko, niso primerna za čiš-čenje z mlekom. To so letos predvsem vina iz grozdja, ki je trpelo zaradi suše. Nedolžno mleko le ni tako nedolžno do vi-na, po svoje ga načne bolj kot želatina, obogati vino z minera-li, ki še zmanjšajo kislost. Ako ne bi mleko reagiralo z vinom, po-tem ne bi odstranilo iz njega sno-vi, ki so podvržene rjavenju, ne bi odstranilo oz. omililo napak v vonju in okusu, ki so posledica rjavenja. Pri čiščenju ravnamo takole:

Ko mleko zavremo, ga mora-mo posneti, da zmanjšamo ko-ličino maščob. Za en hl vina po-rebujemo od 2 do 5 del mleka, tudi večja doza ne škodi. Koris-ten je poskus v malem. V prozor-no steklenico napolnimo 3/4 vi-na, dodamo na 1 liter dve majh-ni žlički mleka in temeljito zme-šamo. Steklenico dopolnimo z

mag. JULIJ NEMANIČ

Hud boj za tržišče se šele začel

Na to so ob otvoritvi nove črnomaljske klavnice s predelovalnico mesa opozorili zaposlene vsi govorniki, predvsem pa minister dr. Jože Osterc, ki je prerezal trak

ČRNOMELJ - Pretekli teden je tukajšnja kmetijska zadruga v poslovni coni Majer odprla novo klavnico in predelovalnico mesa. Gre za eno najmodernejših klavnic na Dolenjskem, ki ima dvakrat večjo zmogljivost kot prejšnja. Poleg tega bo prišlo iz nje vsak mesec še 20 ton mesnih izdelkov, kot so belokranjske klobase, hrenovke, pašteta, mesni sir in še marsikaj, ki bodo razpoznavni že na daleč. Izdelki se bodo imenovali belokranjske mesnine, na beli embalaži pa bodo imeli vzorec belokranjskih vezin. Čez čas bodo ponud-bi popestrili tudi s suhomesnatimi izdelki iz domačega dima ter bio mesni-mi izdelki brez konzervansov.

Kot je ob otvoritvi dejal direktor črnomaljske kmetijske zadruge Ivan Simonič, je klavnica skupaj s prostori za predelavo mesa, ki jo je projekti-ral Vladimir Koželj iz Mercatorja Optime, veljala 185 milijonov tolar-jev. Meri 1.200 kv. metrov, kar je trikrat več kot prejšnja, ki so jo že zaprl. Predvsem je pomembno, da ima klavnica, ki zaposluje 16 ljudi, lastno čistilno napravo z mehanskim in kemijskim čiščenjem. V decembru ali januarju bodo odplake iz čistilne naprave speljali še na biološko čistil-no napravo.

Tone Mastnak, pomočnik direk-torja poslovnega sistema Mercator, je na slovesnosti dejal, da v današnjih časih ni lahko zgraditi takšen objekt, predvsem pa zanj pridobiti denar. V tem primeru je bilo to še toliko težje, ker so v Sloveniji zmogljivosti klavnic in predelovalnic mesa že prevelike. Toda pri Črnomaljcih je vse ovire

premagala vztrajnost, ki jo bodo še kako potrebovali tudi pri osvajanju trga. Franc Panjan, direktor podjet-ja Begrad, ki je šele pred petimi meseci in pol pričelo z gradnjo, pa je poudaril, da je ta naložba ena večjih v Beli krajini v zadnjem času. Odločiti se za takšno naložbo v času, ki je vse prej kot ugoden za tovrstne poslovne poteze, pomeni, da je imela KZ Črnomelj, še preden je začela z grad-njo, jasno vizijo in poslovni cilj.

M. BEZEK-JAKŠE

HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotichek

Zakol vpliva na kakovost

O malokaterem opraviilu na kmetiji je bilo že toliko povedanega kot prav o kolinah, pri čemer se je vedno zaključilo s pojedino in ve-seljem. Pri vsej stvari je najbolj po-membna priprava na zakol in skrb za kakovostno predelavo posame-znih delov živali.

Primeren čas za kolino so bili že od nekdaj najbolj hladni dnevi v letu. Pred zakolom je potrebno pri-praviti vse potrebne pripomočke, da med delom ne bo ovir. Kako-vost mesa in tudi mesnih izdelkov je odvisna od pasme, načina krm-ljenja in tudi od ravnanja z živaljo. Posebno pozornost je potrebno po-svetiti čistoči prostora, vseh delo-vnih pripomočkov, kot so noži, strojčki, posode, plohi in mize, ki jih pred delom zribamo z mešanico vode in detergenta in nato speremo z vrelo vodo. Pomembna je tudi čistoča vseh, ki so vključeni v delo. Med posameznimi delovnimi faza-mi je potrebno umivanje rok, čista pa naj bo tudi delovna obleka ter razne krpe. Med klanjem in prede-lavo preprečimo dostop psov, ma-čkam in morebitnim glodalcem.

Nekatere kmetije imajo že ure-jen prostor za klanje in predelavo, ki izpolnjuje osnovne higienske za-hteve. Tla in stene lahko spiramo z vodo, v prostoru je nameščen lijak z dotokom vroče vode in primerno saniran odtok z zbirališčem odpa-dne vode. Kline za obešanje mesa pred uporabo in po njej prekuha-mo ter dobro zbršemo. Kakovost mesa pa je odvisna tudi od pravil-nega hlajenja in zorenja mesa. Pre-hitra predelava premalo ohlajene-ga mesa in slanina je še vedno naj-bolj pogosta napaka. Večji kosi me-sa in kosi s kostmi ter slanina se hladijo zelo počasi zaradi slabe pre-vodnosti toplote. Hlajenje poteka hitreje, če kose mesa obesimo, sla-nino pa zložimo na zračno podla-go in jo večkrat obrnemo.

Potrebno je vedeti, da s hlaje-njem poteka tudi zorenje, od česar je odvisna okusnost in obstojnost mesa in izdelka. Če meso prehitro razsolimo, slanino pa zrežemo in zmeljemo ali meso zamrzujemo, prekinemo proces zorenja. Takšno postopanje ima vedno slabe pos-ledecice, ki se hitro opazijo!

Podgane glodajo štiristo let novomeške zgodovine

Občina hoče prodati policijsko postajo, ki je bila z njenim odlomkom namenjena Zgodovinskemu arhivu

NOVO MESTO - Pod 9. točko dnevnega reda za današnjo sejo vseh zborov novomeške občinske skupščine je "Predlog za prodajo policijske postaje v Novem mestu". Kot izvedemo iz gradiva, predlaga izvršni svet skupščini, naj občina stavbo policijske postaje proda na javni dražbi, kajti policija bo v Novem mestu dobila novo stavbo. Stavba, v kateri je sedaj policijska postaja, je last novomeške občine, izključno ceno za javno dražbo pa naj bi določili po prometni vrednosti stavbe ob razpisu dražbe.

Lepo in prav, saj bi za kar naprej bolj ali manj prazno občinsko blagajno taka kupnina prišla hudo prav. Malo nerodno je le to, da bi, če bi do prodaje res prišlo, občina kršila svoj Odluk o prostorskih ureditvenih pogojih za območje mestnega jedra Novega mesta, ki je bil sprejet 24. oktobra 1991. V 59. členu tega odluka med drugim stoji črno na bel: "... preseliti je potrebno postajo Ljudske milice in preurediti zgradbe za potrebe arhiva". Sredi februarja 1992 je takratni novomeški župan Marjan Dvornik direktorja Zgodovinskega arhiva Ljubljana, katerega enota za Dolenjsko in Belo krajino je v Novem mestu, seznanil s stališči Zavoda za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje, ki naj bi jih, kot je razvidno iz Dvornikovega spremnega pisma, obravnaval novomeški izvršni svet. V teh stališčih, s katerimi se je seznanilo takratno predsedstvo občinske skupščine, piše, da je Zavod izvršnemu svetu predlagal, naj sprejme taka sklepa:

"1. Investitor naj pridobi idejno zasnovo preureditve objekta postaje milice za potrebe Zgodovinskega arhiva, ki bo reševala celoten objekt in pripadajočo zunanjo ureditev. Idejna zasnova naj se naroči pri arh. Marku Mušiču, ki je izdelal projekte za širitev in preureditev kompleksa študijske knjižnice, ali pa naj bo z omenjeno rešitvijo vsaj usklajena.

1. Investitor naj naroči izdelavo lokacijske dokumentacije za preureditev objekta Postaje milice za

potrebe zgodovinskega arhiva."

Enota Zgodovinskega arhiva Ljubljana za Dolenjsko in Belo krajino deluje v Novem mestu več kot 20 let, zadnje desetletje se stiska v najetih neustreznih prostorih novomeške glasbene šole. Že ti prostori so premajhne, tesni in neustrežni, še mnogo slabša pa so skladišča, še posebej se "odlikuje" depo za novomeško občino v stari šoli v Karteljevem, kjer je shranjenega največ in najbolj dragocenega gradiva. Prostor v karteljski šoli so gotovo daleč najslabši in najbolj neustrežni, in to ne samo v primerjavi z ostalimi arhivskimi prostori v Sloveniji. "Tako slabih prostorov za hrambo arhivskega gradiva ni nikjer na Balkanu!" trdijo v novomeški enoti.

Vlaga, mrz, nobene varnosti, dotrajani stropi, insekti, podgane, ptiči, vse najslabše, kar si lahko mislimo za arhiv, vse to je na enem kupu - v arhivskem depozitu v Karteljevem. Arhivski delavci ob svojih delovnih obiskih v Karteljevem neredko v prostorih, kjer je shranjene 400 let novomeške zgodovine, naletijo na crknjene golobe in podgane. Le vdor vode ne grozi tem prostorom, ker vode v tej stavbi pač ni, in tako si ne morejo niti rok umiti, na stranišče pa hodijo v naravo! Prostore v karteljski šoli so jim pred leti dodelili kot začasne. Dalj ko tačasnost traja, bolj je občina gluha in slepa za potrebe arhiva. Očitno so sedanji novomeški občinarji tako zagledani v prihodnost, da jih prav nič ne zanima preteklost. V opomin takim svetloprohodnim: Narod brez arhivov je narod brez zgodovine, narod brez zgodovine pa je narod brez prihodnosti.

Kar pa se mene tiče: veliko raje bi pozabil sedanje obdobje življenja v Novem mestu, kot pa doživel, da podgane požrejo dragoceno pričevanje o tistih svetlih časih kipeče narodne zavesti, ko je naše mesto in z njim vsa Dolenjska postavilo prvi narodni dom na Slovenskem, ki danes sramotno propada nam vsem pred očmi.

ANDREJ BARTELI

ARHIV - Zgodovinsko gradivo v skladišču v stari karteljski šoli.

Društvo za razvoj Novega mesta

Ustanovljeno društvo "Novo mesto" - Vzburjanje zanimanja javnosti za dogajanja v mestu in okolici - Interesne skupine - Predsednik je odvetnik Tone Škerlj

NOVO MESTO - Po daljših pripravah so prejšnji četrtek ustanovili društvo "Novo mesto". Tudi udeležba in živahna razprava na ustanovnem zboru društva v sejni sobi Zavarovalnice Tilia sta pokazala, da je med Novomeščani mnogo takih, ki jim je veliko do tega, da bi bila podoba njihovega mesta lepša in kakovostnejša v njem boljša kot doslej.

Kot piše v pravilih društva, je njegov namen "združevati vse zainteresirane občane, ki želijo prispevati k vsestranskemu razvoju Novega mesta, k identiteti mesta in njegovih prebivalcev in krepirati pripadnost mestu". Cilji in naloge društva so v prvi vrsti vzburjanje zanimanja javnosti za dogajanja v mestu in okolici, zlasti kar zadeva urejeno in kulturno podobo mesta, kakovostno in zdravo življenje, kulturne in družabne dejavnosti. V okviru društva naj bi oblikovali, zbirali in obravnavali pobude za izboljšanje razmer; naloga društva oz. njegovih članov je še spodbujanje in spremljanje dela občinskih organov pri posegih v mesto in njegovo vplivno okolje, prizadevanje za zdravo okolje, spodbujanje dejavnosti, ki sodijo v mesto kot pokrajinsko središče, ter zbiranje denarja za izpeljavo akcij.

Delo društva je vsekakor zastav-

ljeno precej široko, vse te dejavnosti pa bodo člani opravljali v interesnih skupinah. Društvo bo prirejalo tudi javne tribune, razprave za okroglimi mizami, organiziralo shode in pripravljalo druge javne obravnave prečih problemov. Seveda bo vse delo

NOVOMEŠČANI - Z ustanovnega zbora društva Novo mesto. (Foto: A. B.)

Podgrajska šola bo večja in lepša

Novo življenje v vaseh tudi šoli obeta lepše čase - Načrti za adaptacijo - Stari prizidek bo za gasilce in KS - Igrica za konec leta in silvestrovanje s starši

PODGRAD - Šola v Podgradu, v vasi pod mogočnim Mehovskim hribom, je vseskozi doživljala usodo teh podgorskih krajev. Svoje čase je bila popolna osnovna šola, ko je bilo v Podgorju otrok, da se je kar trlo. Potem se se podgorske vasi začele prazniti, vse je odhajalo v mesto v dolini in še naprej za lažjim življenjem in boljšim kruhom. Starcev je bilo vse več, otrok pa vse manj. Najprej so šolarje iz višjih razredov prešolali v stopiško šolo, potem pa so jo kot samostojno šolo ukinili in jo kot 4-razredno podružnično šolo priključili stopiški. Še sreča, da so jo vrli Podgorci sploh obdržali, ko so sredi 80. let občinski pametnjakoviči v uničujočem navalu ukinitve podružničnih šol hoteli zapreti tudi podgrajsko. Ravno takrat je število otrok začelo počasi rasti.

"Danes je v štirih razredih na naši šoli 62 učencev, 18 pa jih je v mali šoli, kar pomeni, da jih bo prihodnje leto toliko v 1. razredu," veselo pove vodja podgrajske šole Marija Turk, ki na tej šoli uči že 33. leto. Za nekdanjo novomeško učiteljsko doma iz šentjernejskega konca, je to prvo in verjetno tudi edino službeno mesto. Tudi za naprej kaže, da bo vsako leto dovolj vpisanih otrok, da bodo odredki popolni in ne bo treba imeti kombiniranega pouka, v kar so tudi svoje čase že bili prisiljeni. Mladi ostajajo v domačih vaseh, celo vračajo se, gradijo hiše in še več bi jih, če bi jim dovolili.

Šolski okoliš se ujema z mejami krajevne skupnosti; v to šolo prva štiri leta hodijo otroci iz devetih podgorskih vasi: Podgrada, Vinje vasi, Konca, Pristave, Mihovca, V. in M. Cerovca, Koroške vasi in Jurne vasi. Že dolgo pa je šolsko poslopje Premajhno. Šolo so zgradili leta 1905, kamen za zidavo so dobili iz ostankov mehovskega gradu, iz grajskega kamna pa so pozidali tudi cerkvico v Vinji vasi. V šoli sta le dve učilnici, na podstrešju, kjer je bilo nekdanje stanovanje za učitelja, pa je sedaj mala šola. Tako morajo imeti pouk v izmenah: otroci v 1. in 3. razredu imajo pouk dopoldne, v 2. in 4. pa popoldne. Seveda nimajo ne primerne in ustrezne

kuhinje, ne zbornice, ne drugih potrebnih prostorov, da o telovadnici sploh ne govorimo.

Pred kakimi 15 leti je krajevna skupnost začela graditi prizidek pri šoli, ki naj bi služil tako za potrebe KS kot za šolo, vendar se je izkazalo, da stvar ni bila prav posrečena in da za šolo ne bi bila uporabna. Gradnja je zastala, novi lastniki pa so postali gasilci; razen za gasilce naj bi v tem nesojenem šolskem prizidku uredili večnamenske prostore za potrebe krajevne skupnosti. Šolo pa naj bi končno le primerno adaptirali; v načrtu je tudi prizidek s telovadnico. Idejni načrt je narejen in če bo vse po sreči, naj bi prihodnje leto začeli graditi. "Dobili bi 3 nove učilnice, tako da bi jih skupaj imeli 5, pa primerno

kuhinjo, jedilnico, knjižnico, kabinet," našteva Turkova. "V prizidku pa bodo tako potrebna telovadnica, garderoba in kurilnica. Hkrati naj bi dokončno uredili še zunanje šolsko igrišče ob naši lepi, stari in košati lipi." Ko bo vse to narejeno, bosta šola in njena okolica lepo in prijetno središče kraja. Že tako je podgrajska šola srce teh krajev, saj se vse, kar se dogaja, dogaja tu, od sestankov do proslav. Za adaptacijo in gradnjo prizidka pričakujejo, naj bi velik del potrebnega denarja dobili iz sklada za demografsko ogrožene.

"Ko bomo to dočakali, bo naša šola za lep čas dovolj velika in primerna za pouk in druge dejavnosti, ki potekajo v šoli, in bi še bolj, če bi imeli prostor." Koliko krozkov bi lahko imeli, kajti zanimanje zanje je med otroki veliko, tudi po 40 se jih prijavi za en krožek! Pa kaj, ko sedaj ni prostora ne časa, kajti popoldanci dopoldance dobesečno naganjajo iz razreda. A kljub temu podgrajski šolarji ob zaključku leta pripravijo igrico, česar v matični in veliko večji šoli ne spravijo skupaj. Pa tudi silvestrovanje s starši bodo imeli.

A. BARTELI

RAZRED IN TELOVADNICA - Takole so morali učenci 2. razreda najprej umakniti šolske klopi, da so razred pripravili za telovadbo. Če bo vse po sreči, bodo že prihodnje leto telovadili v novi telovadnici, ki naj bi jo uredili v prizidku podgrajske šole. (Foto: A. B.)

Prijateljem Novega mesta

Uvodna beseda prof. Janeza Penca na ustanovnem zboru društva "Novo mesto" - "Goga z bleščavo"

Vedno bolj očitno je, da življenje, ki ga živimo, težko prenaša samo sebe. Noben krog se več ne zaključuje, kjer se je začel, kaj šele, da bi se ponovilo. Vsi podivjajo v spirale in goščavi teh ni videti konca.

Moti nas prometna gneča, kot da je predstava, ki nam jo vsiljujejo in je ne prirejamo sami. Ker trmasto nečemo premisliti svojega položaja, jo zdravimo tako, da redčimo posledice, hkrati pa skrbno negujemo vzroke zanj. Gradimo nove in vedno širše ceste. V slepi pridnosti pozabljamo, da pri tem trošimo nekaj, česar zadnje štiri milijarde in sedemsto milijonov let ne zna izdelovati nihče več: naš edini svet.

Namesto napredka malikujemo razvoj, namesto vrednosti častimo ceno. Z naglico ne pridobivamo časa, ampak svoje početje delamo manjvredno, površno. S površnostjo se družimo brezobzirno.

Novo mesto je moderno mesto. Če ga pogledamo z višine, vidimo, kako zelo moderno je. Oddaljenega pogleda ne pritegne več kapitelski grič s cerkvijo, ampak hektarji tovarniških zgradb.

Še pred kratkim so nas poskušali hraniti z geslom "Postati hočemo družba bogatih ljudi". Že zelo dolgo pa je, odkar je bila v dvorišču gm-ske graščine zadnja gledališka predstava. Daleč so že tudi časi, ko so poleti pod Božjim grobom do Trdinove ceste cvetele take travniške rože, kot danes cvetijo samo še ponekod na Gorjancih. Kako naj bomo bogati, če smo si pustili vzeti to dvojce?

Štirikolesni mišičjaki tudi na novomeških ulicah kričijo, da smo bogati. Toda v pločevini se v resnici samo zrcalita velik poraz in velika revščina, ki sta zavladala v mestu po zmagi stvari nad ljudmi.

Sprevrženo je, da so vsi veliki novomeški stroški zadnjih let povežani s strežbo osebnemu avtomobilu.

Največja industrijska naložba v mestu je naložba v okoljsko sporno avtomobilsko industrijo. Tudi nova zgradba tam preko, za katero je padla kolona kostanjev, je golobnjak za avtomobile in šele potem kaj drugega. Urejalci mesta si belijo glave, kako bi razširili cesto mimo gimnazije, da bo lažje avtomobilu, ne učencu se srednješolcu. Je res večina ljudi prav, da se tudi v našem mestu najprej streže stvarjem, šele potem vsemu živemu? Da je Glavni trg poligon za prevažanje z avtomobili, medtem ko se ljudje plazijo ob zidovih in požirajo zoprne hlape. Goga pač, samo električne bleščave je več.

To je pot v bogato življenje, v boljše pa ne.

Ne pričakujemo, da bomo rešili svet, če bomo spremenili nekaj navad v našem mestu, lahko pa upamo, da bomo v svojem kraju živeli bolj srečno in bolj zdravo, da bo družba malo pravičnejša in svet vsaj malo boljši. Če je biti bogat moderno, je za sedanjost, ki jo imenujemo postmoderna doba, dovolj, da smo samo primerni. Če je moderno veliko, množično, togo in zaprto, je naša dobi primerno majhno, gibčno in odprto. To pa so dobrine, ki smo jih nekoč že imeli in nas z njimi, hvala bogu, povezuje vsaj nostalgogen spomin.

Zato bomo morda kdaj koga vznemirili z vprašanjem, zakaj bi vedno stopali naprej. Zakaj ne bi zato, da bi spet stopili k sebi, kdaj ne naredili koraka nazaj? V tisto mesto in tisti čas, ko je bilo več ljudi, ki so lahko rekli, da vse svoje bogastvo povsod in vselej nosijo s seboj. Morda bomo pomagali kakšen krog zaključiti, še več, kakšnega ponoviti. Obuditi kako staro stezo, odpreti kak pozabljen pogled. In včasih bomo zadovoljni že, če bomo dosegli samo to, da se kaj preprosto ne bo zgodilo.

SNEG - Ko čez noč zapada 20 centimetrov snega na kakih 40 cm podlage, se smučarji zelo veselijo. Dolenjski smučarji sedaj, zahvaljujoč temu novembrskemu daru, gledajo na uboge Gorenjce kot na smučarske zaostale in že načrtujejo silna tekovanja na Gačah. Drugače pa to prezgodnje nadlogo dojemajo navadni ljudje, ki se morajo po deželi in naseljih gibati z avti ali peš. Največkrat na ves glas "šimfajo" čez delavce zimске službe, kot da bi ti pridni in prizadevni delavci lahko čez noč počili vse ceste in poti in vsako ped mestnega pločnika. To, da bi najprej vsak začel čistiti pred lastnim pragom, pa naj gre za stanovanjski, trgovinski ali pisarniški, to pa že ne. Za to so vendar drugi! A je pač tako, da bi ti drugi v glavnem morali biti mi sami. Potem bi bil tudi zgodnji sneg bolj bel.

PARKIRANJE I - V primerjavi s parkirno hišo, kjer je parkiranje urejeno in varno, je puščanje avtomobilov na Glavnem trgu precej bolj tvegano dejanje. Ne samo, da je parkiranje pod milim nebom na Glavnem trgu dražje kot v parkirni hiši, nikoli ne veš, če te ne bo na tvojem (drago) plačnem parkirnem prostoru nekdo (zastonj) prav grdo zaparkiral in boš tako parkirale se dosti dlje kot si se namenil. Doma te čaka pa mrzla juha in toplo pivo.

PARKIRANJE II - Notica v prejšnji kroniki o parkirni hiši je pri delavcu, ki skrbi za red v tej hiši, vzbudila jezo in nejevoljo. Pa vsa stvar ni bila mišljena prav nič žaljivo. Možak, ki v šentjernejskem koncu in med znanci velja kot zelo duhovit in prijeten družabnik, se kot tak kaže tudi na tem novem delovnem mestu. Dobro voljo in vesel pogled na življenje ohranja kljub temu, da mu za vsakodnevne in prav prijeten "šit" v avtomobilskem golobnjaku ob koncu meseca odrinejo kaj revno plačilo. Zakaj mora za eno plačo opravljati kar dve deli, pa v naslednji notici.

RACUNALNIŠTVO - Računalnik, ki naj bi uravnaval delovanje v novi novomeški parkirni hiši, ni crknil kar tako, sam od sebe, zato ker bi se po nekaj dneh delovanja pokvaril, ampak so bile njegova gluha, slepota in hromost natančno programirane. Celjska firma, ki je Pionirjevo parkirno hišo opremila z računalniško vodeno avtomatiko, je v program skrivaj vnesla tudi datum, do katerega bi ji moral Pionir vso stvar plačati. In ker s plačilom ni bilo nič, je računalnik tistega lepega dne programirano crknil. Tako je moral, hočeš nočeš, odločni in sposoben možak iz prejšnje notice vzeti vsu stvar v svoje roke in sam izdati parkirne listke in kasirati parkirno. Če bi bilo treba, bi tudi Marjana Dvornika, ki je slovesno odprl parkirno hišo, rešil iz luž, ki se v parkirni hiši naberejo ob taljenju zaseženih avtomobilov.

Ena gospa je rekla, da so na novomeški pošti zelo prijazni ljudje. Ko jim je občan v soboto sporočil, da se je pri Ratežu smreka, ki je omagala pod težo snega, naslonila na telefonski kabel, so se mu za sporočilo iskreno zahvalili. V ponedeljek pa je bila smreka še prav tam, le kabel je bil bolj pri tleh.

YSI ZA ENOTNO OBDARITEV

NOVO MESTO - Od 16. do 23. novembra je na žiro račun Zveze prijateljev mladine občine Novo mesto (52100-678-80209) največ prispevkov prišlo iz krajevnih skupnosti, in vse kaže, da prav te najbolj podpirajo noveletni program. Po najnovšem seznamu prispevkov so za enotno noveletno obdaritev otrok darovali krajevne skupnosti: Kandija-Grm 42.600 tolarjev, Gotna vas 19.800, Dolž 8.000, Mestne njive 22.800, Birčna vas 31.200, Podgrad 23.700, Orehovca 24.600, Bela Cerkev 16.200, Šmarjeta 36.900 tolarjev. Svoj prispevek so poslale še: Vzgojno varstvene organizacije Novo mesto 60.000, Osnovni šoli Prevole 15.300 in Šentjernej 20.000 tolarjev. Za krastev trga so prispevali: Mladinska knjiga trgovina 14.000, Optika Wachter 3.000, Ekspozitura Ljubljanske banke 6.000, trgovina Planika 10.000 tolarjev. Vsem hvala v imenu 5.000 otrok novomeške občine.

PROMETNI ZNAKI - Semičani se pritožujejo, da je prometni znak, ki da mimovozečim, ki zapuščajo njihov kraj, vedeti, kje se konča ozemlje bodočega občinskega središča, v zelo borem stanju. Potrebno bi ga bilo zamenjati ali vsaj zdrgniti z njega rjo in ga na novo napisati. To pa seveda stane nekaj denarja. Če bi bili Semičani malo bolj iznajdljivi, bi lahko stopili v kooperacijo z Vranovičani. Tam nekdo že piše prometne znake. Za začetek se je preizkusil kar na domačem in napisal Vranoviči preimenoval v Vranoviče.

VINO - Na javni tribuni v Vinici, na kateri je sodeloval minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc, je beseda tekla tudi o neprodanem lanskem vinu. Gost je hotel čim bolj enostavno ponazoriti, koliko vina v Sloveniji pridelamo, popijemo in uvozimo. Ko je na glas računal: "Če popijemo v Sloveniji na prebivalca na leto 40 do 45 litrov vina," se je oglasil eden od poslušalcev: "Name računajte več!" Zal kljub takim junakom samo v Beli krajini ostaja v kletih na tisoče litrov lanskega vina.

KROMPIR - Pa ni problem le neprodano vino, ampak tudi črnomaljski krompir, ki ni našel kupcev. Da so Vinici in inovativni, ni potrebno posebej poudarjati. Zato ne čudi, da je bilo na prej omenjeni tribuni slišati tudi predlog, naj bi na TV propagirali tudi belokranjski krompir, namesto da morajo vsak dan po nekajkrat gledati reklamo za nekakšen srecelov 3 x 3. "Dobra ideja! Kar poskusite, zagotovo boste uspeli!" jim je predlagal minister Osterc. Vprašanje je le, če ne bi holivudarji za reklamo zaračunali več, kot je krompir sploh vreden.

Sprehod po Metliki

BRADATI BRANKO MATKOVIC je edini metliški župan, ki mu je žena v času županovanja povila kar dva sina. Gospod Matkovič je predsednik skupščine štiri leta. Kako številna bi bila Matkovičeva družina, če bi Branko županoval več mandатов, si lahko samo predstavljamo. Tilnovega prihoda na svet so bili deležni tudi člani metliškega izvršnega sveta. Na 66. seji je stala na mizi sejne sobe steklenica viskija.

ASFALTNÁ PREVLEKA je na nekaterih mestih v metliški občini pošteno zdelana, najbolj pa nad Badovinčevim gostilno proti Vahti, na Vinogradniški cesti, pri Bračkovih in pri Starem pildu. Opozorila, grožnje in prošnje odgovornim ne zaležejo nič. Včasih so se takšne in podobne stvari uredile ob prvem obisku kakšnega enostrankarskega veljaka.

ŽE KAR NEKAJ ČASA LJUDJE ŠUSLJAJO, da se dogajajo v Metliki ob semanjih dnevih čudne reči, skregane s poštenostjo in vsakdanjimi pravili. Pa so prišli čez Gorjance inšpektorji, resni in strogi. Od prodajalcev so zahtevali papirje. Po trudapolnem opravilu so napisali zapisnik, v katerem je črno na belem, da je v Metliki ob semanjih dnevih vse v najljepšem redu. "Kaj pa Rusi, ki pred Galo prodajajo na črno?" vprašujejo nejeverni Tomaži.

Trebanjske iveri

KOLIČINA - Nekateri uradne trebanjske primerjave pred referendumom so pokazale, da bi prebivalec trebanjske občine odšel za samoprispevek mesečno toliko denarja, kot bi plačal v trgovini za pol kilograma kave, 30 dek sira ali za malo bolj rejenega piščanca. V petih letih bi posamezen domačin plačal za samoprispevek toliko, kot bi dal v gostilni za 60 litrov vina. Kaj si je ljudstvo mislilo o primerjavi s kavo, sirom in pickom, se ne ve. Zanesljivo pa je bilo popolnoma zgrešeno, ko so mu hoteli predvideni izdatki za samoprispevek ponazoriti s 60 litri vina. Ljudstvo namreč ni razumelo, saj večina sploh ne pozna tako majhne merse enote za vino.

PARLAMENT - Otroški parlament v Trebnjem je zasedal brez prisotnosti učiteljev. Te je Slavko Podboj namreč vladno poslal iz parlamentarne dvorane, češ da bodo otroci tudi sami dobri parlamentarci. To je bil enkratni Podbojev poklon učiteljem, saj če so otroci dobri parlamentarci, so dobri tudi njihovi učitelji.

MAFIJCI IN OSTALI - V Trebnjem po novem menda živijo tisti, ki se ne obnašajo mafijško, in tisti, ki se obnašajo mafijško, torej mafijci. Mesto je zaradi te precej sveže domneve na nogah. Vsak sumi vsakogar. Menda mnogi Trebanjci niti sami zase ne vedo, ali so mafijci ali nemafijci. In celo največji mojstri zelo težko razlikujejo prvi in drugi tip Trebanjca. Menda pa je tako, da mafija spoznaš po tem, da naokoli voha za svežim denarjem, nemafija pa po tem, da za svežim denarjem voha naokoli. Huda kriza je namreč in vsi po vrsti iščejo naokoli sveži denar, kot pač vedno in znajo. Kdo je na ta način več nabral, pa se vidi. Podnevi in ponoči.

Rešitev za Župancičevo

Po odredbi, ki jo je sprejela občinska vlada, bo Ulica Otona Županciča enosmerna - Še parkirišča

ČRNOMELJ - V Ulici Otona Županciča že dlje časa obratujejo lokali, ki za stranke potrebujejo parkirne prostore. A parkiranje doslej ni bilo urejeno, kljub temu da so prošnje za ureditev prometa prihajale iz bistroja Alfa, picerije Pri Klepcu, prodajalne Trgoavta in tamkašnje osnovne šole. Ureditev prometa bi bila nujno potrebna tudi zaradi bližnjega kulturnega doma, osnovne šole, šole s prilagojenim programom, dijaškega doma in igrišča.

Zato je črnomaljska policijska postaja predlagala dve možnosti za ureditev prometa. Po prvi naj bi ulico zaprli za ves promet, razen za stanovalce in dostavo. Po drugi predlagajo ureditev enosmernega prometa od kulturnega doma proti osnovni šoli z vzdolžnim parkiranjem ob levi strani vozišča. S slednjim sta se strinjala tudi svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Črnomelj ter občinski izvršni svet.

Zato je izvršni svet pretekli teden sprejel odredbo o določitvi enosmernih cest v Črnomlju. V njej kot enosmerna ni zajeta le Ulica Otona Županciča, ampak še nekaj drugih cest, zlasti v sta-

rem mestnem jedru. Odredba določa kot enosmerne še Ulico Lojzeta Fabjana od križišča z Ulico Staneta Romana do križišča z Ulico Mirana Jarca pa Ulico Mirana Jarca od križišča z Ulico Lojzeta Fabjana do Trga svobode ter ulico Na utrdah od Trga svobode do Ulice Lojzeta Fabjana. Enosmerni sta še cesta od Viniške ceste pri hišni številki 12 do ulice Na bregu ter cesta od Kidričeve ulice proti ulici Nova Loka.

Hkrati je bilo na izvršnem svetu slišati pripombe, da odredba ne bo rešila kroničnega pomanjkanja parkirnih prostorov v Ulici Otona Županciča. Zagotavljala bo le večjo prometno varnost šolskim otrokom. Rešitve za mirujoč promet bodo morali torej tako v tej ulici kot drugod po mestu iskati še naprej. Ob tem so se za izvršnem svetu spomnili, da je bil že pred časom sprejet sklep, naj bi vsako leto v mestu uredili vsaj eno večje parkirišče. Od takrat niso uredili niti enega, sedaj pa naj bi se končno lotili dela. Začeli bodo z urejanjem parkirišča pri zdravstvenem domu.

M.B.-J.

IZPOSOJEVALIŠČE OB PRAZNIKU

SUHOR - V petek, 26. novembra, bo ob 17. uri v počastitev krajevnega praznika v kulturnem domu na

Suhorju pri Metliki proslava, v okviru katere bodo v prostorih kulturnega doma odprli tudi izposojevališče Ljudske knjižnice iz Metlike. To je drugo knjižnično izposojevališče te knjižnice.

MANJ NASILJA IN VEČ PRIJATELJSTVA - Enainštirideset učencev iz vseh petih osnovnih šol v občini Trebnje je v otroškem parlamentu v Trebnjem nedavno razpravljalo o nasilju. Šolarji so ugotovili, da je nasilja na svetu vedno več. Nasilni so otroci, nasilni so odrasli, celo starši. Vsak ima za to svoje razloge. Starši so nasilni, ker imajo v življenju težave. Teh ne morejo rešiti in stresajo jezo na otroke, kot so prepričani šolarji. Sicer ima nasilje tako pri odraslih kot pri otrocih stotero vzrokov in še več podob. Osnovnošolci parlamentarci, ki so to pripovedovali na seji, so razpravljali v družbi Cirila Pungartnika, predsednika trebanjske občinske skupščine, Milana Rmana, občinskega sekretarja za družbene dejavnosti, animatorja Slavka Podboja in še nekaterih. Parlament bosta glede na sprejeti sklep zastopala na zasedanju državnega otroškega parlamenta Andreja Nebesni in Bojan Pivašević iz OS Trebnje. (Foto: L. M.)

Trebnje - starcem prijazna občina

Iz trebanjske občine pošiljajo del svojih starih ljudi v domove v različnih slovenske kraje, ker v občini Trebnje ni take ustanove - "Dom starejših je hiralnica"

TREBNJE - Trebanjska občina oskrbuje državo s politiki. Dobavlja trgu industrijske izdelke in mleko. Trebanjska občina ponuja še več: izvažata starčke. Tovrstni izvozni kontingent trenutno šteje nekaj več kot 100 duš, razseljenih po več kot 20 domovih za ostarele širom Slovenije.

Starejši prebivalci trebanjske občine živijo tudi na ozemlju občine Trebnje. Nekateri potrebujejo pomoč in med državnimi ustanovami, ki jim jo nudijo, če je treba, je Center za socialno delo Trebnje. Ta se na različne načine posveča starejšim. Zagotavlja jim enkratne ali večkratne denarne pomoči, s svojimi socialnimi delavkami ali z občani redno tedensko oskrbuje starejše na njihovem domu, v nekaterih primerih pa poišče za starega človeka zanesljivo rejniško ali skrbniško družino. Starejšim so namenjene tudi različne priložnostne obdaritve. Za starejše ljudi iz občine Trebnje je scenarij Centra za socialno delo predvidel tudi skupine za samopomoč. Doslej se je starejša generacija ogleda za dve, in sicer deluje po ena skupina za samopomoč v Trebnjem in na Mirni.

Za delovanje centra za socialno delo in humanitarnih združenj občine Trebnje bolj malo ve tistih nekaj več kot 100 Trebanjcev, ki živijo

jo na lastno ali tujo željo po domovih za ostarele po Sloveniji. Ta stotnja Trebanjcev bo ostala na svoji sedanjí lokaciji tudi v bodoče, saj je trebanjska občina 7. novembra podaljšala zanj izvozno dovoljenje, s tem ko je glasovala na referendumu proti gradnji doma starejših občanov v Trebnjem.

Anica Miklič, direktorica Centra za socialno delo Trebnje, očitno z dobrim namenom pravi, da je dom starejših Trebnjemu potreben. Taka ustanova bi bila po njenem mnenju več kot bivališče starih. "Bila bi ustanova s strokovnjaki za to področje, dober gerontološki center. Doma starejših v Trebnjem bi se razveselili naši ljudje, ki zdaj bivajo v drugih, saj bi bili bližje svojem lastnemu domu in sorodnikom. Mnjenja o domu starejših so sicer različna, toda tak dom je humana ustanova in je nepogrešljiv," meni Mikličeva.

Prav tako z dobrim namenom je državljanka Rezka Majer v anketi

Rudniku še desetletje življenja?

Črnomaljska vlada si prizadeva, da bi bil kanižarski rudnik odprt še vsaj deset let - Dovolj kakovostnih zalog - Možnost upokojitve rudarjev s skrajšano delovno dobo

ČRNOMELJ - Po zakonu o zapiranju rudnikov in zakonu o urejanju degradiranega prostora naj bi rudnike Zagorje, Senovo in Kanižarica postopno zaprli do leta 1997. Vendar se črnomaljski izvršni svet, ki je pretekli teden obravnaval problematiko kanižarskega rudnika, s tem ni strinjal. Pač pa je zahteval, da se zaradi boljše izkoriščenosti zalog in ohranjanja delovnih mest življenjska doba njihovega rudniku podaljša za sedem do deset let.

V kanižarskem rudniku je sedaj zaposlenih 217 delavcev, 14 pa še v trboveljskih skupnih službah. To pomeni za črnomaljsko občino 4 odst. zaposlenih v gospodarstvu. V rudniku je odprtih še za 600 tisoč ton zalag premoga, ki bi jih lahko kopali še deset let. Če pa bi, tako kot predvideva program zapiranja, januarja 1997 prenehali s kopanjem, bi ostalo pod zemljo še dodatnih 1,2 milijona ton premoga. V črnomaljski občini so izračunali, da bi bil rudnik rentabilen, da bi na leto izkopal 55 tisoč ton, zaposlenih pa bi bilo 185 delavcev, ter seveda s subvencijo države, kakršna je danes, ki pa je nižja, kot bi bila nadomestila za brezposelne, ki bi jih morali ob zaprtju rudnika čez tri leta poslati na zavod

za zaposlovanje.

Izvršni svet opozarja še na nekatere stvari, na katere predlagatelj oz. zagovorniki zapiranja rudnikov očitno pozabljajo. Z bistveno manjšim odkopom po njegovem ne zmanjšujejo števila zaposlenih, ker je v rudniku 25 do 30 odst. invalidov, ki jim ne preneha delovno razmerje kot tehnološkim presežkom in torej ostanejo breme

ŽE 200 PROŠENJ

ČRNOMELJ - Črnomaljski občani so za dohodnino iz leta 1991 vložili 60 prošenj za delni ali celotni odpis doplačila dohodnine. Za dohodnino iz lanskega leta pa je bilo teh prošenj doslej že skoraj 200, pričakujejo pa jih vsaj še 20. Izvršni svet je sicer sprejel takšen odpis, kot ga je predlagala črnomaljska izpostava uprave za družbene prihodke, vendar je menil, da so kriteriji za nekatere preblagi.

rudnika. Če bi rudnik ostal odprt še vsaj desetletje, bi večina dočakala pokoj in bi se tako rudnik lahko zaprl skoraj sam, predvsem pa ne s tako velikim številom presežnih delavcev kot čez tri leta. Opozarjajo tudi na vse slabšo tehnično opremljenost med pripravami in sprejemom zakona o

● Če Črnomalcem ne bi uspelo, da bi podaljšali življenjsko dobo njihovega rudniku in bodo torej hkrati zaprli rudnike na Senovem, v Zagorju in Kanižarici, imajo pripravljen še en predlog. Pristojno ministrstvo naj bi proučilo možnost spremembe pokojninskega zakona, da bi tudi rudarje, ki so težko preza-

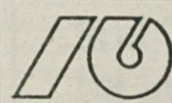
posljivi, uvrstili v kategorijo delavcev, ki jih je moč upokojiti s 25 leti delovne dobe.

zapiranju rudnikov. Nekatera oprema je bila iz Kanižarice že odpeljana v druge rudnike. A tudi za varstvo pri delu ne zagotavljajo dovolj denarja.

M. BEZEK-JAKŠE

SODELOVANJE MED ČRNOMLJEM IN VRHNIKO

ČRNOMELJ - Včeraj, 24. novembra, so učitelji in učenci Glasbene šole Črnomelj obiskali Glasbeno šolo na Vrhniki in ob tej priložnosti sklenili dogovor o sodelovanju. Srečanje so obogatili s skupnim koncertom učencev obeh šol in s priložnostno likovno razstavo, na kateri je svoja dela predstavilo 93 učencev iz belokranjskih šol. Razstava bo Vrhnici na ogled teden dni. Spomladi prihodnje leto pa bodo učenci in učitelji vrhniške glasbene šole gostje Belokranjcev.

Dolenjska banka d.d. Novo mesto

OBVESTILO

Ljubljanska banka Dolenjska banka d.d. Novo mesto obvešča svoje cenjene varčevalce, da od 30. novembra 1993 dalje ponovno posluje enota banke na Trgu svobode 2 v Črnomlju. V prenovljenih in sodobno opremljenih prostorih bo enota banke poslovala z običajnim delovnim časom, to je vsak dan od 7. do 19. ure in ob sobotah od 7. do 12. ure.

Do nasilnih vselitev brez milosti

Največ nasilnih vselitev v Naselju Borisa Kidriča - Občinski pravilnik o dodeljevanju socialnih stanovanj je, da ne bi prihajalo do problemov, prepisan iz republiškega

METLIKA - V metliški občini že vse zadnje leto precej burjito duhove nasilne vselitve v tuja stanovanja. Kot vse kaže, je bilo takšnih vselitev največ v Naselju Borisa Kidriča. Tukajšnji izvršni svet je namreč na zadnji seji minuli petek obravnaval kar tri vselitve na črno oz. vloge za rešitev problemov stanovalcev. Vse so bile iz omenjenega naselja.

Tako se je 21 stanovalec bloka v Naselju Borisa Kidriča 2 pisno obrnilo na občinsko vlado in jo zaprosilo, da Borisu Križanu, ki se je nasilno vselil v občinsko stanovanje, dovoli ostati v njem. Po preselitvi v to stanovanje z njim namreč ni bilo nikakršnih težav. Vendar izvršni svet vlogi ni mogel ugoditi, ker je sodišče razpisalo izvrzbo prisilne izselitve, ki je bila že opravljena deset dni prej, preden je zasedal izvršni svet.

Druga vloga je prišla iz službe za

peticije državnega zbora Republike Slovenije, ki je pisno zaprosila predsednika skupščine občine in izvršnega sveta ter komisijo za vloge in pritožbe

LUTKOVNA PREDSTAVA O KUŽKU TOBLJI

METLIKA - V nedeljo, 28. novembra, bo ob 16. uri v tukajšnjem kulturnem domu na sporedu že tretja predstava, za katere je v prednovoletnem času poskrbela Ljudska knjižnica iz Metlike. Tokrat bo gostovala lutkovna skupina Fru-fru iz Ljubljane s predstavo o kužku Tobliji, za katero je gledališče na mednarodnem festivalu pouličničnih gledališč v Belgiji letos dobilo veliko nagrado. Vstopnina je 200 tolarjev. Vabljeni!

SELITEV POLICIJSKE POSTAJE?

METLIKA - Vse več možnosti je, da bi se metliška policijska postaja preselila v sedanjí gasilski dom. Zaradi povečanja števila policistov je delo na policijski postaji zelo oteženo. Policisti bi imeli s preselitvijo primernejše pogoje za delo. Sedanja policijska postaja bi preuredili v stanovanja za policiste ali jo prodali. Tudi na ministrstvu za notranje zadeve se strinjajo s preselitvijo policije, vendar bi morali najprej pripraviti natančne projekte za preureditev gasilskega doma. Na občini bodo seveda na vse to pristali, a le pod pogojem, da za potrebe požarne varnosti in civilne zaščite zgradijo funkcionalnejšo stavbo in sicer v bližini metliške razdelilne transformatorske postaje.

DVE PRIDOBITVI

METLIKA - Jutri bodo v Metliki odprli in izročili namenu 110-kilovoltni daljnovod, ki poteka od Novega mesta preko Osojnika do Metlike ter novo razdelilno transformatorsko postajo. Oba objekta bo odprl državni sekretar v ministrstvu za gospodarske dejavnosti Boris Sovič.

občinske skupščine, naj ponovno proučijo možnost dodelitve primernejšega stanovanja prosilki Mariji Škof. Tudi Škofova se je pred skoraj letom dni nasilno vselila v prazno občinsko stanovanje, ki ga je občina kmalu potem prodala ministrstvu za notranje zadeve. Ker ne gre več za občinsko stanovanje, so v izvršnem svetu menili, da o njem nimajo več kaj razpravljati. Poleg tega je stanovanje, v katerem je predtem bivala Škofova in v katerega se je potem vselil prej omenjeni Boris Križan, že prazno. Tako so Škofovi z občine poslali pismo, da lahko pride k njim po ključke stanovanja, do katerega ima stanovanjsko pravico.

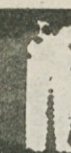
Služba za peticije bo prišla v Metliko preveriti pravilnik o dodeljevanju socialnih stanovanj. Na občini poudarjajo, da so pravilnik tako rekoč prepisali iz republiškega in to prav zato, da ne bi prihajalo do problemov. Gotovo pa so se v službi za peticije odločili za obisk v Metliki tudi zato, ker Škofova občini očita, da je razdelila le 12 in ne 14 socialnih stanovanj. Vendar tudi na ta očitke v referatu za stanovanjske zadeve že pripravljajo odgovor.

Tretjo prošnjo, ki jo je v zvezi z nasilnimi vselitvami obravnaval izvršni svet, je poslala Ivanka Božič, ki se je prav tako na črno vselila v občinsko stanovanje. Po sklepu sodišča I. in II. stopnje, ki ji je bil poslan že avgusta, je dolžna takoj izprazniti stanovanje. Božičeva je to sicer pripravljena storiti, vendar prosi za odložitev izvršbe. Toda izvršni svet je sklenil, da mora prosilka spoštovati sklep sodišča.

M. BEZEK-JAKŠE

MAŠA ZA ZAMOLČANE ŽRTVE

VELIKI GABER - V tukajšnji farni cerkvi bo 28. novembra ob 10. uri maša zadušnica, s katero se bodo poklonili dosedaj zamolčanim žrtvam te fare. Tem žrtvam bodo v fari Veliki Gaber odkrili po polstoletju tudi spomenik, na katerem bo vkle-sanih 117 imen.

Skupščina je podprla vse štiri

Vsi podprti predlogi se nanašajo na kmetijska zemljišča, gozdove in sklad - Bojažen, da bodo najemnine za kmetijsko zemljo in gozdove odtekale iz občine

KOČEVJE - Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje so sprejeli kar štiri predloge v zvezi s spremembo in dopolnitvijo zakona o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Gre za predloge izvršnega sveta občinske skupščine Kočevje, Braneta Kovača, demokratov (zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti) in stranke SKD (naj bi bil sedež sklada v Kočevju).

Predlogi izvršnega sveta so taki: Vsa družbena zemljišča, ki na podlagi srednjeročnega plana spadajo v urbano območje, postanejo last občine. Last občine postanejo tudi vsa

kmetijska zemljišča izven urbanih območij. Last občine ostanejo vsa kmetijska zemljišča in gozdovi, ki so bila v lasti mest, občin, agrarnih in njim podobnih skupnosti in javnih zavodov pred 6. aprilom 1941. Za gospodarjenje z navedenimi zemljišči se v občini ustanovi sklad kmetijskih in gozdnih zemljišč. Del rente, ki jo gozdna gospodarstva plačujejo za državne gozdove, se nameni občini za pokrivanje povečanih stroškov za komunalno urejanje in uredničevanje razvojnih programov. O ostalih treh predlogih smo v glavnem že poročali.

V razpravi je sodelovalo več delegatov, med njimi tudi Jože Hobič, član republiškega sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, ki je med drugimi poudaril, da je glavna naloga sklada vračanje nacionaliziranega premoženja, zamenjava zemljišč in gozdov, lastninjenje in prodaja zemljišč

in gozdov. Povedal je še nekaj kritičnih na račun predlogov in menil, da je še najbolj sprejemljiv Kovačev predlog, a je tudi ta potreben nekaterih popravkov.

Po dokaj zanimivi razpravi, ki pa se je včasih oddaljila od teme, so dele-

● **PREGLED REVITALIZACIJE - Komisijo za pregled dela Službe za revitalizacijo (ponovno oživitve) občine Kočevje so imenovali na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje. Predsednik komisije je Vincenc Janša, člani pa Stane Pogorelec, Franc Bartolme, Vinko Pintar in Alojz Košir. Za ta pregled so se odločili delegati občinske skupščine že na junjski seji. Komisija je imenovana za obdobje, dokler ne bo delo opravljeno, oz. do izteka mandata delegatom skupščine.**

gati sprejeli vse omenjene predloge. Pri Kovačevem predlogu pa so še dodali, da je potrebno zanj zbrati 5.000 podpisov, kar ne bi smelo biti težko.

J. PRIMC

Zataknilo se je

Sekretarko razrešili, ni so pa imenovali sekretarja in ravnatelja

KOČEVJE - Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje so končno le razrešili dosedanje sekretarko občinske skupščine Slavko Janša, ki je že pred meseci odšla na novo službeno dolžnost. Sama je zaprosila za razrešitev že spomladi, a zaradi nesklepnosti sej ali dela o tej zadevi ni prišlo do obravnave in sklepov vse do minulega tedna. Ob tej priložnosti se je zahvalil Janševi najprej predsednik SKD Alojz Košir za njeno vestno delo in pomoč vsem strankam pri začetnem uvajanju demokracije. Zahvalil se ji je tudi predsednik občinske skupščine dr. Mihael Petrovič.

Zataknilo pa se je pri izvolitvi novega sekretarja. Vse stranke so predlagale le enega, in sicer Miloša Senčurja. Na tajnem glasovanju je dobil od 41 prisotnih delegatov 31 glasov (deset jih je bilo proti), kar pa je bilo premalo, saj bi moral dobiti večino glasov vseh delegatov skupščine, se pravi 38. Tako bo potrebno volitve sekretarja ponoviti.

Na isti seji sta bili imenovani za ravnateljico osnovne šole Vas - Fara Vera Cimprič, za direktorico Lekarne Kočevje pa Zofija Rovani. Obe sta opravljali ti dolžnosti že doslej.

Zataknilo se je tudi pri imenovanju ravnatelja Glasbene šole Kočevje. Za to dolžnost je bil predlagan dosedanj ravnatelj Adi Škorjanc. Delegatka Mojca Ahac pa je opozorila, da zaradi nekih zapletov do komisije ni prišla ponudba še enega kandidata. Tako je komisija izbirala le med dvema kandidatom, namesto da bi med tremi. Zato je bilo sklenjeno, da je treba zadevo vrniti svetu glasbene šole v ponovno obravnavo.

J. P.

Vsa zaraščena zemlja mora še ostati kmetijska

Odlagališče v Šahnu

KOČEVJE - Površine v zaraščanju morajo ostati kmetijske, čeprav z njimi lahko gospodarijo tudi gozdarji, saj bi od gozdarjev obdelane njive hranile divjad, s tem pa bi se zmanjšal pritisk divjadi na druge kmetijske površine. To je ena izmed misli, izraženih med razpravo o predlogu sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana občine Kočevje za obdobje 1986 - 2000 v letu 1993, ki je bil z večino glasov sprejet na zadnji seji vseh zborov občinske skupščine Kočevje minuli teden.

Novo odlagališče odpadkov je predvideno v Šahnu, medtem ko je staro treba zapreti. Novo odlagališče mora biti sodobno urejeno. Vse druge predlagane lokacije bi bile bližje naselij in občutno dražje.

Na področju naravne dediščine so prikazana območja gibanja redkih in ogroženih živalskih vrst; na področju zgodovinske oz. kulturne dediščine so opredeljena tudi mnoga opuščena naselja, predvsem na območju Roga. Evidentirana so tudi taborišča (Mlaka, Podlesje, Inlauf). Kot tehnična dediščina pa bodo zavarovani rovi v Gotenici.

Pri cestah je predvidena posodobitev ceste proti Strugam in proti Čabru, povezava Draga - Grčarice, obnova ceste Medvedjek - Borovec, ceste Kočevje - Koprivnik, Kočevska Reka - Briga, Rajndol - Podlesje - Laze, Podlesje - Rogati hrib - cesta M6. Predvidena je posodobitev odsekov ceste med Zamostom in Mirtoviči, izgradnja regionalne ceste Osilnica - Borovec - Kočevska Reka, nanjo pa bodo navezane še ostale prometnice na tem območju. Srobotnik bo povezan z Mirtoviči, prometnico Kuželj - Srobotnik bo urejala občina. Največ potreb je ob Kolpi, prinesla pa jih je meja na Kolpi in Čabranki.

J. PRIMC

SPREJET PREDLOG O MEDNARODNIH MEJNIH PREHODIH

KOČEVJE - Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje je bil sprejet predlog lokacijskih načrtov za mednarodna mejna prehoda za cestni promet v Petrini (Brod na Kolpi) in Podplanini (Cabar). Prehoda sta bila zgrajena že pred dvema letoma in sta bila torej črni gradnji, ki bosta "po beljeni", ko bo zanj na podlagi tega občinskega načrta izdalo lokacijsko dovoljenje Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije.

Ob zapletih s predsednikom

Tudi za KS Kostel velja, da ima takega predsednika, kakršnega si ga je izvolila

KOČEVJE, FARA - Vsi zaplet v zvezi s posodabljanjem obkolpske prometnice in razni drugi prihajajo od predsednika krajevne skupnosti Kostel mag. Stanislava Južniča, je na zadnji seji občinske skupščine Kočevje dejal delegat KS Kostel Franc Cimprič. Dodal je, da vsi dopisi, ki jih predsednik pošilja v imenu sveta KS na razne organe, niso zakoniti, saj leta 1991 izvoljeni svet KS ne dela, ker je zaradi načina dela predsednika nezadovoljen in je zato odstopil. Predsednik pa je nato sam imenoval nov svet, ki torej ni zakonit, itd.

Delegat Cimprič je nato izrazil zaskrbljenost, če se ta zadeva nekako,

morda s pomočjo sodišča, ne razreši čimprej, vsekakor pa pred volitvami. Če rešitve ne bo, bodo gotovo zapleti pri imenovanju komisij za volitve, za referendum in tudi pri samih volitvah. Svojo razpravo je zaključil, da ne želi niti (zakonito izvoljeni) svet KS niti krajani imeti na grbi sramo, to, da katere bo prišlo, če ti zapleti ne bodo kmalu razrešeni.

Namesto komentarja naj nekoliko prilagodimo znani izrek: Krajani KS Kostel imajo takega predsednika, kot si ga zaslužijo, oz. kakršnega so si izvolili; predsednik KS pa nima vedno takih krajanov, kot bi si jih bil zaslužil.

J. P.

Franc Kiselak kar 97-krat daroval kri

Jutri proslava

KOČEVJE - Jutri, v petek, 26. novembra, bo ob 19. uri na Marofu (Pristavi) proslava 40-letnice slovenskega krvodajalstva. Kočevska občinska organizacija RK je med tistimi v Sloveniji, kjer je z ozirom na število prebivalcev največ darovalcev krvi.

Na proslavi bodo podelili priznanja večkratnim krvodajalcem. Priznanje za nad 25-krat darovano kri bo dobilo 33 krvodajalcev, za nad 35-krat darovano kri 52 krvodajalcev, za nad 50-krat pa 7 krvodajalcev. Za nad 60-krat darovano kri pa bodo prejeli priznanja: Franc Kiselak, ki je kri daroval že 97-krat; Ivan Jerman, ki je daroval kri 76-krat, Mohor Koželj pa 62-krat. Posebna priznanja bodo prejeli tudi: Krajevna organizacija RK Kočevje-mesto, Franc Kiselak, Dragica Gornik, Dom starejših občanov, ansambel Obzorje, Avto Bum, M-Trgopromet, Glasbena šola in Melamin.

Zahvala občinske organizacije RK pa velja tudi vsem, ki so denarno in materialno pomagali pri izvedbi te proslave. To so Melamin, Mesarstvo Movrin, d.o.o. Marof, Mesarstvo Bradač, Kočevski tisk, Avtomehanika Randelj (vsi so prispevali v denarju) in M-Trgopromet in Pekarna (prispevala v izdelkih).

J. P.

Komu štipendija?

V Posavju zavrnili tretjino vlog - Po novem radodarniški

SEVNICA - Tukajšnji posavski zavod za zaposlovanje je prejel 2.690 prošnje posavskih dijakov in študentov za republiško štipendijo in po obstoječih merilih odobril štipendijo 1.735 prošilcem, tj. 64 odstotkom. Lani je sevniški zavod prejel skoraj enako število dijaških in študentskih prošnje kot letos, vendar je odobril več štipendij. Letošnji manjši odstotek pozitivno rešenih prošnje je posledica poostrenih meril za dodeljevanje republiških štipendij. Strožja merila so vznemirila prošilce in 170 dijakov in študentov, katerih vloge so bile zavrnjene, se je sevnškemu zavodu pritožilo.

Kot vse kaže, bodo ustrezna državna telesa v kratkem sprejela nova, boljše merila za dodeljevanje republiških štipendij. V sevnškem zavodu pravijo, da bodo v tem primeru lahko pozitivno rešili veliko že zavrnjenih prošnje in da bodo mnoge pritožbe zato postale brezpredmetne. Če bo država spremenila cenzus za pridobitev štipendij, bodo zavodi za zaposlovanje objavili ponoven razpis za pridobitev republiških štipendij, namenjen novim občanom. Po tem razpisu bo zavod obravnaval ne le nove, pač pa tudi vloge s prvega natečaja, kar pomeni, da šolarjem ne bo treba ponovno pisati prošnje za štipendijo.

Glede dodeljevanja republiških štipendij je država sprva predvidela, da bi s posebnim premliskom dajali tovrstno finančno pomoč dijakom in študentom, ki izhajajo iz družin obrtnikov in podjetnikov. Pri reševanju vlog teh naj bi svoje povedali tudi centri za socialno delo. Tako predvidena strožja merila je praksa zavrgla, zato bodo te šolarje obravnavali tako kot vse ostale. Na sevnškem zavodu za zaposlovanje je poslalo prošnjo za republiško štipendijo 156 dijakov in študentov iz obrtniških in podjetniških družin.

L. M.

ASFALTIRANJE PREPREČILO VREME

KOČEVJE - Poročali smo, da je za asfaltiranje pripravljen cestni odsek med Peklom in Knežjo Lipo. Žal pa je asfaltiranje zavrla in začasno preprečilo slabo vreme, sneg in mraz. Ta, 2.400 m dolgi odsek ceste med Kočevjem in Predgradom bodo asfaltirali, takoj ko bo to dovoljevalo vreme.

KOČEVJE DOBIL PAJKA

KOČEVJE - Med vozniki je vzbudila precej skrb novica, da je tudi Kočevje dobilo pajka za odvoz avtomobilov. Pri pristojnih smo zvedeli, da je pajka res kupil Boris Zupanc, ki zbira odpadna vozila in ga uporablja le pri svojem poslu. Ni pa izključena možnost, da bi Boris dobil tudi licenco za odvažanje naplačno parkiranih vozil, če se bo v Kočevju za to pokazala resna potreba.

NA BLANCI PODELILI ODLIČJA

SEVNICA - Anton Koren je letošnji dobitnik grba občine Sevnica. Marjana Kralj, Ana Hočvar in Čebelarsko društvo Sevnica so dobili priznanje Dušana Kvedra Tomaža. Alojz Košar, Anton Krajnc, Matko Kurnik, Jože Pernel, Jože Rostohar, Janko Stopar in dr. Pavel Zagode pa so prejeli medaljo Dušana Kvedra Tomaža. Dobitnikom so odličja izročili na slavnostni seji skupščine občine 12. novembra na Blanci. V KS Blanca se je ob letošnjem sevnškem občinskem prazniku zvrstilo še več drugih dogodkov. Na območju te krajevne skupnosti so predali namenu posodobljeno cesto. Več o siceršnjem dogajanju v omenjeni sevnški krajevni skupnosti bomo poročali v naslednji številki.

Z nižjim proračunom vse več cest

Posodobili lokalno cesto Radna - Laze - Zahtevno - Breda Mijović, predsednica občinske skupščine, ob otvoritvi na Konjskem spomnila na občinsko proračunsko stisko

KONJSKO - Tu so pred dnevi slavnostno predali namenu posodobljeno lokalno cesto Radna - Laze. Ob otvoritvi so bili navzoči visoki predstavniki občine Sevnica in izvajalcev del na tej težko pričakovani cesti, številni domačini in drugi obiskovalci. Dogodek so uvrstili v sklop prireditve ob letošnjem praznovanju sevnškega občinskega praznika.

Kot je povedala predsednica sevnške občinske skupščine Breda Mijović, slavnostna govornica ob otvoritvi, je omenjena cesta na območju, kjer je gradnja cest zelo zahtevna in zato drago delo. Predsednica Mijovićeva je dejala, da ima občina na voljo daleč premalo denarja za vse naložbe v komunalno infrastrukturo in ker je bila omenjena cesta "velik zalogaj", je občina odlašala z njeno posodobitvijo.

Pri tem je poudarila, "da sta tako izvršni svet kot skupščina občine v zadnjem mandatu dosegla pomemben premik v strukturi porabe proračunskih sredstev, saj se je delež za komunalno infrastrukturo iz leta v leto realno povečeval ob vsakoletnem realno manjšem obsegu občinskega proračuna kot celote". Slavnostna

govornica je ob otvoritvi na Konjskem pohvalila prizadevanja vaškega odbora Konjsko, krajevne skupnosti

Boštanj in Cestnemu podjetju Novo mesto kot izvajalcu del.

L. M.

NA KONJSKO PO NOVI CESTI - Nedavno odprta cesta za Konjsko je veljala 42 milijonov tolarjev. V ta znesek je milijon prispevala KS Boštanj iz samoprispevka, 19 milijonov je dobila občina iz državnega sklada za podporo demografsko ogroženim območjem, preostala sredstva so našli v občinskem proračunu. Predsednica Breda Mijović je prerezal trak, škarje so mu prinesli rojaki Andreja Mrgole, Nina Klenovšek, Nataša Mervič in Igor Mrgole. (Foto: M. Luzar)

Drobne iz Kočevja

SNEG NAGAJAL - Prvi letošnji sneg je povzročil tudi v Kočevju kar precej navšečnosti. Najprej je bilo treba pluziti z ulic na pločnike. Ni bilo že v prejšnjih letih utečenega odvoza na pločnike in drugam spluženega snega v Rinžo. Povsod so luže, ker se sneg tali. Močno se je poslabšala slika na kabelski TV. Za nameček pa je večkrat zmanjkalo toka in smo bili tudi po dve uri in več brez telefonskih in telefaks zvez z Novim mestom, ker je bilo očitno tam še huje.

URADNE URE - Slovenski kršćanski demokrati imajo uradne ure vsako sredo od 17. do 19. ure v svoji pisarni na Ljubljanski 7 (bivša "rdeča hiša") v drugem nadstropju. V isti stavbi imajo prostore tudi druge stranke, ki pa nam uradnih ur niso sporočile.

STANOVANJA ALI DŽAMIJA? - Poročali smo že, da podjetje Zidar v stečaju prodaja svoj bivši samski dom, v katerem je zdaj begunski center. Na zadnji občinski seji je neki delegat izrazil bojazen, da bo ta dom kupil "Slovenec muslimanskega porekla" za islamsko skupnost in da bo v njem džamija. Predsednik izvršnega sveta je odgovoril, da za to ni slišal, ve pa za dve inačici, po katerih naj bi dom preuredili v stanovanjsko stavbo oz. bi bila v njem tako imenovana socialna stanovanja.

OBČAN VPRAŠUJE - MEDVED ODGOVARJA

- Zakaj je bila zadnja občinska seja mirna, skoraj dolgočasna?

- Ker je manjkal poslanec mag. Vinko Pintar, skupščinski "Enfant terrible", ki vedno poskrbi za razgibanost.

Ribniški zobotrebci

PO TUJO ČEBULO Z AVTOM - 86-letna I. K. iz Sodražice je potožila policistom, da so ji Romi z balkona stanovanjske hiše ukradli 2 kg česna in 8 kg čebule, skupaj vredno 2.500 tolarjev. Povedala je tudi, da so čebulo zanesljivo lastnili Romi, ki so se do hiše pripeljali kar z belim fiatom 1300.

NE KRADEJO LE ROMI - Tatvino hlovdovine v svojem gozdu pri Ribnici je prijavil 10. novembra Vincenc Kunstelj, ki sicer živi na Vrhniku. Njegovo odsotnost iz ljubljene Ribniške doline je izkoristil neznan storilec, požagal nekaj dreves in hlovdovino lastnini. Zvedeli smo, da storilec ni več neznan in da je ribniški krajan.

VEČ POSLA Z ROMI - Zadnje dni je bilo nekaj več posla z Romi. Pri Riku je neki znan Rom oklofutal sonarodnjakinjo, zdaj pa ju bo vzel v roke še sodnik za prekrške. V Gorici vasi pa je neki Rom sunil kanticu z bencinom in oljem. Ker ga je bivši lastnik opazil, je zbežal proti železniški progi in med potjo odvrgl kanticu z motornim oljem, ki ga je najbolj ovirala pri hitrem umiku s kraja dogodka.

Sevniški paberki

FLORJANSKA - Zadnjič, ko je snežilo, je sneg zapadel celo v Florjanski ulici. Sevnščani se sprašujejo, zakaj tam ne bi zapadel. Tisti kolut, ki leži nekje v Florjanski ulici že od pamtikeva, po njihovem že ne more preprečiti sneženja. Menda pa je kolut preprečil nekaj drugega. Ker je, kjer je, je pa napoti, snežni plugi niso mogli dobro spluziti Florjanske ulice. Nauk te snežne zgodbe je: ker je na kolutu navit kabel za ulično javno razsvetljavo, naj električarji naposled napeljejo to luč v preostalem delu Florjanske ulice, pa bodo plugi lahko brez težav pluzili sneg prav po celi Florjanski.

PLAČEVANJE - Delo na odgovornih mestih menda zelo utrjuje človeka in boja oslabi spomin. Le zakaj bi drugače nekateri imeniti Sevnščani tako pogosto in tako dolgo pozabljali plačati komunalne storitve?!

NESREČA - V Sevnici na mostu sta se zadnjič zaletela katrea in golf. Po trčenju, v katerem se je ženska razbila obraz in se onesvestila, je prispela na kraj dogodka obilo firbec. Vsi so zijali v zvito pločevino. Visoko raščena oseba močnejše postave je fotografirala zaletena avtomobila. Vse se je čudilo, kako je mogoče, da stara katrea pri trčenju tako uniči golfa, nihče od navzočih radovednežev pa se ni spomnil, da je ženska v katrci morda hudo, ker je pač bila ob zavest. Ko se je zavedla, jo je celo policist vprašal najprej to, če je kaj pila, ker je imela tega dne ravno rojstni dan. Rešila pa sploh niso dokladi, tako da so zdravniki pomagali, kot se je pač dalo. Ob taki brezbriznosti zrelih meščanov bi lahko bilo res, da se je neki sevnški pobalnik tistega dne cel večer cmihal. Ko so mu hoteli dogovoriti, da se ni zgodilo teta v katrci nič hudega, je zarohnel nad roditelje, da njega figo briga teta. On joka, ker ni dobro videl nesreče.

FARMA - Na farmi Pristava so konec minulega tedna poskusili pilotsko napravo nemškega proizvajalca za biološko čiščenje gnojekve. Več bomo zapisali o tem v naslednji številki časopisa, ne moremo pa mimo tega, da ne bi že danes opozorili, da na tej farmi še vedno živi in se redi množica prašičev, čeprav v javnosti o njih ni več toliko slišati kot pred volitvami. Takrat je bila farma, ki z veliko količino gnojekve onesnažuje okolje, kar naprej "na tapeti". Kaže, da so prašiči vsakršnim kandidatom smrdeli le pred volitvami. Kolikor vemo, jim v teh zimskih dneh te živali dišijo.

GORJE - V Krškem, v samem centru mesta, se nahaja sedež Gospodarske zbornice Posavja. Mnogi zanj niti ne vedo, kakor tudi na zbornici za mnoge ne vedo. Pa vendar zbornica v Krškem je in kot je bilo slišati na zadnji seji njenega odbora, bo tam tudi ostala. Nekateri člani odbora so potem, ko so jasno povedali, da so oni (gospodarstvo) "tisti, ki vse te politike napajajo", odločno postavili zahtevo: "Gospodarska zbornica ostanje v Posavju taka, kot je!" Gorje posavskemu gospodarstvu.

OCVIRK - "Realnih možnosti, če gledamo realno, znotraj danih realnosti ni," je rekel gospodarstvenikom Posavja dr. Dejan Avsec, direktor Posavske banke Krško.

KOMISIJA - Krško potrebuje novo zgradbo za srednjo šolo. O tem se govori že dolga leta, zdaj pa so prišli do stopnje, ko je treba imenovati gradbeni odbor. Pristojni so pripravili imena in jih predlagali v potrditev članom izvršnega sveta. Tam so ugotovili, da gradbeni odbor ni sestavljen iz dovolj strokovno usposobljenih ljudi. Po razpravi so se odločili. Ustanovili so komisijo, ki bo pretehtala vse v zvezi z imenovanjem odbora. Ni veliko, korak stran od nove pridobitve v šolstvu pa le je!

Novo v Brežicah

PTIČI - Ko so člani sveta posavskih občin ugotovili, da z odprtjem pogovornim nikamor ne pridejo, so začeli uporabljati prisposode. Očitno so jim najbližji ptiči. Odloomek iz zapisnika tega dela seje bi moral biti približno tak. Krčan: "Kaj se prerekamo, čigav bo golob, ko je pa golob še na strehi!" Brežičan: "Prerokamo se zato, da ga bi ujeli. Tebi se pa ni treba. Ti se boš lepo z njim pogovarjal, pa ti bo sam dol priletel, meni se bo pa po glavi podelal." Sevnčan: "Če bo golob odletel, bi radi vsaj vrabca." Vmesna pripomba: "Brežičani že imajo orla." Brežičani: "Ne orla, za zdaj samo sokola." In tako naprej. Vse je že kazalo, da se bo razprava o ptičih prelevila v pravo ptičjo znanost ornitologijo, ko se je dialog nenadoma zasul na drugo vejo naravoslovja. Oglasil se je g. Koren iz Sevnice.

RADIO - Lokalna radijska postaja Radio Posavje, studio Brežice, bi že davno lahko imela primernejši status in tudi krajše ime. Potem ko so se končno uskladili v občini Brežice, mora svojo besedo o preoblikovanju v podjetje reči tudi krška občina kot nekdanja sponzorirateljica. Menda je pol leta tašen dopis čaka na odgovor Krčanov. Ti so imeli na dnevnem redu za skupščino, ki od pomladi do jeseni ni bila sklepna, mnogo pomembnejših reči. Tako predsednik skupščine za dopis iz Brežic še slišal ni.

VARČEVALNO - V Brežicah so ta teden odprli pisarno, v kateri bodo občani lahko dobili nasvete, kako porabiti čim manj energije. Organizatorjem svetovalne pisarne je pri uvažanju občanov v prve korake varčevanja krepko pripomoglo vreme. Zaradi obilnega sneženja so se podirala preveč obtežena drevesa. Mnoga so pri tem poškodovale električne napeljavne tako močno, da so bili v nekaterih vaseh tudi po dva dni brez elektrike.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 12. do 20. novembra so v brežiški porodnišnici rodile: Anica Volčanek iz Brežic - Simona, Sonja Drežnjak iz Cerkelj ob Krki - Uroša, Martina Kenk iz Raven - Vanjo, Dragica Novoselec z Malega Vrha - Tamara, Novogela Budič s Čateža - Primoža, Mojca Lupšina iz Bukovja - Lucijo, Gabrijela Grdovič iz Samobora - Matejo, Janja Kovačič iz Cerkelj ob Krki - Katarino, Aleša Pončuh iz Kostanjevice - Žiga, Marija Zorko iz Arnovih sel - Karmen, Milena Plahuta iz Stržišča - Danijela in Tino, Mojca Živič iz Raven - deklico, Marija Pavkovič z Artega - deklico.

Cestitamo!

• Kar ni uspelo Cerkvi, je uspelo komunizmu: ublažiti izkoriščanje človeka po človeku in okrepiti vero. (M. Naglič)

• Na Zahodu komunizem ni zmagal, je pa pripomogel k počlovečenju kapitalizma. (Papež Janez Pavel II.)

IZ NAŠIH OBČIN

IZ NAŠIH OBČIN

Ostali so vsak na svojem bregu

Svetu posavskih občin se ni uspelo dogovoriti za razdelitev funkcij bodočega upravnega okraja - Sevnica in Brežice za dogovor o delitvi, Krško za projekt

POSAVJE - Svet posavskih občin je od začetka oktobra v štirih neuspešnih nadaljevanjih svoje seje obravnaval eno samo točko: Upravna in samoupravna organiziranost Posavja. Po dolgotrajnem capljanju na istem mestu se ni bil sposoben dogovoriti, poleg tega pa zaradi okrnjene udeležbe Krčanov ni bil niti sklepčen.

Zanimivo je, da so se vse tri občine zavemale za iste cilje. Strinjale so se, da mora biti Posavje upravni okraj s sedežem v Krškem, da morajo zagotoviti čimveč funkcij za svoj okraj, da morajo v tem smislu nastopati enotno in se zavzemati, da bi bile ustanove enakomerno razdeljene po posameznih občinah, kar naj bi zagotavljalo enakomeren razvoj bodočega okraja. Ko je bilo treba storiti konkretni korak k dogovoru, pa niso mogle priti skupaj.

Člani sveta posavskih občin so se že pred tem dogovorili, da vsaka občina pripravi svoj predlog z utemeljitvami za razporeditev okrajnih služb. Na skupnem sestanku naj bi nato pretehtali spiske. Če sedeži že obstajajo in so uspešni, naj ostanejo tam, kjer so, druge je treba argumentirano razvrstiti v občine, kamor najbolj sodijo,

s preostalimi pa uravnotežiti porazdelitev. Zgodilo pa se je, da so Sevnčani in Brežičani izpisali dolge sezname za vsako izmed občin, medtem ko so Krčani vztrajali, naj Posavje še pred tem izdela strokovno študijo, "težko" čez 20 tisoč mark. Predlog sosednjih dveh občin so ocenili kot spisek želja, ki ne temelji na strokovnih niti zakonskih podlagah. Na zadnjem nadaljevanju seje so Brežičani in Sevnčani jasno pokazali, da so pripravljeni popuščati. Krčani so sicer tudi prisegli na dogovor, a niso povedali, kje naj bi ga dosegli, če svet ravno zaradi njihove nepristotnosti (to se je zgodilo že večkrat) ne more oblikovati nobenih sklepov.

Tako ostaja posavsko politično prizorišče zgolj sejem zelo različnih želja. Poskusi dogovarjanja potekajo

v ozkih krogih občinskih vodstev in zvenijo kot boj za sedeže ustanov in morda tudi za stolčke. Sliši se nesmiselno, vendar tako je. Posavci so si kljub vsemu le priznali, o čem se pogovarjajo, pa čeprav se bo morda pokazalo, da so se preekali prezgodaj in zaman. Kot je menil poslanec v državnem zboru Marjan Šetinc, so se podobni spori razneli tudi drugod in terjajo preveč časa in denarja občinskih služb. Sam je menil, da svet

• **Bodo Posavci zaradi neuspelega poskusa v bodoče nastopali vsak zase?** Tudi sami člani sveta so videli, da bi to na koncu škodilo vsem skupaj, zato so se dogovorili, da bodo kljub vsemu oblikovali sklepe, nenazadnje so se pogovarjali kot predstavniki treh občin, in jih pozneje ponudili v sprejem še (sklepno) svetu občin. Oprijeli so se tudi ene redkih skupnih ugotovitev seje, namreč, da je dogovarjanje v posavskem prostoru zelo potrebno. Niti zadnje nagibanje k rešitvi, da bi vsaka od sedanjih občin postala majhen okraj, Posavju ne obeta nič dobrega. "Taki okraji bi imeli manj funkcij kot zdaj predvidene izpostave," je dejala sevnška županja Breda Mijović in opozorila, da še sploh ne vedo, kaj pomeni za Posavje razdelitev na štiri dežele. Morda le novo kost, za katero se bodo prekele občine, medtem ko bo država opravila svoje.

ni razpravljali samo o upravnih okrajih, ampak o konceptu bodočega razvoja regije.

BREDA DUŠIČ-GORNIK

NA POSAVSKEM SEJMU ŽELJA - Po petkovem nadaljevanju seje sveta posavskih občin so ostali vsak na svojem bregu: Krčani na eni, Brežičani in Sevnčani pa na drugi strani. (Foto: B. D.-G.)

Brežiška Karitas vabi v nedeljo na koncert

Teden slovenske Karitas

BREŽICE - Župnijska Karitas organizira to nedeljo, 28. novembra, ob 16. uri v brežiškem prostvetnem domu dobrodelno prireditve. Gre za koncert, ki ga bodo pripravili učitelji in učenci domače glasbene šole in je posvečen tednu Karitas v Sloveniji, ko vse organizacije Karitas pripravljajo kakšno aktivnost.

V programu bosta nastopila pevska skupina glasbene šole pod vodstvom Marjetke Podgoršek, ki bo tudi sama zapela kot solistka, in citrarka Mateja Ferencak, zapel bo Brežičanom že dobro poznani pevski duet zakoncev Križanič, na harmoniko bo igral slovenski prvak Uroš Vučajnik, na flavto Andreja Zlatič in na klavir Metka Ferencak. Na koncertu se bo predstavil še ansambel kitar pod vodstvom Berislava Cerinskega, zapel bo pevski zbor KUD Brežice pod vodstvom prof. Dragutina Križaniča, kot gostja pa bo nastopila zagrebška harfistka Marija Mlinar.

Za pogostitev nastopajočih bosta poskrbela Društvo kmetov in Vino Brežice. Vstopnine ne bo, pobirali pa bodo prostovoljne prispevke, ki jih bodo uporabili za delo svoje organizacije, predvsem za denarne pomoči socialno ogroženim občanom, ki jih vsak dan več trka na njihova vrata. Brežiška organizacija Karitas poleg tega občanom pomaga z obleko in obutvijo ter z nasveti, kam se lahko še obrnejo po pomoč. Zaradi vse večjih potreb po pomoči bi organizacija nujno potrebovala večje prostore.

Dobrodelna prodaja umetnin

Izkupiček Galerije Meke gre za ultrazvočni aparat v brežiški bolnišnici - Otvoritev bo to soboto

BREŽICE - Galerija Meke iz Brežic je te dni poskrbela za novo presenečenje. Čeprav je s svojo dejavnostjo začela šele spomladi, je od takrat vsak mesec pripravila novo razstavo in prodajo slik: Jožeta Kotarja, Alojza Konca, Erne Ferjanič-Fric, Jožeta Mariniča in Piera Conestabe. Zdjaj se je odločila za dobrodelno zbiranje umetniških del in prodajo, katere izkupiček bodo namenili za nakup ultrazvočnega aparata v Splošni bolnišnici Brežice.

Otvoritev razstave in prodaje avtorskih del bo 27. novembra ob 18. uri v prostorih Posavskega muzeja v Brežicah. Ob otvoritvi bo prisotnim

• "V bolnišnici se zavedamo, da lahko le s posodobljeno medicinsko opremo postavimo zanesljivo diagnozo o bolezni. Dokler take opreme nimamo, moramo bolnike pošiljati drugam, kar podaljšuje potek zdravljenja. Med take naprave sodi tudi sodobni barvni Doppler ultrazvočni aparat, ki bi omogočil z večjim izborom preiskovalnih sond preiskave srca, ožilja, ščitnice in trebušnih organov. Služil bi za ugotavljanje internističnih, kirurških in ginekoloških obolenj. Taka naprava stane 180 do 280 tisoč mark. Ker mora bolnišnica posodobiti tudi drugo opremo, z veseljem sprejemamo pobudo Galerije Meke o dobrodelni prodaji slik," pravi v. d. direktorja bolnišnice Tone Vorko.

spregovoril predsednik občine Teodor Oršanič, razstavo pa bo odprl dr. Matjaž Kmecl. V kulturnem programu ob otvoritvi se bo predstavil priznani slovenski operni pevec Ladko Korošec, ki ga bo spremljal pianist Leon Engelmann.

V galeriji so zadovoljni, saj so dela podarili številni avtorji iz Hrvaške,

Avstrije, Nemčije, Italije in Slovenije, za kar se jim iskreno zahvaljujejo. Enako zahvalo namenjajo za pomoč pri organizaciji akcije tudi Erni Ferjanič-Fric, Alojzu Koncu, Pieru in Majdi Conestabo ter Idi Resnik in Natji Jenko-Sunčič. Ob veliki izbiri avtorskih del upajo, da se bodo podjetja in občani odzvali povabilu in odkupili čimveč del. Nakup bo možen v času razstave od 27. novembra in vse do 30. decembra v Galeriji Meke, medtem ko bo cenik na razpolago tudi v galeriji Posavskega muzeja. Dela, ki jih do konca decembra ne bodo mogli prodati, bodo postala last brežiške bolnišnice.

B. D.-G.

Že drugi Urekov priročnik za sintetizator

Pred dnevi ga je izdala Dolenjska založba

KAPELE - Pred kratkim je pri Dolenjski založbi izšel drugi del priročnika za vse, ki bi se radi naučili igrati na sintetizator ali pa si želijo izpopolniti že doseženo znanje. Priročnik z naslovom Moj synthesizer - moj sintetizator je po uspešni prodaji in razprodaji prvega dela, ki je izšel pred dvema letoma pri Državni založbi Slovenije, spet pripravil učitelj glasbe Vilko Urek.

Priročnik, ki je bil predstavljen tudi na knjižnem sejmu v Ljubljani, v uvodu ponuja povzetek teorije iz prvega dela, nadgrajuje teoretični del ter naniza še 100 znanih in prijetnih skladb. "Posebnih vaj v priročniku ni, saj sam vem, kako so odbijajoče za učenca, zato sem izbral take skladbe in gledal na to, da učenec predela vse potrebne vaje kar ob skladbah," pravi avtor.

Potem ko je prvi poskus takega priročnika kaj hitro pošel, so Vilka Ureka veliko klicali in ga vzpodbujali, naj napiše še nadaljevanje. Zdjaj je priročnik po 1500 talarjev na razpolago v knjižarnah in v trgovinah z glasbilo. Prodajo je prevzela Dolenjska založba, ki je zaenkrat natisnila 1000 izvodov, računajo pa, da bo kmalu prišlo do ponatisa. Avtor meni, da bodo morda uspeli ponatisniti še prvi priročnik, hkrati pa v mislih že načrtuje novega.

B. D.-G.

Vilko Urek

REGIJSKI POSVET ČASTNIKOV

BREŽICE - V torek, 16. novembra, je bil v Brežicah regijski posvet Združenja slovenskih častnikov in slovenskega predsedstva te organizacije. Posveta so se udeležili sekretarji iz črnomalske, metliške, trebanjske, kočevske, ribniške, novomeške, krške, sevnške in brežiške občine. Beseda je tekla o načrtih za obrambo.

Vprašajte, kako do nižje porabe!

V Brežicah bodo vsako sredo svetovali, kako čim bolj izkoristiti in zmanjšati porabo električne energije - Prvi razgovor z nasveti je brezplačen

BREŽICE - Včeraj dopoldne so v prostorih občinske stavbe v Brežicah (soba 28) odprli prvo energetsko svetovalno pisarno v Posavju. V njej bodo občani vsako sredo med 13. in 16. uro lahko dobili nasvete, kako bi lahko dosegli večjo učinkovitost pri rabi električne energije. Občani se lahko za razgovor v pisarno ali pa za obisk svetovalca prijavijo tudi izven tega časa, in sicer vsak dan od 8. do 14. ure na tel. 62-050 (int. 256).

S svetovalno pisarno se zdaj tudi Brežice pridružujejo republiškem projektu energetskega svetovanja, ki ga je Gradbeni center Slovenije pod okriljem ministrstva za gospodarstvo že začel v Ljubljani, Mariboru, Trbovljah, na Jesenicah, v Velenju in Celju. Zakaj odločitev o energetskem svetovanju? Slovenija je siromašna z energetskimi viri in je že zdaj njena energetska odvisnost od uvoza 62-odstotna. Ob tem pa statistike govori-

jo, da je naša država v letu 1990 porabila celo tretjino končne energije ravno v gospodinjstvih, od tega polovico za ogrevanje prostorov in pripravo tople vode. Varčna uporaba električne energije hkrati tudi zmanjšuje potrebe po uvozu nafte in zemeljskega plina ter znižuje stopnjo onesnaženosti okolja.

V ministrstvu predvidevajo, da bi se dalo z različnimi ukrepi kar za polovico zmanjšati porabo električne energije pri ogrevanju. Pri tem bo treba sanirati obstoječe zgradbe in poskrbeti za čim boljši izkoristek toplotne energije v novogradnjah. Energetsko svetovanje, kakršnega bodo odsele deležni tudi Posavci, bo nudilo občanom osnovno znanje o učinkovitosti rabi energije ter hkrati neodvisno od proizvajalcev pomagalo občanom reševati njihove energetske težave.

Na prvem srečanju z energetskim svetovalcem, ki je brezplačno, naj bi ugotavljali vzroke za preveliko porabo energije in predlagali rešitve. Zaradi tega bo najbolje, če občani za razgovor ali za obisk svetovalca na domu pripravijo čimveč informacij

V mesecu dni podvojene blokade na žiro računih

V blokiranih podjetjih zaposlenih čez 4.200 ljudi

KRŠKO - Konec oktobra je imelo 97 pravnih oseb v posavskem gospodarstvu blokirani žiro račun več kot 5 dni. To pomeni, da se je v težavah znašlo 8 podjetij več kot konec septembra. Mnogo večje spremembe so v mesecu dni nastale pri povprečnih zneskih blokade. Konec oktobra so imela posavska podjetja blokirane žiro račune v znesku ene milijarde tolarjev, kar je za 96 odstotkov več, kot so znašali povprečni zneski blokade še pred enim mesecem.

Povprečni zneski blokade so bili za pravne osebe iz brežiške občine konec oktobra 140 milijonov tolarjev (septembra 134), za sevnške enako kot mesec prej 69 milijonov in za krška podjetja 797 milijonov tolarjev (septembra 310 milijonov). V podjetjih z blokiranimi žiro računi je bilo še konec septembra zaposlenih 3.655 delavcev, konec oktobra pa že 4.242, torej je negotova usoda doletela skoraj 600 novih delavcev. V krški občini je dvakrat več pravnih oseb z blokiranimi računi (čez 40) kot v vsaki od dveh sosednjih občin, hkrati pa je pri njih zaposlenih kar štirikrat več delavcev kot v blokiranih sevnških ali brežiških podjetjih.

Med pravnimi osebami posavskega gospodarstva jih ima 6 blokirani žiro račun in sicer v skupnem znesku 8 milijonov tolarjev, kar je za 14 odst. več kot mesec prej. Do sredine novembra je podružnica SDK v Krškem predlagala uvedbo stečajnih postopkov v 47 podjetjih v zasebni lasti, od tega je 7 predlogov umaknila zaradi deblokade.

B. D.-G.

V KRŠKEM IŠČEJO REJNŠKE DRUŽINE

KRŠKO - Center za socialno delo Krško vabi k sodelovanju družine iz občine Krško, ki bi bile pripravljene občasno (za nekaj dni) ali pa za dalj časa nuditi nego, vzgojo in oskrbo otroku ali mladostniku do dopolnjenega osemnajstega leta starosti, ki iz različnih razlogov ne more živeti v svoji družini. Rejništvo je v prvi vrsti humana dejavnost, kljub temu pa Center rejnici ali rejniku povrne stroške v obliki rejinne in jih za vložen trud tudi nagradi. Tudi Varstveno-delovni center, ki deluje v okviru krškega Centra za socialno delo vabi k sodelovanju družine, ki bi bile pripravljene nuditi varstvo odrasli zmrno duševno ali telesno prizadeti osebi. Podrobnejše informacije lahko dobite pri Centru za socialno delo Krško, CKŽ 11, ali po telefonu (0608)22-325.

SEVNICA, BREŽICE, KRŠKO!

30% PROMOCIJSKI POPUST

od 22.11.-22.12.1993

pri gotovinskem plačilu premije obveznega avtomobilskega zavarovanja!

Vsem našim avtomobilskim zavarovalcem pripada tudi brezplačen tehnični pregled vozila.

PREVOZ-tehnični pregledi BREŽICE (0608) 61-821
GALEB, C.k.z. 59, KRŠKO (0608) 31-803
GALEB, C.p.b. 11/III AREŽICE (0608) 63-097
ESA, Cankarjeva 1, SEVNICA (0608) 82-823

Log-Com

Adriatic
zavarovalna družba d.d.
assicurazioni s.p.a.

Slovenščini več pozornosti!

Slovenci smo menda silno ponosni na svoj jezik, slovenščina naj bi bila ena od temeljnih vrednot v srcih "lubih Slovencev", ponasmo se s tem, da je po številu ljudi, ki jo govorijo, slovenščina sicer eden najmanjših slovanskih jezikov, pa vendar visoko razvita in povsem enakovredna svetovnim jezikom po svoji izrazni moči in besednem bogastvu. Pričakovali bi torej, da materinščini v naših šolah, se pravi pri njeni mladi rasti, posvečamo najmanj tolikšno pozornost, kot jo posvečajo svoji materinščini veliki narodi; pravzaprav bi pričakovali, da ji posvečamo precej več pozornosti, saj je zaradi svoje "majhnosti" stalno ogrožena in posebne pozornosti nedvomno bolj potrebn kot veliki jeziki, za nameček pa je slovenščina sploh eden najmočnejših identifikatorjev slovenske nacionalne biti. Vendar ni tako. Žalostno dejstvo je, da večina evropskih držav namenja materinščini in obvezni šoli bistveno več učnega časa, kot ga je odmerjenega v slovenskih šolah.

Pоследice so že tu. "Šibko obvladovanje materinščine že opazno ovira hitrejši in boljše napredovanje učencev pri vseh šolskih predmetih," so jasno in glasno opozorili slovenski slavisti na svojem zadnjem strokovnem zborovanju. In niso so se omejevali le na strokovne razprave in tožbe znotraj svojega kroga, pač pa so sklenili dvigniti svoj glas kar se da visoko; Ministrstvu za šolstvo in šport so poslali apel, v katerem zahtevajo, naj Ministrstvo v na novo nastajajočih šolskih zakonih uveljavi slovenščino kot pedagoško načelo in v nastajajoči novi devetletni osnovni šoli uveljavi normativ "vsak dan v tednu ena ura slovenščine".

Da ne gre za muhe slavistov, ki jim je slovenščina že zaradi poklica pri srcu, je povsem jasno. Oziroma se okoli, malo prisluhnimo, pa bomo morali slavistom pritruditi. Funkcionalna nepismenost, kot se reče jezikovni revščini, je resen problem tudi pri nas, ne samo v razvitem svetu. Ne gre za slovenščino zaradi slovenščine, marveč za kar najboljše komuniciranje v najširšem pomenu te besede, od učenja do oblikovanja in sporočanja misli. Na potezi je Ministrstvo, od katerega pričakujemo vsi, ne samo slavisti vsestransko premišljeno in trdno nacionalno jezikovno politiko: slovenščina mora biti posledje deležna dosti večje in vsakršne pozornosti.

M. MARKELJ

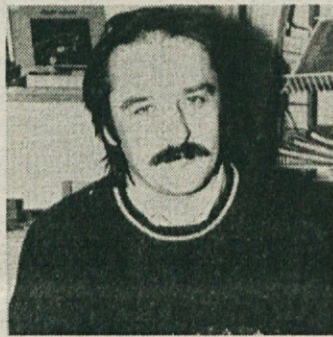

ZA NAJMLAJŠE ŽRTVE VOJNE - V frančiškanski cerkvi je bil v nedeljo, 21. novembra, ob 7. uri zvečer dobrodelni koncert Otroci Slovenije otrokom Hrvaške, ki sta ga v skupni akciji pripravili slovenska in hrvaška Karitas ter Hrvaški kulturni dom Novo mesto. Na koncertu so nastopili: sopranistka dunajske in zagrebške opere Blaženka Milić, organistka Hvalimira Blešnajder (na sliki), mezzosopranistka Margareta Milić in Zagrebški baročni trio Ida, ki ga sestavljajo sestre Milić, violinistka Iva, violončelistka Dubravka in oboistka Ana. Številnemu občinstvu, ki je povsem napolnilo klopi v cerkvi so predstavili dela Duboisja, Haendla, Kozinovića, Dvoraka, Cherubinija, Gounouda, Mozarta, Correllija in Albignonijsa. Izpušček od koncerta je bil namenjen Skladu Ivane Brlić-Mažuranić, ki skrbi za otroke, ki so v hrvaški domovinski vojni ostali brez enega ali obeh roditeljev. Kako hud davek je Hrvaška plačala v še sedaj nedokončani vojni, povedo številke hrvaškega Urađa za žrtve vojne, ki naveda, da je zaradi vojne 4.056 otrok ostalo brez enega od staršev, 44 brez obeh, ranjenih je bilo 712 otrok, od tega trajno poškodovanih 43. Umrlo je 171 otrok, 416 pa jih je pogrešanih. Kar 88.682 otrok je pregnanih s svojega doma. Če k temu dodamo še številke o uničenih šolah in stanovanjih, 551 oziroma 171.461, potem je slika strahot, ki hudo priženejo prav najmlajše, še jasnejše, prav tako pa je razvidna tudi potreba po pomoči. Nastopajoči so se odpovedali honorarju. (Besedilo in foto: M. Markelj)

O Krškem in o Krčanih

Založba Opus je izdala izbor iz zgodovinskih in literarnih zapisov "To majhno, a dolgo mesto"

KRŠKO - Čeprav je minilo že kar nekaj časa od predstavitve nove knjige Krčana Silva Mavsarja, še ni prepozno za zapis o njej. Knjiga "To majhno, a dolgo mesto" je namreč med nami. V počastitev spomina na Valvasorja jo je izdala Mavsarjeva založba Opus, kupiti pa jo je mogoče za 998 tolarjev v knjigarni Opus in v Valvasorjevi knjižnici v Krškem.

Silva Mavsar

Izid knjige, v kateri so izbrani odlomki iz zgodovinskih in literarnih del o Krškem in Krčanih, je omogočila domača občina. Silva Mavsar jo je oblikoval v format, ki je primeren za darilo, saj je bilo ravno povpraševanje po taki knjigi eden izmed osnovnih vzrokov, da se je lotil dela. Izbral je spise, ki so izšli v samostojnih knjižnih izdajah in se neposredno nanašajo na Krško ali pa njegove prebivalce.

Avtor se ni lotil zapisov v časopisih in drugih publikacijah niti ni obravnaval cele občine, saj bi sicer zabredel v preobsežno delo. Že tako je imel z zbiranjem gradiva kar nekaj težav, saj zapisi o nekem mestu pač niso zbrani na eni polici. Tako so mu na pomoč prijazno pristopile knjižničarke. Pri svojem delu je tudi ugotovil, da je avtorjem za pisanje o Krškem služilo le nekaj vidnejših dogodkov, kot so kmečki upori, celjski grofje in pozneje izgnanstvo.

Silvo Mavsar ni zgodovinar, da bi se svojega mesta lotil s te plati, zato se poljudnozgodovinski spisi o Krškem nahajajo samo v prvem poglavju. Začenjajo se z zapisom J. V. Valvasorja. Knjiga se v drugem delu nadaljuje z odlomki iz proze, v tretjem iz dramatike in v zadnjem iz poezije. Avtor tako skozi drobce posameznih odlomkov poskuša ustvariti v bralcu vtis o majhnem in dolgem mestu ter o njegovih prebivalcih. Čisto na koncu dodaja še svoj vtis o mestu, ki ga je zapisal v pesmi Selitev.

B. DUŠIČ-GORNIK

Mednarodni nastop

Vedenje o dolenjski arheološki dediščini prodira v svet

Minulo soboto in nedeljo je v Feldbachu na avstrijskem Štajerskem potekalo mednarodno arheološko srečanje o noriško-panonskih gomilah. Med udeleženci tega strokovnega srečanja, ki so prišli iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Madžarske in Slovaške, je bil tudi slovenski predstavnik, in sicer arheolog in direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu Danilo Breščak, ki je na srečanju prebral referat o izkopavanju noriško-panonske gome na Medvedjeku pri Velikem Gabru na Dolenjskem. Takšen način pokopavanja so arheologi odkrili le na območju omenjenih držav (razen Italije), pri nas pa so južno od Save znana le tri najdišča, poleg Medvedjeka še Zloganje pri Škocjanu in Groblje pri Čegelnici. Breščak je izkopavanja predstavil tudi z razstavnim panojem, s svojim nastopom na simpoziju pa je pomembno dopolnil evropsko arheološko karto ter posredno promoviral našo mlado državo.

Odri v Ribnici in okolici zaživeli

Na Festivalu tradicionalnih amaterskih gledališč se predstavlja sedem slovenskih ljubiteljskih gledaliških skupin - Predstave v Ribnici, Sodražici in Dolenji vasi

RIBNICA - V soboto, 20. novembra, je Ribnica z okolico zadihala v duhu boginje Talije in odri v Ribnici, Sodražici in Dolenji vasi so zaživeli. Tega dne se je namreč začel v okviru 6. Linhartovega srečanja Festival tradicionalnih amaterskih gledališč, ki ga organizirata republiška in ribniška zveza kulturnih organizacij. Na festivalu sodeluje sedem ljubiteljskih gledaliških skupin iz vse Slovenije, žal pa med njimi ni nobene z območja širše Dolenjske.

V prvem festivalnem dnevu so se v dvorani TVD Partizan Ribnica najprej predstavili ljubiteljski gledališniki iz DPD Svoboda iz Bohinjske Bele, ki so odigrali Dušana Jovanovića Življenje podeželskih plejbojev, zvečer pa igralci KUD Franc Kotar iz Trzina, ki so odigrali Andreja Rozmana-Roze Legendo o poldrugem Slovencu. V Kulturnem domu v Sodražici se je predstavila gledališka skupina KD Komenda s

komedijo Antona Tomaža Linhartova Ta veseli dan ali Matiček se ženi.

To soboto, 27. novembra, se bodo predstavile še štiri gledališke skupine. Najprej bo v dvorani TVD Partizan v Ribnici ob 11. uri nastopilo Amatersko gledališče Velenje z igror Gorana Gluviča Plakat, v dvorani v Dolenji vasi pri Ribnici bodo ob 15. uri nastopili gledališniki KUD Rakovnik Ljubljana z glasbeno veseloigro Blumenthala-Kadalburga Pri belem konjčku, v kinodvorani v Sodražici se bo ob 18. uri predstavila gledališka skupina KD Mislinja z Molierovim Zdravnikom po sili, ob 21. uri pa v dvorani TVD Partizan Ribnica gledališniki DPD Svoboda iz Slovenske Bistrice s Kraljem Malhusom Ervina Fritza. Pred to zadnjo predstavo bodo podelili Linhartova priznanja ustvarjalcem v tradicionalnem gledališču.

MiM

Gangl, iztrgan iz pozabe

S slovesnostjo ob 120. obletnici rojstva so se Metličani oddolžili Engelbertu Ganglu za storjene krivice

METLIKA - 12. novembra je minilo 120 let, odkar se je v Metliki rodil pesnik, pisatelj, dramatik, sokolski organizator, Metličan in Belokranjec Engelbert Ladislav Gangl. Te obletnice so se v njegovem rojstnem kraju spomnili s svečanostjo, ki sta jo minuli petek v Ganglovm razstavišču pripravila Belokranjski muzej in Belokranjsko muzejsko društvo.

Kljub temu da je Ganglovo delo pustilo v razvoju Metlike neizbrisen pečat, na jesen življenja takratna oblast zanj ni imela pravega razumevanja. Tudi zato, da bi mu vsaj delno popravili krivico, so mu Metličani pripravili spominsko slovesnost. Gangl v poeziji sicer ni pokazal kake nove poti, tudi v dramatik ni imel preveč srečne roke. Uspešnejši je bil predvsem v literarnih delih, kjer je obravnaval Belo krajino, njene ljudi in običaje in jih predstavil v bogatem belokranjskem besedju. Predvsem pa je bil Metličan. Vedno je bdel nad dogajanjem v rojstnem kraju in skrbel za njegov napredek. Njemu gre zahvala, da je bil leta 1931 ustanovljen samostojni okraj v Metliki, da so dokončali gradnjo mestnega vodovoda, da so Sokoli, katerih član je bil, zgradili svoj dom. A tudi, da se je v Metliki razmahnilo bogato kulturno življenje, zlasti delo mestne godbe in folklore. Bil je pobudnik ustanovitve Belokranjskega muzejskega društva in s tem posredno muzeja ter eden od ustanoviteljev Rdečega križa Slovenije, ki je bil leta 1944 osnovan prav v metliški občini.

Življenjsko pot Engelberta Gangla, ki je umrl razočaran in duševno strt 25. februarja 1950, je na sloves-

nosti predstavil ravnatelj Belokranjskega muzeja prof. Zvonko Rus, njegovo delo pa recitatorke z metliške osnovne šole. Predsednik Belokranjskega muzejskega društva Milan Travnika je v imenu upravnega odbora društva predlagal, naj članstvo da pobudo metliški podružnici, da Metličani postavijo Ganglu pred nekdanjim Sokolskim domom doprnski kip. Pred leti je to predlagal že dr. Vinko Kambič. Če bo predlog, o katerem bodo obvestili tudi izvršni svet, občinsko skupščino in krajevno skupnost sprejet, naj bi dr. Kambiča imeovali za častnega predsednika odbora za postavitev kipa.

M.B.-J.

Slikanje pregnalo težave

Slikarka Olivera Šiširak v metliškem mestnem jedru odprla prodajno galerijo - Realizem, pomešan s kubizmom

METLIKA - Metlika je od preteklega tedna bogatejša za prodajno galerijo, ki jo je pred časom sicer že imela, a jo je izgubila. Tokrat se je zanj odločila Olivera Šiširak, ki ji je pri postavitvi izdatno pomagal mož Mehmet. Šiširakova sta pred poljudnim letom po spletu različnih okoliščin prišla v Metliko iz obelganega Mostarja, kjer sta živela 19 let. Olivera, ki se je že prej veliko ukvarjala s slikanjem, je v Metliki, kjer je našla drugi dom, prav s tem preživljala družino. Zato ne čudi, da so jo Metličani kmalu opazili.

Šiširakova je v Beogradu končala šolo za oblikovanje ter pozneje še študij umetnostne zgodovine. V Mostarju je vodila biro za oblikovanje, a tudi veliko slikala. V mestu umetnikov, kot je Mostar, se ni bilo lahko uveljaviti, toda Oliveri je uspelo. Večkrat je razstavljala in bila nagajana. Ko se je zatekla v Metliko, je dobro vedela, da jo težav, tako materialnih in še bolj psiholoških, lahko reši le delo. Zanj je bilo srečno naključje, da je v Metliki primanjlovala uslug, ki jih je nudila. Ljudje so začeli pri njej naročati slike. Slikarka je ustregla njihovim željam po realističnem slikanju, bodisi da je šlo za tihožitja, portrete, vedute, krajine. Tako je večina del, ki so bila na ogled ob otvoritvi prodajne galerije, bolj odraz okusa naročnikov kot Oliverinega osebnega sloga.

Nekaj del pa je le bilo takih, ki kažejo slikarko v drugačni luči. Kot je na otvoritvi ocenila umetnostna zgodovinarica Andreja Brancelj-

Bednaršek, ki je umetnico predstavila, njen stil pri hitrem pogledu spominja na nekaj kubističnega, na primer na Georga Braqua. A to je vendar njen slog, ko živa na platno svoja čustva in ko se ji ni potrebno podrežati naročnikom. Čeprav je in bo gotovo tudi v prihodnje morala od umetnosti živeti in preživeti, bo na naslednjih razstavah najbrž več stilno in motivno bolj njenih del.

Olivera želi oblikovati tudi spominke, sicer pa bo zagotovo v njeni prodajni galeriji marsikdo našel tisto, kar je doslej v Beli krajini pogrešal. Da se bosta Šiširakova pri ponudbi potrudila, ne gre dvomiti. Ne nazadnje pa sta, kot je v pozdravnem nagovoru dejal predsednik metliške občinske skupščine Branko Matkovič, že z otvoritvijo galerije dala pečat trem metliškim trgov ter izboljšala kulturno in turistično ponudbo v mestu.

M. BEZEK-JAKŠE

ZA DOBER ZAČETEK - Umetnostna zgodovinarica Andreja Brancelj je umetnici (na desni) podarila knjigo o belokranjskih pisanih.

Z novim imenom in starimi težavami

Osrednja dolenjska knjižnica ni več "študijska" - Sprememba naziva ne prinaša nobenih vsebinskih sprememb - Prostorske težave ostajajo pretrd oreh, gradivo pa propada

Janez Mežan bo še nadaljnja štiri leta ravnatelj osrednje dolenjske in ene od najpomembnejših knjižnic v Sloveniji. Skupščina občine Novo mesto mu je namreč potrdila še drugi mandat. Vendar pa ne bo več ravnatelj Študijske knjižnice Mirana Jarca, saj se je knjižnica z občinskim odlokom preimenovala tako, da v njenem nazivu ni več besede študijska. Ker spremembe imen običajno prinašajo s seboj tudi vsebinske spremembe, se mnogi sprašujejo, ali gre tudi v tem primeru za kaj več kot le za okrajšano ime in ali je naša osrednja knjižnična ustanova za kaj prikrašana. O tem smo se pogovorili z ravnateljem Janezom Mežanom.

- Čemu sprememba imena?

"Zamenjavo imena smo predlagali iz povsem praktičnih razlogov, da se pač ve, da naša knjižnica ni samo študijska, torej namenjena samo študiju, ampak da imamo ob študijskem oddelku tudi druge oddelke, denimo oddelke za odrasle na Jenkovi, kjer imamo pretežno leposlovje in poljudnoznanstveno literaturo, ne pa visokošolskih in drugih učbenikov ter študijskih knjig kot v študijskem oddelku, potem oddelke za mladino, ki je namenjen samo mladini do 15 let, pa potujočo knjižnico in še druge

oddelke, vsega skupaj osem. Poleg tega po zakonu o knjižničarstvu obstajajo samo splošno izobraževalne, šolske, visokošolske, specialne in narodne knjižnice, nobenih študijskih ni. Sprememba imena je torej povsem praktične narave."

- S preimenovanjem se torej nič ne spreminja v položaju in pomenu knjižnice?

"Nič. Smo splošnoizobraževalna knjižnica in naša naloga ostaja še naprej zadovoljevanje izobraževalnih, informacijskih in kulturnih potreb prebivalstva. Ime študijske je

knjižnica dobila v preteklosti, od leta 1982, ko so ukinili študijske knjižnice po vsej Sloveniji, pa je z zakonom o knjižničarstvu postala postala splošna izobraževalna knjižnica. Vendar se je naziv študijska še dolgo obdržal. V Sloveniji je bilo devet takšnih večjih regijskih knjižnic, ime študijska pa sta ohranili samo še ptujska in murskoboška."

- Ime je novo, težave, ki vas tarejo, pa so stare. Najbrž jih ni mogoče tako lahko spremeniti na boljše kot ime?

"Slej ko prej ostaja nerešena naša glavna težava, ki se vleče že dobrih dvajset let, to je res huda prostorska stiska, ki bo rešena šele takrat, ko se bomo ali preselili ali pa sedanje prostore obnovili. O tem smo veliko govorili, obveščali javnost, da nam propada gradivo, da se dela velika in nepopravljiva škoda, a se ni nič spremenilo. Najprimernejša rešitev za nas

bi bila obnova stavbe, v kateri smo sedaj. Za to imamo narejeno vso projektno dokumentacijo, manjka nam samo še gradbeno dovoljenje. Lahko bi v naslednjem mesecu začeli z gradnjo, če bi seveda imeli zagotovljena sredstva, brez tega pa za gradbenega dovoljenja ni mogoče dobiti."

- In kako kaže? Kdaj bo konec težav?

"Doselej imamo samo obljube. Ureditev prostorskega problema je naloga ustanovitelja, se pravi Skupščine občine Novo mesto, ki bi morala za to poskrbeti v najkrajšem

Janez Mežan, upravnik Knjižnice Mirana Jarca

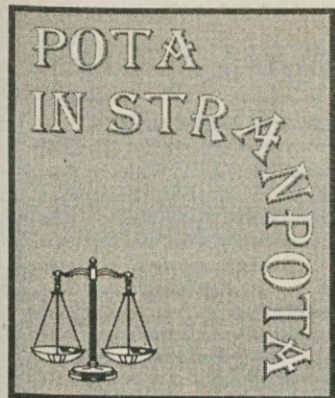
času. Če skupščina nima denarja, kot pravijo, bi ga morali poiskati na republiki ali kjer koli. Najbrž bi bilo treba problem pokazati tako, da novomeška knjižnica Mirana Jarca ni navadna občinska knjižnica, ampak ima regijski pomen, neformalen sicer, ker regijskih knjižnic ni, a vendar tako deluje. Izračunali smo, da prihaja več kot 30 odst. uporabnikov iz devetih občin širšega dolenjskega območja. Tak pomen ima naša knjižnica zaradi svojega velikega knjižnega bogastva in ker redno dobivamo obvezne izvide vseh novih tiskov. Z nami se v tem pogledu ne more primerjati nobena druga dolenjska občinska knjižnica. Veliko različnega gradiva imamo po zaslugi nekdanjega ravnatelja Boga Komelja, ki je zbiral različno gradivo, od rokopisnih do drugih dokumentov, stalen dotok knjižnih novosti pa nam omogočajo obveznostni izvodi, ki jih kot ena od osmih slovenskih knjižnic še vedno dobivamo. Pred časom so nam hoteli te izvode ukiniti, pa so se vse tedanje študijske knjižnice uprle in ostalo je pri njih."

- Zaradi neurejenih prostorskih težav se tudi ne morete modernizirati. Imate sicer računalniške termi-

nale, še vedno pa ne prostega pristopa do knjig.

"Sodobna knjižnica je danes z računalniškimi sistemom povezana z drugimi velikimi knjižnicami imeti pa mora tudi prost dostop do knjig, se pravi, da gre lahko uporabnik sam k polici in si izbira, kar potrebuje. Kar se računalniških terminalov tiče, smo dobro opremljeni. Uporabnikom je na voljo 17 terminalov, prek katerih se lahko vključujejo v mrežo vseh večjih slovenskih knjižnic in v njih išče literaturo, ki je mi nimamo. Že nekaj časa načrtno vzgajamo uporabnike, da uporabljajo terminale, čemur se je predvsem mlajša generacija hitro privadila. Kar se prostega pristopa tiče, pa je vse po starem. Pri nas v študijskem oddelku mora uporabnik kar vedeti, kaj želi in si izbrati v katalogu, v svetu pa je prost pristop že zdavnaj uveljavljen. Čas bi bil, da ga uredimo tudi mi. Da gre za pomemben javni inretres, kažejo podatki o izposoji. Prejšnji mesec je denimo šlo skozi knjižnico 11.198 obiskovalcev, ki so si izposodili 31.507 enot knjižničnega gradiva. A problem bo rešen šele, ko bomo uredili prostore. Okoli tega se pri nas vse vrti."

M. MARKELJ

dežurni poročajo

UKRADEL IN VNOVČIL ČEKE - 23-letni P. Š. iz Žužemberka je utemeljeno osumljen, da je letos oktobra v Žužemberku iz stanovanja Š. R. ukradel 6 čekov in jih vnovčil. S tem je Š. R. oškodoval za 31.000 tolarjev.

UKRADEL KANALIZACIJSKE CEVI - Podjetje Gradis je v začetku leta 1993 v Straži delalo na gradbišču kanalizacije. V času od 1. marca do 30. junija je neznan storilec ukradel več kanalizacijskih cevi ter s tem dejanjem podjetje Begrad oškodoval za 350.000 tolarjev.

IZ GARDEROBE IZGINILA DENARNICA - 17. novembra zvečer je neznan storilec v garderobi novomeške gimnazije iz bunde ukradel usnjeno denarnico oškodovanke M. B. iz Novega mesta. S tem je oškodoval lastnico za 25.000 tolarjev.

KOZAREC JE ZA PIJAČO - Dne 16. novembra zvečer je v bifeju Zamorček v Straži prišlo do prepira med P. T. in P. D. Med prepriom je P. D. udaril s kozarcem P. T. in ga lažje poškodoval. Pomoč so mu nudili v novomeški bolnišnici.

OSTAL JE BREZ DENARNICE - 18. novembra je I. S. iz Ljubljane pustil jakno v čakalnici Zdravilišča v Dolenjskih Toplicah in odšel na terapijo. Neznane je izkoristil njegovo odsotnost in mu iz žepa jake ukradel denarnico z dokumenti in denarjem ter ga s tem oškodoval za okoli 12.000 tolarjev.

DENAR IZ AVTOMOBILA - V času od 20. do 21. novembra je neznan storilec v Trebnjem iz odklenjenega osebnega avta, ki je bil parkiran pred stanovanjsko hišo, ukradel denar ter lastnico M. P. oškodoval za 40.000 tolarjev.

ODKRILI TATIČA

ŽUŽEMBERK - Pred dnevi smo že pisali o vlom, ko je neznan storilec vliomil v avto, ki ga je oškodovanec V. Z. iz Ljubljane zaradi okvare parkirali v Žužemberku in odkoder je storilec odnesel tehnične predmete v vrednosti 350.000 tolarjev. Kriminalisti so z zbiranjem obvestil ugotovili, da sta vlom 12. novembra zvečer osumljena zagrešila mladoletnika iz Žužemberka. Ukradene predmete: televizor, videokorder in zvočnike, so jima zasegli in jih bodo vrnil lastniku.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Pravo, da so lopovi in tolovaji brezbožni, ki se poživljajo na božje zapovedi, še posebej na sedmo. Vendar v Zagorici to očito ne velja, vsaj za nepridiprava, ki je iz kapelice ukradel tri lesene kipe, vredne 120.000 tolarjev, ne. Morda pa se želi možakar z molitvijo pred podobami svetnikov le spokoriti za svoje grehe in spreobrniti svojo ničvredno dušo?
- Otroška igra ne pozna meja. To so dokazali trije mladoletniki Lok, ki so si zaželeli igre z avtomobilčki na daljinsko upravljanje. Ker ni šlo drugače, so do željenih igračk hoteli priti v slogu junakov televizijskih nadaljevanj. Vendar so filmi eno, kruta resničnost pa povsem nekaj drugega. Trgovina E Shop v Novem mestu ima signalno napravo, ki prodajalce opozori na kupca, ki bi rad odnesel neplačano blago. Zapiskalo je tudi, ko so jo mladi tatički skušali z ukradenimi avtomobilčki popihati na prostost. Prodajalke so fante zadržale in poklicale policiste, ki so stvar uredili precej drugače, kot to delajo krvočolni ameriški policisti na televizijskih ekranih.
- Ne le igrače, tudi modna oblačila so za nekatere predraga. V trgovini "Polona" v Sadini vasi so imeli manj sreče kot novomeške prodajalke igračk. 19. novembra so jih obiskale štiri predrzne tatice, si izbrale vsaka po ene kavbojke in z njimi izginile neznan kam. Policisti jih še iščejo.

Zakoni veljajo tudi na smučiščih

Smučarji morajo spoštovati predpise - Kazni za kršitelje - Povzročitelji nesreč kazensko odgovarjajo - Tekmovalci ogroženi celo na zavarovanih progah

Da na cesti veljajo prometni predpisi, ve že vsak otrok, da pa veljajo precej podobni predpisi kot za voznike v cestnem prometu tudi za smučarje na smučiščih, vedo, kot kažejo običajne slike z naših smučišč, le redki. Skoraj ne mine dan, da na smučiščih ne bi zabeležili vsaj ene nezgode, pogosto pa morajo po ponesrečenih smučarjih priti rešilni avtomobili, tudi smrtni primere že poznamo. Velikokrat se zgodi, da za poškodbo ni kriv poškodovanec, temveč je nesrečo zakrivil drug smučar, ki je za svoje dejanje kazensko in odškodninsko odgovoren.

Najbrž ga ni med vami, ki je že kdaj stopil na smuč in se postavil v vrsto za vlečnico, ne da bi spoznal "smučarskih kamikaz" - smučarjev, ki brezglavo, ne ozirajoč se na vse okoli sebe, drvijo po smučišču; gorje tistim, ki se jim postavijo na pot. Ostro nabrušeni robniki so lahko strahotno nevarno orodje, kinetična energija v brzici masi pa je zadostna, da ubije ali pohabi. V mnogih deželah poskušajo najti učinkovito sredstvo za obrambo pred temi divjaki

z odvzemi vozovnic, uveljavljanjem kazensko pravne odgovornosti in s prakso sodišč, ki prisojajo poškodovanim ne ravno majhne odškodninske zneske.

Tudi na smučišču veljajo zakoni. Neposredno se z ravnanjem smučarja ukvarja predvsem Zakon o varnosti na javnih smučiščih, ki za kršitelje predvideva tudi denarne kazni. Poleg zakona se morajo smučarji držati še določb o redu na smučiščih - le-te so na vsakem smučišču izobešene na vidnih mestih - in navodil rediteljev.

In kaj nalaga zakon? Smučar mora prilagoditi hitrost in način vožnje svojem znanju in vremenskim razmeram; izbirati smer vožnje tako, da ne ogroža drugih smučarjev; prehitovati v razdalji, ki pušča prehitovanemu smučarju dovolj prostora za manevriranje; uporabljati za vzpenjanje le rob smučišča; dati osebne podatke, na zahtevo reditelja pa tudi pokazati osebno izkaznico, če je bil udeležen v nesreči; pomagati pri nesrečah. Smučar ne sme: smučati na smučišču v času zapore; postavljati naprav ali znakov na smučišču brez dovoljenja upravljalca; zadrževati se na zoženih ali nepreglednih delih smučišča; voziti na način, ki ogroža ali občutno ovira druge udeležence; smučati s pomanjkljivo ali okvarjeno opremo (zlomljene smuči ali palice in podobno); onesnaževati smučišče in okolice; zadrževati se na smučišču pod vplivom alkohola. Že bežen ogled naših smučišč nam pove, da se večina smučarjev ne drži zakonsko predpisanih pravil, žal pa pisec članka, kljub precej dolgi karieri učitelja smučanja, ne pozna primera, ko

● Vodja, ki pripelje na smučišče organizirano skupino mladine ali začetnikov, je po zakonu dolžan skrbeti za varno smučanje skupine. Za varnost svoje skupine odgovarjajo tudi trenerji, ki so pred vadbo dolžni zagraditi progo, kar ponavadi tudi storijo. Vendar pogosto niti to ni dovolj, da se med vratci ne bi smučali tudi navadni smrtniki. Marsikateri prepovedani "izlet" turista na progo za trening se je že končal tragično. Tekmovalci, ki vozi med količki je namreč pozoren le na progo in ne more pravočasno opaziti vsiljivca, zato opozorila rediteljev in trenerjev, naj se turisti umaknejo s proge, niso le "kaprica".

bi kršitelja prijavili sodniku za prekrške. Običajna metoda kaznovanja "neubogljivih" smučarjev je le odvzem smučarske vozovnice.

IGOR VIDMAR

POŽAR NA GOSPODARSKEM POSLOPJU

GORENJA VAS - 18. novembra je ob 19.15 izbruhnil požar na gospodarskem poslopiju Jožeta Salmiča v Gorenji vasi. Ogenj je popolnoma uničil ostreže v velikosti 20 krat 6 m, stroj za mletje koruze, elektromotor, leseno kad, 3,5 t slame in 1 t sena. Škoda je ocenjena na poldrug milijon tolarjev.

NENADNA SMRT TUJCA

KOSTANJEVICA NA KRKI - 18. novembra so ob 5.40 v gostinskem likalu Kmečki hram v Oražmovi ulici v Kostanjevici na Krki našli truplo možkega. Policijska patrulja, ki je takoj odšla na kraj dogodka, je ugotovila, da gre za 59-letnega Miloša Marinkovića iz Samobora, državljan Republike Hrvaške. Marinković je šel po stopnicah v svojo sobo na podstrešju Kmečkega hrama. Ko je stopil na četrto stopnico, ga je zadela možganska kap. Mož se je opotekel in vznak padel po stopnicah ter obležal mrtve. Zdravnica, ki je truplo pregledala in ugotovila možgansko kap, ni našla sledov nasilne smrti, pač pa so ugotovili, da je Marinković prejšnji dan popil večjo količino alkohola, kar je bil vzrok možganske kapi.

I. V.

Z nožem, pestmi in kolom

Andreju Rešetiču iz Grobelj so sodili za poškodbe, ki jih je prizadejal z nožem, pestmi in kolom

NOVO MESTO - Novomeško temeljno sodišče je Andreju Rešetiču iz Grobelj pri Sentjernej zaradi treh kaznivih dejanj - lahke telesne poškodbe, hude telesne poškodbe in ogrožanja z nevarnim orodjem pri pretepu ali prepiru - prisodilo enotno zaporno kaznenega leta in štirih mesecev zapor.

Prva obtožnica novomeške enote temeljnega javnega tožilstva je Rešetiča bremenila lahke telesne poškodbe. 7. marca leta 1992 je na dvorišču gostilne Grabnar na Rohaj z lovskim nožem zabodel J. J. v levo stran prsnega koša in ga obrezal po komolcu. 29. avgusta leta 1992 je v zgodnjih jutranjih urah s pestjo dvakrat udaril B. P. v čeljust in mu prizadejal dvojni zlom spodnje čelusti.

26. 12. leta 1992 je v Dolenji stari vasi sodeloval v vsesplošnem pretepu. Pograbil je lesen kol, stekel za Z. B. in ga s kolom večkrat udaril po glavi. Rešetič je bil spoznan za krivega v vseh treh kaznivih dejanjih, sodišče pa mu je prisodilo enotno kaznenega leta in štirih mesecev zapor. Ob enem je sodišče preključilo pogojno sodbu zaradi kaznivnega dejanja tativine, ki mu je bila izrečena s pravomočnostjo sobe krške enote Temeljnega sodišča v Novem mestu, ter mu ob upoštevanju kazni izreкло enotno kaznenega leta in šestih mesecev zapor. V času sojenja je proti Rešetiču tekkel še en postopek, zaradi katerega je bil v priporu. Sodbu še ni pravomočna.

I. V.

KRONIKA NESREČ

V OVINKU GA JE ZANESLO - Dne 20. novembra ob 14.00 je Mirko Šimec iz Geršičev vozil osebni avto znamke Lada po regionalni cesti od Vranovičev proti Črnomlju. Izven naselja Vranoviči je opazil osebni avto znamke Golf, ki ga je vozil 52-letni Jožef Plut iz Straže. Ker je bilo vozišče zasnježeno in je še vedno snežilo je Plutovo vozilo začelo zanašati, ga zaneslo v levo in med voziloma je prišlo do trčenja. V nezgodi je Jožef Plut zaradi hudih poškodb med prevozom v bolnišnico umrl, njegov sopotnik 44-letni Peter Kotar s Šel pri Dolenjskih Toplicah pa je hudo poškodovan ostal uležen v avtu. Rešili so ga gasilci. Lažje so se poškodovali še voznik Šimec ter sopotnika Nežka Plut in Matjaž Kralj iz Geršičev. Škoda na vozilih znaša okoli 1.350.000 tolarjev.

ZBIL JE OTROKA - Dne 19. novembra ob 16.15 je 8-letni Borut Cvelbar iz Poturna pri stanovanjski hiši št.

34 prečkal cesto, ne da bi se prepričal, če je prosta. V tem trenutku je iz smeri Soteske pripeljal voznik osebnega avta 45-letni Peter Štefančič iz Novega mesta, ki je otroka zadel s prednjim desnim delom vozila in ga zbil po vozišču. V nezgodi je bil otrok hudo poškodovan in se zdravi v novomeški bolnišnici.

SMRT ZARADI PREHITEVANJA - 18. novembra je ob 21.10 na regionalni cesti Brestanica - Senovo v Brestanici na Cesti prvih borcev zaradi nepredvidnega prehitevanja prišlo do hude prometne nezgode s smrtnim izidom. 22-letni Herman C. iz Krškega je peljal iz smeri Brestanice proti Senovemu. Na Cesti prvih borcev je začel prehitevati neznan osebni avtomobil, ko mu je nasproti pripeljal 37-letni Bojan Brilej s Senovega, ki kljub umikanju in zaviranju ni mogel preprečiti trčenja. V nesreči je Herman C. na kraju dogodka podlegel poškodbam, Brilej pa je bil lažje poškodovan.

POMOŽNA POLICISTA - Dejan Kavšek in Robert Andolšek sta služila vojaški rok v policijskih enotah uprave za notranje zadeve Novo mesto. Na poslovnem srečanju na UNZ sta povedala, da sta si delo policista predstavljala precej drugače. Oba sta bila navdušena nad prijateljskim in tesno medsebojno povezanostjo policistov, zato se je Dejan odločil, da bo ostal v policijskem poklicu, Roberta pa bodo razporedili v sestav rezervne policije. (Foto: I. V.)

Služenje vojaškega roka v UNZ

Služenje vojaškega roka je končala prva generacija pomožnih policistov - Možnost zaposlitve

NOVO MESTO - 19. novembra je končala služenje vojaškega roka v organizaciji za notranje zadeve prva (poskusna) generacija pomožnih policistov. Pod vodstvom mentorjev Antona Štubljarja in Borisa Bevcva sta kot pomožna policista odslužila vojaški rok v upravi za notranje zadeve Novo mesto Dejan Kavšek in Robert Andolšek.

Služenje vojaškega roka pomožnih policistov je razdeljeno v dva dela. Prvi teoretični del traja tri mesece in ga izvajajo v učnih centrih v Tacnu in Golenici, vsebuje pa predvsem teoretično obravnavo znanj s področja vojaških in policijskih obrambnih nalog. Po končanem usposabljanju opravijo preizkus znanja in jih v primeru pozitivne ocene napotijo na nadaljevanje služenja vojaškega roka na policijsko postajo v domači kraj. Iz prve generacije pomožnih policistov sta v Novem mestu služila vojaški rok le dva, iz naslednjih generacij pa bo v novomeški UNZ službovalo po osem pomožnih policistov.

Drugi del služenja traja štiri mesece in zajema delo splošnega de-

lovnega področja policista. Pomožni policisti bivajo na svojem domu in vsek dan opravljajo osemurno službo na policijski postaji. Občasno jih razporedijo tudi v druge enote, s katerimi se spoznavajo s posebnimi nalogami policije, kot je delovno področje prometne policije ali delo enot, ki varujejo državno mejo. Pomožni policisti opravljajo le določena dela in naloge in nimajo statusa pooblaščen osebe, postopke z občani pa lahko izvajajo le pod nadzorom svojega mentorja.

Pogoji za služenje vojaškega roka v organih za notranje zadeve so precej strogi. Kandidat mora biti telesno in duševno popolnoma zdrav, imeti mora končano vsaj peto stopnjo strokovne izobrazbe in ne sme biti obsojen za kaznivo dejanje. Po končanem služenju vojaškega roka imajo pomožni policisti možnost zaposlitve v organih za notranje zadeve. V tem primeru morajo opraviti še dodatno izpopolnjevanje, vendar glede na to, da so srednja šola že končali, le iz strokovnih predmetov.

I. V.

Ribnica - več reda na cestah

Letos še brez smrtne žrtve in hudo poškodovanih - Stalne prometne akcije v ribniški občini

RIBNICA - V ribniški občini letos ni bilo hujših prometnih nesreč. Tako je ribniška občina ena redkih v Sloveniji, če ni sploh edina, kjer že vse leto (vsaj do minulega tedna) ni bilo nobene prometne nesreče s smrtnim izidom, pa tudi zelo hudo poškodovan ni bil v prometni nesreči nihče.

Policisti zelo resno skrbijo za varnost prometa. Tako so opravili analizo vseh lanskih nesreč in ugotovili najpogostejše vzroke nesreč in kraje, kjer se dogajajo. Zdaj izvajajo na teden po eno ali dve akciji, v kateri sodeluje tudi policist v civilni obleki.

Zaradi poostrene kontrole na pravih mestih in sprotnega kaznovanja kršiteljev se je število nesreč močno zmanjšalo. Tako so letos zabeležili v povprečju le po 17 prometnih nesreč na mesec, in še te le z manjšo škodo, medtem ko je bilo prejšnja leta takih nesreč še enkrat več in njihove posledice hujše. Kakšen smisel letos je bilo tudi samo po 14 nesreč, nad 20 pa nikoli oz. le v mesecu januarju, ko so jih zabeležili celo 30.

Domači vozniki so se torej poboljšali, vozniki od drugod pa še padejo v past. Oni dan se je neki voznik zaradi denarne kazni razburjal, ko pa

so mu pokazali fotografijo njegovega prekrška, je popustil in kazni plačal, a je pripomnil:

"Kaznujete, ker država potrebuje denar."

"Ne, ampak zato, ker potrebuje pametne soferje," je odvrnil policist. J. P.

OMAGALA DVA "MARTINČKA"

RIBNICA - Tudi v ribniški občini so letos kar dostojno proslavili sv. Martina. Nekateri so celo preveč martinovili, in to tudi po več dni. Tako je v Sodražici na god sv. Martina obležal na cesti pred gostilno J. K. iz Zamosta. Policisti so dobili obvestilo, da "truplo ne kaže več znakov življenja". Bilo je res hudo, a toko le ne. Z rešilcem so "truplo" odpeljali na urgentni blok UKC v Ljubljano, kjer so ga rešili iz podhladitve in mu pregledali alkoholne hlapec. Istega dne pa je za ribniško cerkvijo pri stranskem vhodu obležalo še eno "truplo", očitno žrtev sv. Martina. Ugotovili so, da pripada 56-letnemu L. M. iz Turjaškega naselja v Kočevju.

ENIM V JEZO, DRUGIM V VESELJE - Takih in podobnih trkov kot tale na Čatežu v minulih dneh tudi v Posavju, ni manjkalo. Potem, ko je prepozno, tudi jeza ne zaleže dosti. Z vremenom pa je tako zmerom križ. Eni se bele oddeje veselijo, drugim dela preglavice. Sive lase je sneženje povzročilo tudi zaposlenim v Vinu Brežice, ko so v soboto zaradi preobilice padavin morali prekiniti ledeno trgatve. Na Lisci pa veselo teptajo smučišče ter se pripravljajo na novo sezono. (Foto: Majda Luzar)

Akripol melje nasprotnike

Zmagi v pokalu in na prvenstvu

TREBNJE - Rokometaši trebanjskega Akripola igrajo vse bolje, rezultat dobre igre pa je pet zaporednih zmag. Sredi prejšnjega tedna so doma v tekmi šestnajstine slovenskega pokala z 29:23 premagali prvoliigaško Moštvo Velike Nedelje. Nasprotnika so premagali s kolektivno igro, naj-uspešnejši strelci v domačem moštvu pa so bili: Šavrič z osmimi zadetki, Strajnar s šestimi in Zarabec s petimi.

V soboto je Akripol odigral srečanje rednega kroga druge države lige z ljubljanskim Krimom. Trebanjski rokometaši so tudi tokrat dokazali, da so izvrstno pripravljeni. Pred 300 gledalci so dosegli zmago z enako razliko kot proti Veliki Nedelji, izdo ob koncu tekme pa je bil 22:16. Naj-uspešnejši strelci v domačem moštvu so bili: Šavrič s sedmimi zadetki ter Strajnar, Zarabec in Kotar s po štirimi zadetki. V sredo so igrali povratno pokalno srečanje z Veliko Nedeljo, v soboto pa se bodo pomerili z zadnjeuvrščenim moštvom druge lige Center Zaplotnik.

Kočevke so prvič klonile

Rokometašice so izgubile z Belinko Olimpijo

RIBNICA - Rokometašice Kočevja, ki so bile do sedaj edina neporažena ekipa modre skupine prve ženske rokometne lige, so prvič letos okusile grenkobo poraza. Belinka Olimpija je, kljub temu da se nahaja na na tretjem mestu prvenstvene lestvice, najmočnejša slovenska ekipa. Ljubljankanke so edine, ki jim je uspelo zaustaviti odlično kočevsko ukrajinco Burjakovo in so tako onemogočile tudi njeno rojakinjo Gorbunovo. Igra je bila izenačena le v prvem delu prvega polčasa, nakar so Ljubljankanke z dobro igro v obrambi in hitrimi protinapadi stalno povečevale razliko v svojo korist, prvi polčas dobile z izidom 10:8 in tekmo končale s 30:22. K zmagi so jim z bledo in neborbeno igro precej pomagale tudi domače igralke, ki so preveč spoštovale slovite nasprotnice. Kljub temu da so Ljubljankanke tesno pokrivala Ukrajinki, je največ zadetkov dosegla Burjakova (7), Guštinova, Vukova in Gorbunova pa so zadele mrežo po štirikrat.

M. G.

GUŠTIN NAJBOLJŠI MED REKREATORJI

NOVO MESTO - Na rekreacijskem turnirju v namiznem tenisu - bil je v nedeljo v novomeški športni dvorani - je med 17 igralci prvo mesto zasedel Gregor Guštin, ki je v finalni tekmi premagal Rada Medleta. Tretje mesto je zasedel Ivan Vertuš. Najboljši so dobili denarne nagrade in praktična darila. Sponzorja turnirja sta bila Krkina Zelena zdravila in NTK Novotehna.

V TRETJE NI ŠLO - Košarkarjem Novega mesta 92 ni uspelo še tretjič letos premagati moštva Iskre iz Nove Gorice. Novogoričani so bili celo tekmo boljši nasprotnik, prvi polčas so dobili s 47:35, izid na koncu tekme pa je bil 91:76. Točke za Novomeščane so dosegli: Bajc 25, Petrov 17, Červ 10, Župevc 9, Plantan 8, Kek 5 in Cerkovnik 2. Včeraj so novomeški košarkarji odigrali preloženo tekmo v Tolminu, v nedeljo pa bodo doma igrali z Zagorjem. Tekmi sta zelo pomembni za Novomeščane, saj jih le zmagi vodijo v nadaljevanje drugoliigaškega tekmovanja. (Foto: I. Vidmar)

Veleslalomisti se selijo na Gače

V soboto in nedeljo bosta na Gačah dva FIS veleslaloma - Udeležbo so napovedali vsi najboljši razen "Američanov" - Za FIS točke se poteguje devet Novomeščanov

NOVO MESTO - Le Dolenjska ima dovolj snega za izvedbo prvih mednarodnih smučarskih tekmovanj v Sloveniji. Smučarska zveza Slovenije, ki je pred začetkom sezone že hotela pripraviti prva tekmovanja za "Slovenija open" na smučišču v Mokrinah v Avstriji, se je odločila, da bodo namesto dveh veleslalomov in dveh super veleslalomov pripravili le dva veleslaloma na edinem pravem smučarskem središču na Dolenjskem.

V soboto in nedeljo bo imel Smučarski center Rog - Crmošnjice na Gačah v gosteh smučarje in smučarke iz Avstrije, Italije, Nizozemske, Madžarske, Poljske, Japonske in Slovenije. Vse te reprezentance so že najavile svoj prihod, organizatorji pa pričakujejo, da se bodo za nastop na Gačah odločili še nekateri drugi, saj v tem času v Evropi ni drugih pomembnejših mednarodnih tekmovanj. Oba dneva si bodo dolenjski ljubitelji smučanja na Gačah lahko ogledali na delu najboljše veleslalomiste in veleslalomistke, manjkali bodo

PORAZ RIBNIČANOV

PTUJ - Rokometaši Ribnice so v Ptujju doživeli že peti poraz na letošnjem prvenstvu. Vses prvi polčas tekme z Dravo so na igrišču prevladovali domačini, ki jim je uspelo onemogočiti najbolj nevarnega Vugrinca, vodili že s štirimi zadetki prednosti, vendar je Ribničanom ob koncu le uspelo približati se na en sam gol razlike (13:12). V drugem delu srečanja so Ptujčani z uspešnimi menjavami vratarjev svojo prednost povečali in tekmo dobili s 26:21. V naslednjem krogu bodo Ribničani doma igrali z zadnjeuvrščenim Šeširjem.

ZAKAJ NI SMUČANJA

KOČEVJE - Nekateri najbolj zagreti smučarji so se ob prvem zapadlem snegu že pritoževali, da ni urejeno smučišče pri brunarici v Dolgi vasi. Zvedeli smo, da je bilo za pravo smuko premalo snega in še primeren ni bil. Smučarji pa spet, da smučarske steze in vlečnice niso vzdrževane, da vse rjavi, da smučišče ni bilo pravi čas pokošeno in zdaj iz snega štrle stebila raznih rastlin itd. Na občinski skupščini pa smo zvedeli, da je bilo vmlinjeno v skladišče smučarskega kluba, poškodovan je bil njegov teptalec snega itd. Delno pa vsemu temu botruje tudi neusklajenost med delovanjem smučišča in bližnje brunarice-gostišča, saj oboje nima le enega samega upravljalca, ampak vsa-ko svojega.

Uspešneje na tujem

Druga zmaga odbojkaric Novega mesta

LJUBLJANA - Odbojkarice Novega mesta potrjujejo bojazen pred začetkom prvenstva, da bodo bolje igrale v gosteh kot na domačem terenu. Medtem ko so vse tri domače tekme izgubile, so v soboto v Ljubljani zmagale tudi v drugi tekmi v gosteh. Srečanje s Taborom so začele izvrstno in povedle z 8:3, potem pa popustile in prvi niz dobile v podaljšani igri s 17:15.

V drugem nizu sta ekipi zamenjali vlogi. Najprej so povedle Ljubljankanke z 9:3, nakar so Novomeščanke pokazale svojo pravo vrednost, dosegle sedem točk zapored, povedle z 10:9 in niz dobile s 15:10. Zadnji niz je bil le še formalnost, saj so se Ljubljankanke popolnoma predale in dosegle samo dve točki. Na srečanju s Taborom je v prvi postavi zaigrala Satoškova, ki se je izkazala kot odlična blokerka in je precej pripomogla k novomeški zmagi. Po petih tekmah so Novomeščanke z dvema zmagama na sedmem mestu, v naslednjem krogu pa se bodo ob 19. uri doma pomerile s Krimom, ki je trenutno na šestem mestu.

le člani reprezentanc, ki ta čas tekmujejo na tekmah za svetovni pokal v Ameriki.

Smučarska zveza Slovenije je izvedbo tekmovanj zaupala Smučarskemu društvu Rog iz Novega mesta, ki je v zadnjih letih pripravilo že šest FIS-tekem, s katerimi so si pridobili sloves enega izmed najboljših organizatorjev pri nas. Pokrovitelj vseh štirih FIS-veleslalomov so Krkina Zdravilišča. Oba dneva se bo tekmovalni program predvidevala začel ob 10. uri. V soboto bodo tekmovalce ženske, v nedeljo pa moški. Start drugega teka je odvisen od konca prvega in seveda od vremenskih razmer na smučišču. Tekmovanje bo na progi Resa na nadmorski višini 940 m. Tekmovalna proga bo dolga blizu 1.500 m z višinsko razliko 261 m. V času tekmovanja bodo vse ostale proge odprte

Četrta točka veliko obeta

Krka Novoterm se je v gosteh razšla s Cosmosom brez zadetkov - V zadnjem krogu želijo premagati Mavrico

NOVO MESTO - Nogometaši Krke Novoterma po zmagi nad Istragas Jadranom v zadnjih krogih pred zaključkom jesenskega dela prvenstva v prvi nogometni ligi nadaljujejo z uspešnimi igrami in s tem že vzbujajo upanje, da se bodo v pomladanskem delu lahko le obdržali v elitni družini slovenskega nogometa. Točka na gostovanju pri AM Cosmosu pomeni precej več od zmage proti Dekančanom, ki sodijo med resnejše kandidate za izpad iz lige.

Tekmo z Cosmosom so Novomeščani na štadionu Železničarskega športnega društva začeli dokaj previdno in negotovo, zato so v prvem polčasu na igrišču prevladovali gostitelji, ki so imeli tudi prvo resnejšo priložnost. Vončina je pobegnil novomeškim branilcem in se sam znašel pred vratarjem Pavičem, ki pa je njegov strel ubranil. Novomeščani so se sicer kar nekajkrat znašli v protinapadu v številnih premoci, česar pa niso znali izkoristiti. Edino priložnost za Novomeščane je imel Juršič, ki je s strelom od daleč za las zgrešil mrežo domačega vratarja.

V drugem polčasu so Novomeščani zaigrali precej bolje, a prave priložnosti

USPEH NOVOMEŠKIH KARATEISTOV

KRANJ - Na državnem prvenstvu v karateju za mlajše mladince so člani novomeškega karate društva Jugokaj, varovanci Franka Kende in Zorana Dražetiča, dosegli nekaj dobrih vrstitev: Janez Keržan je v lahki kategoriji osvojil bronasto medaljo, Rok Cvetko je bil v srednji kategoriji četrti in Roman Markovič v isti kategoriji šesti.

NOVOTEHNA V FINALU

NOVO MESTO - Mladinci namiznoteniskega kluba Novotehna so se tudi letos uvrstili v finale državnega prvenstva, na katerem so lani postali državni prvaki. Na kvalifikacijskem turnirju v Novem mestu so Kralj, Retelj, Vertuš in Miklič zlahka premagali vse nasprotnike - Vesno in Trbovlje s 4:0 in Logatec s 4:1 - in dokazali, da so tudi letos prvi favoriti za naslov državnega prvaka.

Pionir zmaguje

Zmagali obe moštvi Pionirja

JESENICE - Po tritedenskem premoru zaradi nastopa reprezentance Slovenije na kvalifikacijskem turnirju za nastop na svetovnem prvenstvu odbojkarji nadaljujejo tekmovanje v prvi državni ligi. Pionir je očitno dobro izkoristil proste dni in je na gostovanju v Jesenici zlahka premagal domačo Žirovnico s 3:0. Prvi niz so Žirovničani končali z desetimi točkami, v drugem in tretjem pa so prišli le do osmih točk. Pionir je premagal domače moštvo predvsem z igro na mreži, novomeški blokerji so namreč zlahka zaustavljali nasprotnikove tolkače, pogosto je za to zadostoval le en novomeški bloker. Z zmago v Jesenicih se je Pionir pomaknil na četrto mesto prvenstvene lestvice. V naslednjem krogu bodo igrali doma ob 19. uri z zadnjeuvrščeno Topolšico. V novomeškem taboru pričakujejo zanesljivo zmago, s čimer se lahko pomaknejo na tretje mesto prvenstvene lestvice.

Uspešno je bilo tudi drugo moštvo Pionirja, ki tekmuje v drugi državni ligi. V soboto so zlahka premagali Mežico s 3:0 (-6,-8,-4) in so trenutno sedmi od 10 ekip druge lige.

I. V.

za turistično smučanje, organizatorji pa prosijo obiskovalce, naj v vrsti za vlečnico dajo prednost tekmovalcem.

Člani Smučarskega društva Rog pa ne bodo le organizatorji tekmovanja, temveč bo na njem nastopilo kar nekaj njihovih tekmovalcev. Največ pričakujejo od Matjaža Vrhovnika, ki je letos član slovenske A ekipe; Primož Vrhovnik, Matjaž Kodba, Sebastijan Habjan, Rok Šter, Luka Golob, Luka Vodopivec in Rok Kocjan pa si bodo na domačem terenu skušali pridobiti čim boljše FIS točke, kar jim bo prineslo boljše štartne številke na naslednjih mednarodnih tekmovanjih v sezoni 93/94. Če bo Vrhovniku uspela uvrstitev pri vrhu, se mu obeta nastop v svetovnem pokalu, ko se bo bela karavana iz Amerike preselila v Evropo. Od Novomeščank bo najverjetneje nastopila le Anuša More, ki je kandidatinja za nastop na olimpijskih igrah v Lillehammerju, kjer naj bi tekmovala v prostem slogu. Predtekmovalci bodo Rogovi pionirji, ki za to sezono že načrtujejo preboj v sam vrh slovenskega smučanja.

I. VIDMAR

za doseg zmagovitega zadetka niso imeli, pač pa so Ljubljančani v enem izmed redkih napadov zadeli vratnico. Krka Novoterm je krog pred koncem jesenskega dela prvenstva s štirimi točkami še vedno na zadnjem mestu, vendar ne brez možnosti, da "prezimi-jo" kot predzadnji. Za predzadnjo, Mavrico, zastojajo le dve točki, in prav z njo igrajo zadnjo tekmo. Če jim jo bo na domačem igrišču uspelo premagati z dvema zadetkoma razlike, bosta moštvi zamenjali mesti, Krka Novo-

● **Ekipo Krke Novoterma bodo ob koncu jesenskega dela prvenstva zapustili Aleš Jakša, Andrej Prime in Robert Stubler, ki bodo v kratkem oblekli uniforme slovenske vojske. Za prvoliigaški igralci razen članov moštva državnih in pokalnih prvakov nimajo urejenega statusa vrhuškega športnika, zato bo le od dobre volje vodstva cerkljanske granizije odvisno, če bodo fantje lahko v času služenja vojaškega roka lahko še naprej trenirali, oziroma igrali za svoje moštvo. Krka Novoterm namerava za pomladansko sezono svoje moštvo okrepiti, vendar imena igralcev, ki naj bi prišli v Novo mesto, še niso znana, saj bo do resnejših razgovorov prišlo šele po koncu jesenskega dela.**

term pa se bo uvrstila med pet do šest moštev, ki se bodo spomladi enakovredno borila za obstanek.

I. V.

Avto Bum uspešen tudi na snegu

Avto Bum ostaja na čelu druge lige

KOČEVJE - Nogometaši kočevskega Avto Buma so po zmagi nad Dravinjo in krog pred koncem prvega dela prvenstva praktično že jesenski prvaki, saj jih čaka le še tekma s predzadnjim Triglavom, ki pa bi jo Kočevci morali dobiti. Z zmago v Kranju bi kočevski nogometaši uspešno opravili prvi del naloge, ki si so jo zadali pred prvenstvom, ko so napovedali uvrstitev v prvo državno ligo.

Nedeljsko srečanje z Dravinjo je bilo kljub zasnježeni, a dobro pripravljenu igrišču in minus petim stopinjam C borbeno in zanimivo. Gostje, ki so nastopili oslabljeni, so se do prvega zadetka domačinov pretežno branili. Kočevci so imeli prvo priložnost za vodstvo že v 13. minuti, ko je Bošnjak zastreljal 11-metrovko. Z vstopom Vujčiča na igrišče je kočevska igra živela. Prvi zadetek je po izvajanju kota dosegel prav on, pripravil pa je tudi drugi zadetek, ko je po njegovi podaji Murn z glavo še drugič zatresel mrežo gostov.

M. G.

PORAZ LIK TILIE

KOČEVJE - Kočevske odbojkarice so se bolj kot s tekmo z najboljšo prvoliigaško ekipo ukvarjale z odločitvijo Odbojkarice zveze Slovenije, da ne smejo več igrati v stari dvorani, zato so imele odlične Koprčanke še lažje delo. V prvem nizu so Kočevke še nekoliko držale korak z gostjimi in osvojile 11 točk, v drugem nizu so igrale že slabše, osvojile so osem točk, v tretjem nizu pa so jim Koprčanke dovolile le še pet točk. S tem porazom so Kočevke s tretjega zdrsile na četrto mesto prvenstvene lestvice. V naslednjem krogu bodo igrale v Novi Gorici s Hitom Casinujem.

Odnosi z javnostjo v športu

Nogometaši in novinarji vendarle zagladili spor

Zaplet med novinarji in nogometnim klubom Krka Novoterm je rešen v zadovoljstvo obeh strani. Predstavniki kluba so se novinarju Dolenjskega lista opravičili za napako redarja, ki mu je onemogočil ogled tekme z Rudarjem, obenem pa so se na sestanku s predstavniki sedme sile dogovorili o boljšem sodelovanju, ki bo prav gotovo obojem v veliko korist. Nogometaši so letošnjo sezono v položaju, kakršnega si ne želi nobeno moštvo. V prvih dvanajstih krogih prvenstva v prvi ligi so osvojili le eno točko in so kljub nekoliko boljsemu izkupičku z zadnjih dveh tekem še vedno na zadnjem mestu in krog pred koncem prvega dela sezone spadajo med najresnejše kandidate za izpad. Vendar vse le še ni izgubljeno. Zadnja uspešna nastopa in tekma s predzadnjeuvrščenim moštvom v nedeljo dajejo upanje, da jim bo ob uspešni prenovi moštva v pomladanskem delu prvenstva le uspelo rešiti se.

Do zapleta z novinarji je prišlo ravno v času, ko klub najbolj potrebuje podporo medijev. Medtem ko drugi klubi skrbno negujejo stike z novinarji, jih pravočasno obveščajo o vsem, kar se pomembnega dogaja v zvezi s športniki, so v Krki Novotermu odnose z javnostjo zanemarljivi. Po sestanku z novinarji bo, upajmo, drugače. Uprava je že napo-

vedala tiskovno konferenco, na kateri bodo novinarjem predstavili te-žavni položaj kluba in cilje, ki jih želi uresničiti v drugem delu prvenstva. Novinarji smo dobili akreditacije, ki nam zagotavljajo neoviran ogled vseh tekem Krke Novoterma. Vse pomembne informacije o sestavi ekipe bomo od sedaj dobivali že pred tekmami, po končanih srečanjih pa se bomo lahko pogovorili s trenerjem, igralci in člani uprave kluba.

V času, ko se v športu bije neizprosen boj za naklonjenost pokroviteljev, je za klube naklonjenost javnosti od sedaj dobivali že pred tekmami, po končanih srečanjih pa se bomo lahko pogovorili s trenerjem, igralci in člani uprave kluba. V času, ko se v športu bije neizprosen boj za naklonjenost pokroviteljev, je za klube naklonjenost javnosti od sedaj dobivali že pred tekmami, po končanih srečanjih pa se bomo lahko pogovorili s trenerjem, igralci in člani uprave kluba. V času, ko se v športu bije neizprosen boj za naklonjenost pokroviteljev, je za klube naklonjenost javnosti od sedaj dobivali že pred tekmami, po končanih srečanjih pa se bomo lahko pogovorili s trenerjem, igralci in člani uprave kluba. V času, ko se v športu bije neizprosen boj za naklonjenost pokroviteljev, je za klube naklonjenost javnosti od sedaj dobivali že pred tekmami, po končanih srečanjih pa se bomo lahko pogovorili s trenerjem, igralci in člani uprave kluba.

IGOR VIDMAR

Zamudile lepo priložnost

Rokometašice Novega mesta so zmago zapravile v prvem polčasu

NOVO MESTO - Rokometašice Novega mesta so v soboto zapravile lepo priložnost, da dosežejo drugo zmago na letošnjem prvenstvu. Srečanje z Žalcem, drugouvrščeno ekipo bele skupine prve slovenske lige, so začele neorganizirano, zato so gostje skoraj cel prvi polčas in večji del drugega dela igre vodile s tremi do štirimi zadetki razlike. Novomeščanke so poskušale z dvema krožnima napadalkama, kar so kasneje opustile, vendar jim je samostojnimi prodori ni uspelo večkrat zatresti mreže uigranih Žalcank. Prvi polčas so gostje dobile z 12:8, Novomeščanke pa so se jim prvič približale sredi drugega polčasa pri rezultatu 14:15. Šest minut pred koncem srečanja so domačinke z igralko manj prvič izenačile in povedle z 21:20. Minuto kasneje, ko so Novomeščanke vodile z 22:21, se je začela prava drama. Žalcanke so izenačile, Novomeščanke pa so s popolnoma zmedeno igro dvakrat po nepotrebnem izgubile žogo, kar so gostje izkoristile in srečanje dobile z 24:22. Omeniti velja tudi izredno slabo sojenje štajerskega sodniškega para, ki je povzročilo nervozo v obeh ekipah in

Agencija za šport že dela

Najpomembnejša dejavnost je nacionalni program športa - Težave pri vzdrževanju objektov

NOVO MESTO - Agencija za šport, ki jo je letos pomladi ustanovila Skupščina občine Novo mesto, je 1. novembra začela z delom. Po besedah njenega direktorja Rafka Križmana je delovno območje agencije zastavljeno precej široko. Temeljina naloga Agencije za šport je izvajanje nacionalnega programa športa, kamor spada spada športna dejavnost predšolskih in osnovnošolskih otrok ter srednješolske mladine oziroma ves šport mladih. Poleg tega bo agencija skrbela za organizacijo športnih in kulturnih prireditev in vzdrževala vse športne objekte, ki so last občine. Do sedaj je to dejavnost opravljala športna zveza, zato se pogosto postavlja vprašanje o potrebnosti ustanovitve javnega zavoda Agencije za šport. Med športno zvezo in agencijo obstaja bistvena razlika. Medtem ko so športno zvezo ustanovila športna društva in klubi in je bila odgovorna svoji skupščini, financer (občina) pa ni imel bistvenega vpliva nanjo, je agencija neposredno odgovorna financierju (občini), ki postavlja direktorja in tričlanski svet - najvišji organ agencije.

Sodelavci Agencije za šport, večina jih prihaja iz športne zveze, je v prvem mesecu obstoja že krepko poprijela za delo. Nadaljujejo z že začetimi občinskimi rekreativnimi tekmovanji - nogometna liga in delavske športne igre gre do h koncu, začenjajo pa se ligaška tekmovanja v odbojki, badmintonu, košarki in namiznem tenisu. Na rekreativnem področju načrtujejo nekaj novosti, najbolj odmevna bo verjetno "družinska rekreacija", s katero bodo začeli prihodnjo pomlad. Ta mesec so že začeli z zelo odmevnimi tekmovanji med šolskimi športnimi društvi, ki jih bodo nadaljevali vse do konca šolskega leta.

Agencijo za šport čaka največ dela na področju vzdrževanja športnih objektov, ki so v katastrofalnem stanju. Novomeška športna dvorana je verjetno edina v Sloveniji, ki nima ozvočenja, skoraj nov semafor je praktično neuporaben, zamenjati morajo gorile centralnega ogrevanja, električna napeljava v stavbi na štadionu je napeljana napačno, travna ruša, v katero je bilo vloženo že precej denarja, je bila uničena med zletom bratstva in enotnosti takoj po položitvi, ko bi morala dva meseca mirovati. V slabem stanju so tudi teniška igrišča pod štadionom. Edini objekt, ki je v dobrem stanju, je Dom športov na Loki, ki ima sedaj v njem pisarne, po novem letu zaradi previsokih stroškov vzdrževanja zapustila, pisarne pa preselila v prizidek A športne dvorane, kjer sedaj vadijo namizno-

● **Prva večja naloga Agencije za šport bo organizacija prireditev ob izboru športnika leta, ki bo v torek, 21. decembra, druga pa formiranje podatkovne baze športa v novomeški občini. Zbrane podatke o športnih klubih in društvih, rekreativnih društvih in zasebnih klubih bodo izdali v obliki brošure, ki bo izšla februarja prihodnje leto.**

teniški igralci Novotehne. Ker agencija ob občine ne dobiva sredstev za pokrivanje materialnih stroškov pri vzdrževanju objektov, bodo morali klubi in društva za vadbene prostore plačevati najemnino, s katero jih je agencija že seznanila.

I. V.

Privatizacija ali zgodba o cesarjevih novih oblačilih

Gospodarskega kriminala je v zadnjih letih, ko smo stopili v nov sistem družbenopolitičnih odnosov, vse več. Zadnje čase burijo duhove revizije Službe družbenega knjigovodstva. Njihovi strokovnjaki odkrivajo, da se je večina firm, ki se je lastnila po takrat zakonitem Markovičevem modelu, to počela v škodo družbenega premoženja. Medtem pa je slovenska država več kot dve leti in pol iskala primeren model lastninjenja in šele letos junija sprejela kriterije za oškodovanje družbene lastnine.

Na posledice Markovičevega lastninjenja so nekateri opozarjali vladno in parlament že od samega začetka, med njimi so bili tudi kriminalisti in delavci SDK-ja. "Divje lastninjenje" je trenutno med najodmevnejšimi oblikami gospodarskega kriminala. V prejšnjem sistemu so bili oddelki za gospodarsko kriminaliteto pri upravah za notranje zadeve v okviru kriminalistične službe predvsem v funkciji varovanja družbene lastnine. Sedaj se njihova vloga spreminja in je že zelo podobna vlogi, ki jo imajo podobne službe na Zahodu. "Odkrivanje gospodarske kriminalitete ni lahka naloga, saj je to kriminaliteta vplivnih in privilegiranih ljudi ali t.i. kriminaliteta belega ovratnika," pravi Tone Olaj, dipl. pravnik, vodja gospodarskega oddelka pri kriminalistični službi novomeške UNZ. Z nečednimi posli se ponavadi ne ukvarja en sam človek, ampak se s tem najpogosteje ukvarja več ljudi. Največkrat so to ljudje, ki imajo podporo še drugih vplivnih oseb ali organizacij, zato je na nek način to organiziran kriminal. Gospodarski kriminal mnoge privlači predvsem zaradi tega, ker daje možnost velikih "zaslužkov".

Opozarjali že pred tremi leti

"Naše pristojnosti pri odkrivanju gospodarske kriminalitete so pogosto omejene, preganjamo lahko samo tisto, kar je v zakonu dorečenega," pravi Olaj: "Naša država je v ustavi jasno deklarirana kot pravna država in v njej velja načelo zakonitosti ne pa načelo koristnosti." Strokovnjaki, ki so sodelovali pri tvorjenju nove kazenske zakonodaje, ki še ni sprejeta, so na prvo mesto kot dobro postavili človekovo življenje in s tem predvideli najvišjo kazen, medtem ko je za vse ostale delikte, med drugim tudi za gospodarski kriminal predvidena nižja kazen. Gospodarsko kriminaliteto je težko odkriti, zato se pogosto dogaja, da je od takrat, ko je bil izražen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, preteklo že kar nekaj časa. "Naši postopki raziskave trajajo, če je zadeva zahtevnejša npr. od pol do enega leta, potem sledi še delo v prvosodju, ki tudi terja določen čas, zaradi tega obstaja realna verjetnost, da zadeva zakonsko zastara. Še dalj časa pa zadeva traja, če gre za kaznivo dejanje v povezavi s tujino, ker je potrebno pridobiti poslovno dokumentacijo preko Interpola od drugih policij v tujini," pravi Tone Olaj. Kriminalisti menijo, da so v novi - predvideni kazenski zakonodaji zastaralni roki za gospodarska kazniva dejanja prekratki. "Zato se postavlja vprašanje in znanja, pa na koncu zadeva ne dobi sodnega epiloga," pravi Olaj.

Pri splošni kriminaliteti ugotavljajo kriminalisti svojo uspešnost s pomočjo stopnje raziskanosti - koliko prijavljenih kaznivih dejanj jim je uspelo raziskati; pri gospodarski kriminaliteti je drugače, saj morajo kriminalisti v največ primerih sami odkriti deviantne pojave. "Zelo dobro sodelujemo z delavci novomeškega SDK, to sodelovanje je še posebej pomembno, ker pri raziskovanju velikokrat potrebujemo njihove strokovnjake," pravi Tone Olaj. Meni, da je razlika med SDK in kriminalistično službo predvsem v poobla-

stilih, strokovnjaki SDK hitro ugotovijo, kateri zakon je bil kršen in kolikšna škoda je bila narejena. Naloga kriminalistov pa je, da ugotovijo, zakaj je do tega prišlo (ali se je hotel kdo okoristiti, ali je na delovnem mestu kdo, ki za to delo ni sposoben ali pa je to storil iz malomarnosti).

Kriminalisti so že konec leta 1989, takoj ko je začel veljati Markovičev način lastninjenja, opozarjali na zlorabo družbenega premoženja v korist zasebne lastnine zaradi neprimernih predpisov, saj so "inovativni podjetniki" tako rekoč zakonito prenašali poslovne sklade družbenih podjetij na nova, zasebna podjetja ali kako drugače prelivali družbeno premoženje v zasebne roke. "V tistih primerih, kjer je bil podan sum, da gre za kriminalno dejanje, smo ukrepali - teh primerov je bilo veliko - vendar nam največkrat ni uspelo dokazati, da gre za kriminalno dejanje, saj je bila zakonodaja

marsikje nedorečena in je dovoljevala zakonito lastninjenje v škodo družbenega premoženja," pravi Olaj.

"Kar se tiče dela kriminalistične službe sem prepričan, da je bilo naše delo pravilno, saj smo ukrepali in opozarjali na nedorečenosti že zelo zgodaj. Zakaj zakonodajalec ni mogel popraviti zakonodaje ali sprejeti drugih ukrepov za zaščito družbenega premoženja, pa je drugo vprašanje. Mislim, da je kriminalistična služba z opozarjanjem in pregonom divjega privatiziranja vseeno veliko naredila," pravi Olaj.

305 milijonov tolarjev oškodovanj v dolenjski regiji

Dosedanje revizije Službe družbenega knjigovodstva so pokazale, da je v letih 1990, 1991, 1992 potekalo lastninjenje skoraj v vseh primerih v škodo družbenega premoženja. Pred tem pa so si zatiskali oči skorajda vsi, od vlade in njenih institucij pa do strokovnjakov. Novomeška podružnica Službe družbenega knjigovodstva, ki pokriva dve dolenjski in dve belokranjski občini, je do 15. novembra opravila revizijske preglede lastninskega preoblikovanja v šestih podjetjih. Od tridesetih prijavljenih podjetij v dolenjski regiji bodo novomeški inšpektorji pregledali še eno podjetje, vsa ostala podjetja bodo pregledovali inšpektorji drugih podružnic.

Zvonko Špelko, pomočnik direktorice novomeške podružnice SDK, pravi, da je od prejetih zahtev za revizijo lastninskega preoblikovanja največ vložil Družbeni pravobranilec samoupravljanja iz Novega mesta,

kar 8. Ministrstvo za notranje zadeve je vložilo 7 zahtev, Agencija RS za prestrukturiranje in razvoj 6, po uradni dolžnosti SDK prav tako 6, enako število zahtev sta vložila tudi republiška pravobranilka samoupravljanja in Republiški javni tožilec. V enem primeru je zahtevo za revizijo vložil tudi občan, Slovenski odškodninski sklad in 4 komisija državnega zbora za lastninjenje. Zanimivo je, da ni vložil nobene zahteve sindikat. Kar pet različnih predlagateljev pa je vložilo zahtevo za revizijo istega podjetja.

Po 48.a členu zakona je seštevek za dolenjsko in druge regije, kjer so revidirali inšpektorji novomeške podružnice, oškodovanja družbene lastnine za 310 milijonov in 824 tisoč tolarjev, od tega je skoraj za 200 milijonov tolarjev oškodovanj na račun preveč izplačanih regresov za letni dopust, sledijo neutemeljeni odpisi terjatev (42,3 milijona), nepravilna delitev dobička (31,3 milijona), posojila po preizki obrestni meri, preizke najemnine in posojila za nakup sredstev po preizki obrestni meri. V drugih regijah so novomeški inšpektorji odkrili za 5,8 milijona tolarjev oškodovanj, vsa ostala oškodovanja, ki znašajo skoraj 305 milijonov tolarjev, pa pri podjetjih v dolenjski regiji.

Po 48. členu zakona so inšpektorji novomeške podružnice ugotovili za skupaj 2.774.068 tolarjev oškodovanj od vseh preglede v dolenjskih in drugih regijah; 830 tisoč tolarjev je bilo na račun by-pass podjetij, ostalo pa na račun škodljivih pogodb,

pri dolenjskih podjetjih je bilo teh ugotovitev za milijon 944 tisoč tolarjev. Na SDK poudarjajo, da bo prav pri ugotovitvah po 48. členu pravi znesek oškodovanja znan šele po končanih postopkih, ki jih vodi družbeni pravobranilec samoupravljanja. Na podlagi dosedanjih poročil bo vložil tožbo zoper eno podjetje zaradi sklepanja škodljivih pogodb. Novomeška podružnica SDK je za dolenjska podjetja vložila ovadbo za tri kazniva dejanja, v dveh primerih zaradi razpisništva na škodo družbenega premoženja in v enem primeru zaradi škodljive pogodbe, dve prijavi sta vloženi po zakonu o računovodstvu, vloženi je tudi en predlog za uvedbo postopka o prekršku, zaradi ponareditve listine enega od dolenjskih podjetij je ovadbo vložila novomeška UNZ.

Zakon določa, da se revizijski postopek lahko uvede, dokler traja lastninsko preoblikovanje podjetij, pri čemer pa ta postopek za novo prijavljene preglede ne zadržuje lastninskega preoblikovanja. Kdo bo vložil tožbo, če bo ugotovljeno, da je prišlo do oškodovanja družbene lastnine, medtem pa bo lastninjenje že končano, zakon ne govori.

Poleg sedaj najbolj vročih revizijskih pregledov lastninskega preoblikovanja pa SDK ugotavlja še ostale nepravilnosti, ki se dogajajo tako v družbenih kot tudi v zasebnih podjetjih. Zvonko Špelko je opozoril, da letos ugotavljajo veliko več gospodarskih prestopkov, kaznivih dejanj in prekrškov. Najbolj pa se razburjajo tisti, ki so si prislužili kazen za prekršek, saj so bile te kazni lani precej povišane. Na primer: novomeški zasebnik pri katerem so inšpektorji ugotovili za 12 tisočakov premalo plačanega davka, je za dvojni prekršek dobil 200 tisočakov tolarjev kazni in 50 tisočakov za plačilo povprečnine in stroškov. Tveganje se ne izplača. In če je to prvi korak države k preprečevanju gospodarskega kriminala, pa ravno revizije potrjujejo, da bo teh korakov potrebno še veliko.

JOŽICA DORNIŽ

naravna in kulturna dediščina

Drevored ni odpisan

V Kettejevem drevoredu v Novem mestu so se začeli posegi, ki naj bi rešili propada ta zavarovani spomenik oblikovane narave. Podreti bo treba skoraj vse kostanje razen sedemnajstih, tako da bo do leta 2000 drevored skoraj v celoti obnoven.

Mesto ima z občinskim odlokom zavarovan spomenik oblikovane narave - Kettejev drevored, ki je tudi v Inventarju najpomembnejše naravne dediščine Republike Slovenije. Zadnja leta je bil drevored v izredno slabem stanju, saj je bilo od 350 kostanjev vitalnih le še 205, in še ti so bili v izredno slabem zdravstvenem stanju. Nekatera drevesa so bila zaradi številnih suhih vej tudi nevarna za mimoidoče. Kot tak je bil drevored mestu le v sramoto.

Zaradi naravovarstvenih, predvsem pa kulturno-zgodovinskih in krajinsko-oblikovnih vrednot se je pokazala možnost, da se obnova drevoreda lahko uvrsti v program akcij celostnih prenov pri Ministrstvu za kulturo. Na pobudo Zavoda za var-

stvo naravne in kulturne dediščine je Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora občine Novo mesto zagotovil vso potrebno dokumentacijo za prijavo omenjene akcije. Akcija je bila odobrena, vendar so bila dodeljena bistveno manjša sredstva in temu primerno je zmanjšan tudi obseg predvidenih del v tem letu.

V obdobju 1991-1992 na je s sodelovanjem občine uspelo že delno sanirati brežine. V osrednjem delu drevoreda, ki je predviden za obnovo v zadnji fazi, so sanirana nekatera kritična drevesa. Urejen in dokončan je vstopni del drevoreda med Ljubljansko banko in Zavarovalnico Tilia. Trenutno se sanira 17 dreves pred Ljubljansko banko in Zavarovalnico Tilia; odstra-

njene bodo suhe veje in odstranjena bo trohnoaba na deblih. Požaganih je bilo 19 kostanjev, pripravljala dela za sajenje novih dreves pa so v teku. V okviru finančnih možnosti bomo letos posadili 23 kostanjev. Tako bo urejen odsek drevoreda do Meršolovih.

Skoraj v celoti obnoven

V naslednjem letu nameravamo z deli nadaljevati, seveda v okviru odobrenih sredstev v občinskem in republiškem proračunu. Projekt sanacije Kettejevega drevoreda predvideva obnovo celotnega drevoreda, ki bo obsegala etapno in postopno nadomestno zasaditev vseh kostanjev v drevoredu - ohranjenih bo le 17 pred Ljubljansko banko in Zavarovalnico Tilia. Na novo bo v drevoredu predvidoma do leta 2000 zasajenih 243 kostanjev. Drevesca so že pripravljena in so na oskrbovanju v drevesnici v Murski Soboti.

Za celotno obnovo drevoreda smo se odločili na podlagi številnih strokovnih mnenj. Veliko dreves je res v slabem sta-

nju, čemur botruje neredno in nepravilno vzdrževanje drevoreda pred leti. Nekateri strokovnjaki trdijo, da so k takšnemu stanju dreves pripomogli tudi slabi rastišni pogoji. V strokovnem krogu konservatorjev smo bili v veliki negotovosti, kako obnoviti. Ker je bilo pred leti v mestu zasajenih okoli 500 divjih kostanjev, lahko to drevo obravnavamo kot mestno drevo. Izdelovalci projektne dokumentacije so sicer vztrajali o zamenjavi drevesne vrste, vendar smo se na koncu dogovorili o ponovni zasaditvi drevoreda z divjim kostanjem, saj nam to narekuje tudi varstveni režim, ki prepušča zasaditev z drugo drevesno vrsto. Seveda bodo morali biti ob tem izpolnjeni vsi pogoji za njihovo rast: pravilna priprava rastišča in redno strokovno vzdrževanje dreves in rastišča.

V projektni dokumentaciji je predvidena gradnja paviljona, kjer bi se obiskovalci lahko seznanili s kulturnozgodovinskimi vrednotami Marofa, saj vemo, da je Marof prazgodovinsko gradišče. Na določenih mestih bo prezentirana bivša komunikacija, ki je povezovala Dolenjsko z Ljubljano. Da bo drevored privlačen tudi za najmlajše, pa je predvidena izgradnja manjšega amfiteatra, opremljenega z igrali. Skratka, namen obnove drevoreda je, da prebivalci mesta končno dobe urejeno sprehajalno rekreacijsko površino. Primerno opremljen drevored pa bo lahko služil tudi kot učno-vzgojni objekt.

Konservatorjem je bilo silno težko sprijazniti se s predlogom o zamenjavi vseh dreves v drevoredu. Vendar smo se na podlagi številnih mnenj le odločili za inčič celotne obnove. Predlagali smo le, da projekt dopušča možnost, da se osrednji del drevoreda nadomestno zasadi v zadnji fazi obnove in v primeru, če se stanje dreves, ki so bila pred dvema letoma strokovno sanirana, bistveno ne izboljša.

Vsi, ki se trenutno ukvarjamo z obnovo drevoreda želimo, da bi mesto do leta 2000 dobilo drevored, ki bi mu bil v ponos.

MIRA IVANOVIČ

Velika daritev za nov čas

Cerkev sv. Mohorja in Fortunata v Žužemberku je ta trenutek veliko gradbišče. Delovna vnema zidarjev in zagnanost krajanov z dekanom Francem povirkom na čelu je že rodila uspeh. Stavba sicer še ni tista mogočna renesančna cerkev z dvema zvonikoma iz leta 1768, ki je kljubovala viharjem vse do druge svetovne vojne, ko so jo porušili, toda vstaja iz ruševin in je iz tedna v teden več.

Na cerkvenem gradbišču je tudi delovodja Jože Primc, doma z Dvora. Cerkev, ki raste iz ruševin nad Žužemberkom, pozna do najmanjše podrobnosti. Ve, kaj vse so že zidarji tam postorili in kaj jih še čaka v naslednjih nekaj mesecih. Osemnajstega novembra letos je povedal: "Danes smo zabetonirali zadnji obok na cerkvi." Ker je obokov na cerkvi veliko in ker so se zidarji z njimi dosti namučili, je bilo četrtekovo betoniranje pomemben dosežek. Primc pravi, da jih pri gradnji zima sicer ni ustavila, je pa upočasnila gradbena dela. Vseeno dela lepo napredujejo. "Deloma že postavljamo streho na cerkvi. Istočasno potekajo dela na stavbi župnišča, ki je pripravljena za montažo strehe. Najzahtevnejša dela na cerkvi so že za nami. Ostaja nam še obnova obeh zvonikov," je v četrtek povedal Primc.

Obnova cerkve torej poteka in najbrž je bilo malo takih, ki so mislili, da bo neuspešna. Že takrat, ko sta žužemberški dekan Franc Povirk in Milan Čampa, v Pionirju pomočnik generalnega direktorja za področje marketinga, letos podpisala pogodbo o obnovi cerkve, so nekako govorili o srečnem koncu. Ob podpisu so namreč

pohvalili prizadevanja in organizacijsko vno dekanu Francu Povirku, ki je dotlej uspešno vključil domačine v vrsto pripravljalnih del, potrebnih pred začetkom gradnje.

Dekan Franc Povirk ima tudi v teh dneh, ko je cerkev že gradbišče, dela čez glavo. Redno obiskuje delovišče, kot so povedali gradbinci. Sicer pa je že imel in ima še vedno veliko potov za to gradnjo, saj kot je izjavil za "Jano" "vesta samo moj avto in ljubi bog, koliko truda me je stal začetek gradnje". Dekan Povirk pravi, da ga vse preveč nadlegujejo, naj kaj pove o novi cerkvi, o gradnji, o težavah in uspehih, verjetno zato je prejšnji teden rekel: "Prosim, pustite me pri miru. Imam toliko teh intervjujev, raznih pogovorov. Jaz pa prosim za pomoč pri gradnji cerkve. Da delamo cerkev, kot pišejo časopisi, pa tako ali tako že vsi vedo."

Te besede je lahko sprejeti, še zlasti zato, ker je dekan Povirk letos poleti dejal: "Ko sem se vozil skozi Žužemberk, sem zmeraj gledal na hribu nad krajem ruševine cerkve sv. Mohorja in Fortunata. Vedno sem na tistem rekel, da bo revež tisti, ki ga bo doletela obnova te cerkve." No, obnova

je doletela ravno njega. Nadškof je že vedel, komu jo mora naložiti, da jo bo znal in zmogel pripeljati do srečnega konca. Kajti Povirk je kot župnik v Krki v dvanajstih letih obnovil sedem cerkev.

Obnova, ki se je je lotil Franc Povirk v Žužemberku, je postala v precejšnji meri skupna žužemberška stvar, celo neke vrste krajinska udarniška akcija in velika daritev. "Farani so sami počistili okolico in notranjščino porušene cerkve sv. Mohorja in Fortunata. Naredili so tudi širok izkop za župnišče in prispevali les," poudarja že omenjeni Jože Primc z Dvora, ki je pri cerkvi Pionirjev delovodja in član gradbenega odbora. Denar za cerkev ljudje prispevajo prostovoljno, nekako po pravilu: če imaš malo, daj malo, če imaš veliko, daj veliko. In ljudje kar primaknejo precej. "Za farno cerkev bi dali tudi vola iz hleva," so menda obljubili nekateri od domačinov. Neka domačinka je menda rekla, da ima 10.000 tolarjev pokojnine in da vse, kar prihrani od tega bornega prejemka, podari za novo cerkev, včasih pa da k temu še setrin denar. V Žužemberku tudi že vedo, kdo bo plačal štiri zvonove, od katerih bodo trije viseli v enem zvoniku, največji pa bo sam v drugem zvoniku.

Cerkev, ki tako vključuje prenekaterga Krajčana, kjer koli že zdaj živi, pomeni vsaj za nekatere domačine znamenje napredka. In sicer napredovanja v več pogledih. Tako je slišati med domačini in domačinkami tudi take besede: "Mislimo, da bo, če bo cerkev narejena, mir med ljudmi. Naj se že enkrat pospravijo te žužemberške ruševine, pa naj bodo od cerkve, od gradu ali od česarkoli! Kraj je

FOTO: M. LUZAR

Jože Primc: "Cerkev bo zdaj trdna, kot ni bila še nikoli v svoji zgodovini."

grd, če ima take ruševine."

Med ruševine sicer ne spada žužemberška mrliška vežica, toda v letih doslej jo je nekako prerasel čas. Krajevna skupnost se zavzema za novo vežico. Mogoče bo ta predzadnja postaja

Žužemberčanov stala ob svetišču sv. Mohorja in Fortunata, ki po desetletjih, za nekatere Žužemberčane predolgih in za druge Žužemberčane prekratkih, vstaja pod žužemberško nebo.

MARTIN LUZAR

naše korenine

Fanika ima veliko prijateljev

Lepo je gledati, ko padajo debele snežinke in pokrivajo gredice. Kmalu je bela snežna odeja tako debela, da ni več moč razbrati, kje je rasla ta, kje druga povrtnina. Odeja vse izravna, tudi tisti del, kjer je sta pred kratkim štrlela kvišku še sveži peteršilj in solata. Vse je skrito pod debelo odejo, le tam, kjer so stale visoke, še ne odcvetele jesenske cvetlice, je bela odeja nekoliko izbočena. Vse je pod snegom in spi mirno zimsko spanje. Lepo je iz tople izbe takole opazovati sneg, ki naletava in zakriva sledi. Tako je, kot v življenju: je čas rasti, brstenja, cvetenja in zorenja pa čas miru in spokoja. Fanika, ki je doživela že mnogo takih ciklov tove in je sneg ne vznemirja več. Pod snegom bodo njene gredice prespale in nabrale novih moči za novo rast. Tako je leto za za letom. Tako je bilo vseh enaindevetdeset pomladi, ki jih je sama doživela, tako je bilo prej in tako bo, ko bo drugo pomlad sneg spet skopnel.

Fani Štepel, ki je prav v nedeljo praznovala enaindevetdeseti rojstni dan, ima rada vrt. Še pred leti je na njem opravila vse delo sama, zdaj pa lopatanje prepusti mlajšim. Za svojo kuhinjo si tako večino jedi kar sama pridela, saj od vsega je najraje neslan krompir in zelenjavo, mesa pa bolj malo. Tako bo Fani živela, dokler ji bodo dale moči. A kot mora zemlja vsako leto k počitku pod snežno odejo, se tudi Fani zaveda, da neke pomladi njena noga ne bo več stopila na te gredice. Čakajo jo drugačni vrtovi, je prepričana, in v tem prepričanju se vsako jutro, kadar se le počuti dovolj močno, odpravi k maši v novomeški kapitelj. "To je zame največje veselje," pravi Fani.

Življenje ji je dalo tri otroke, od teh sta živa še dva, pa štiri vnučke in dva pravnučka. Družbe ima torej dovolj, kadar se ji zahoče, sicer pa najraje živi sama v svojem stanovanju v hiši, ki sta jo zgradila z možem Ivanom kmalu potem, ko sta se pred triinšestdesetimi leti preselila v Novo mesto. Ima namreč nekaj zvestih prijateljev, ki ji krajšajo čas. To so poštar, ki jo vsak četrtek razveseli z drugimi prijatelji, Dolenjskim listom, na katerega je naročena, že odkar je pričel izhajati, in tretjim, to je spismom od prijateljice Vilči Rebolj. Prijateljci sta postali še v šolskih letih, ko sta skupaj preživljali mladost v Šentvidu pri Stični, pisma pa so ostala nevidna vez med njima vsa ta desetletja do danes. Težko bi bilo brez teh pisem, ki so hkrati vest in osebna izpoved človeka, s katerim se sicer ne moreš pogovarjati. Pisanje pisem pa je tudi ustvarjalno delo in miselni napor, ki od človeka terja red in disciplino, tako v načinu življenja kot v razmišljanju. Dobro bi bilo, ko bi se s tem bolj pogosto ukvarjali tudi mlajši in bi ta plemenita navada čisto ne izumrla. Vilči in Fani sta pravi moštrici v tej veščini, njuna pisma so lepa in duhovita, in kar je zlasti presenetljivo: tako pisava kot misel sta jima v tej visoki starosti še čili in pokončni. Fani pripisuje to tudi stalnemu branju. "Be-

FOTO: T. JAKŠE

Fani Štepel iz Bršljina

rem vse, od Dolenjce in Družine naprej, da ne govorim o knjigah, kjer sem še vedno v velikem zaostanku," pravi enaindevetdesetletnica.

Ko se je Fani leta 1902 rodila, se je pisala Oven in je bila ena od štirih otrok v revni družini, katere dom je bil v Šentvidu pri Stični. Oče ji je umrl, ko ji je bilo šest let, in materi, katere najmlajši otrok je bil star komaj dve leti, ni bilo lahko, lahke mladosti pa niso imeli niti njeni otroci. Čim je bilo Fani štirinajst let, je morala od doma za pestunjo, pozneje pa v uk, kjer se je naučila šivanja. A starost pozabi na tegobe, ki jih je imela mladost, zato je iz njene perspektive mladost vedno svetla in zlata. Tako je tudi pri Faniki. Rada se spominja mladosti, družbe, iger in petja. Spominja se tudi sosed, slikarja Ferdia Vesela, ki je živel v gradu Grumlof. Bil je hud možakar in samotar, ki niti toliko gospodarja ni bil, da bi si za zimo priskrbel suha drva, ampak je vedno kuril s svežimi. A pod trdo skorjo se je skrivala mehka duša, ki so jo bližnji otroci hitro odkrili in se ga niso bali. Tudi mati je samotarju večkrat skuhalo čaj. A to je že daleč nazaj. Potem je prišla na vrsto možitev. Fani je vzela Ivana Štepeca, ki je bil najprej mlekar v Šentvidu, potem pa je dobil zaposlitev pri Klemenčiču v Novem mestu. V njegovi keramični tovarni je pričel delati leta 1929. Tedaj se je preselil v Novo mesto in z njim tudi Fani. Konec tridesetih let sta si v Bršljino blizu tovarne zgradila lastno hišo, v kateri Fani živi še danes.

Gas v snegu do Fanikine hiše je dobro shojena, saj jo domači pogosto obiskujejo. Vseh teh stopinj v snegu je Fanika vesela, najlepše pa je zanjo tisto jutro, ko sveže stopinje v globokem snegu oznajajo, da je poštar prinesel stara prijatelja: Dolenjca in pismo. Le na drugi strani hiše v snegu ni sledi: Tam pod odejo počiva vrt. Za novo Fanikino pomlad.

STONE JAKŠE

podjetništvo

Iz Slovenske vasi za Evropo

Podjetje Form-tehnik iz Slovenske vasi je nedavno v novi gospodarski coni v Slovenski vasi (bivši Tehnično remontni zavod) odprlo nove proizvodne in poslovne prostore. Opremljeno je z najsoodobnejšimi stroji za proizvodnjo orodij za plastiko, v katere je vložen kapital velike vrednosti, in kar 90 odstotkov svoje proizvodnje izvaža v več evropskih držav, hkrati pa ohranja poslovne odnose z nekdanjim pomembnim partnerjem - Hrvaško.

"Naši kupci so znani evropski proizvajalci izdelkov za elektro in avtomobilsko industrijo ter industrijo plinskih in vodovodnih armatur. To so Akatherm KMF iz Nizozemske, Streng-plastic in Wavin iz Švice, Gerda iz Nemčije, P-tech iz Avstrije in TEP iz Hrvaške," našteva direktor podjetja Stanko Šinko.

Tako podjetje, ki izpolnjuje zahteve tujih tržišč po visoki kakovosti, kratkih dobavnih rokih in konkurenčnosti, ni nastalo čez noč. V bistvu je le nadaljevanje 18-letne tradicije obrtne delavnice Šinko, ki je izdelovala orodja na bližnjem Rajcu. Stanko Šinko je začel proizvodnjo orodij kot obrtnik s skromno opremo in brez kapitala. Ker se je uporabljal plastik v elektro, elektronski in avtomobilski industriji ter na drugih področjih iz dneva v dan večala, je širil obrt in odpiral nova delovna mesta. Vse bolj so se kazale tudi potrebe po razširitvi dejavnosti ter nabavi novih strojev za brizganje plastike in proizvodnji lastnih izdelkov iz plastike.

Obrtnik Šinko je v osemdesetih letih ocenil, da brez večjih vlaganj v opremo nima večjih možnosti za razvoj, toda taka ocena mu ni kaj prida pomagala, saj možnosti za posodobitev v tedanjem sistemu ni imel. Kljub vsemu je pozorno spremljal razvoj tehnologije v proizvodnji orodij v Evropi in se leta 1985 odločil za postopno zamenjavo opreme. Šele tri leta pozneje mu je uspelo nabaviti nov rezkalni stroj, ki je bistveno poboljšal kakovost izdelanih orodij ter hkrati povečal produktivnost.

Ker so mu kupci iz nekdanje Jugoslavije slabo plačevali, se je odločil iskati trge drugod po svetu. To je zahtevalo posodobitev proizvodnega procesa z najsoodobnejšo opremo in z zaposlitvijo strokovnih delavcev. V letu 1990 je kupil še nov stroj za elektroero-

zijo. Posodobljena proizvodnja je zahtevala tudi nove prostore, zato je ob primernem posluhu občine Brežice in v sodelovanju s Centrom za razvoj Posavja v najetih prostorih v Slovenski vasi nastala nova orodjarina.

"Ob preselitvi smo nadaljevali z opremljanjem orodjarne. Vgradili smo nov obdelovalni center CNC, ki je osnova za visoko kakovost najzahtevnejših delov orodij. Nabavili smo tudi računalnik za podporo proizvodnje, konstruiranje, izdelavo programov za CNC stroje in za oblikovanje najzahtevnejših oblik v proizvodnji orodij. Vgradili smo nov stroj najsoodobnejše tehnologije z žično erozijo in na koncu še merilni stroj za digitalizacijo nepravilnih oblik in za kontrolo vseh izdelkov s protokolom, kar omogoča izpolnjevanje evropskega standarda," je ob slovesni otvoritvi novih prostorov povedal direktor podjetja Form-tehnik.

Zdaj urejajo še prostore za proizvodnjo plastike, tako da bodo opremo za ta del dejavnosti preselili na novo lokacijo konec tega leta. Zadnje naložbe podjetnika Šinko so delno podprte tudi s krediti bank in občinskega sklada za razvoj malega gospodarstva.

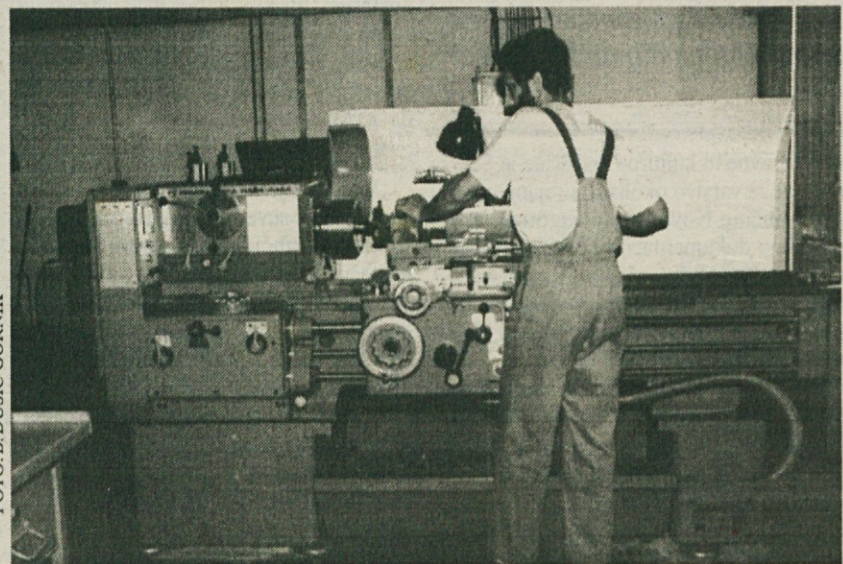

FOTO: B. DUŠIČ-GORNIK

Ob stroju v Form-tehniku

BREDA DUŠIČ-GORNIK

NAGRADA V KRIŽEVSKO VAS IN ČRNOMELJ

Žreb je izmed reševalcev 45. nagradne križanke izbral MINKO OMERZEL iz Križevske vasi in IVANA BARIČA iz Črnomlja. Omerzelovi je pripadla denarna nagrada 3.000 tolarjev (sporoči naj nam številko tekočega računa ali bančne knjižice in EMŠO), Barič pa bo prejel knjižno nagrado. Nagrajencema čestitamo.

Rešite današnjo križanko in jo pošljite najkasneje do 6. decembra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 47. Ovojnico brez poštne znamke lahko oddate v naš poštni nabiralnik pri vходу v stavbo uredništva v Novem mestu.

REŠITEV 45. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 45. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: ARS, STOPA, NAT, LIBRA, ADRIA, AER, SPIELBERG, JURSKI PARK, ARK, ATI, AR, LEMENAT, RTV, LIV, VILE, OSA, KOTA, APARAT, KORNET, LANGUS, TRNAVA.

prgišče misli

Sprememba je lahko prijatelj ali sovražnik, blagoslov ali preklestvo, vzhod ali zahod.

W. A. WARD

Kar se v politiki začne s strahom, se konča z norostjo.

S. T. COLERIDGE

Večina advokatov reče: "Zmagali smo", če dobijo pravdo, in "Izgubili ste", če se pravda reši za klienta neugodno.

L. NIZER

Imeti pravico nekaj narediti ne pomeni, da je to, kar počnete, tudi pravično.

G. K. CHESTERTON

Rešitev za ogrožene in redke

Če bi se medvedje znali veseliti nad vestmi, ki prihajajo iz človeškega sveta, bi se na letošnje zimovanje odpravili nadvse zadovoljni. Ne samo zato ker bodo skozi dolge mrzle noči letošnje zime drnjohali v "letu medveda", marveč ker nad njimi že bdi nova zakonska uredba, s katero so poslej postali slovenska naravna znamenitost, in so tako posebej zaščiteni skupaj s še dolgo vrsto drugih redkih in ogroženih živalskih vrst.

Uredba o zavarovanju ogroženih živalskih vrst je strogo zaščitila vse živalske vrste na območju Slovenije, ki so redke in ogrožene. Uredba jim daje pravno varstvo in tako tik pred dvanajsto z njo poskušamo zaustaviti in popraviti, kar smo hudega naredili "našim bratom in sestram v vodah, v gozdu, na zemlji in na nebu", kot bi dejali modri in z naravo tesno povezani Indijanci. Premnoge živali so postale redke in ogrožene predvsem zaradi človekovih posegov v okolje, zastrupljanja in onesnaževanja zraka, tal in vode, zaradi melioracij in regulacij, zaradi intenzivnega kmetovanja in gozdarjenja, širjenja naselij, razvoja infrastrukture, naseljevanja neavtohtonih živalskih vrst in intenzivnega izkoriščanja, lova in ribolova ter tudi zaradi množičnega turizma in rekreacije v neposeljenih območjih. Vrtni polj in nekatere žabe so dobesedno izginile v loncih, saj so postale ogrožena vrsta zaradi človekove požrešnosti: vse preveč so jih polovili ljubitelji žabjih krakov in pečenih polžev, domači in tuji, ki jim je pri tem stregla domača požrešnost po denarju.

Z uredbo je zavarovanih okrog 200 živalskih vrst in skupin kopenskih, sladkovodnih in morskih vretenčarjev in nevretenčarjev, poleg njih pa tudi vse vrste hroščev in metuljev, ki živijo nad gozdno mejo, vse prave jamske živali in vse živali, ki se selijo preko ozemlja Slovenije. Osnova za uredbo je bil Rdeči seznam, na katerem so vpisane ogrožene živali. Statistika tu beleži žalostne številke: od 423 poznanih skupin vretenčarjev jih je na seznamu ogroženih kar 56 odst. Najbolj ogrožene med njimi so dvoživke, sledijo plazilci in sesalci. Med nevretenčarji so najbolj ogroženi mehkužci, deževniki, pijavke, nekatere skupine rakov, dvojnoge in ravnokrilci. Se pravi, da so na slovenskih tleh ogrožena premnoga živa bitja, od polžev, krastač, številnih ptic in rib do največje živali, ki prebiva v naših gozdovih, rjavega medveda. Vse v uredbi našteje živali so naravna znamenitost, in to žive ali mrtve in v vseh razvojnih oblikah.

Kaj to pomeni? Omejitev so dokaj široke in se tičejo tako živali samih kot njihovega okolja. Zaščitene živali je prepovedano loviti, ubijati, preparirati, zastrupljati, prodajati, kupovati ali darovati, izvažati v tujino in jih namerno vzemirjati v njihovem naravnem okolju. Prav tako je prepovedano uničevati, poškodovati, zbirati in prenašati njihova gnezda, legla, jajca in druge razvojne oblike. Zavarovanih vrst sesalcev, ptičev in plazilcev ni dovoljeno imeti v ujetništvu, prav tako pa je prepovedano v njihov življenjski prostor naseljevati nove živali, ki bi jih lahko ogrožale. Za risa, volka in medveda je posebej poudarjeno, da lov nanje ni dovoljen. Izjema lahko dovoli lov le minister za kmetijstvo in gozdarstvo, ta pa bo dovoljenje dal samo, kadar bo to nujno potrebno in ne kadar se bo kateremu od pomembnih mož zahotelo šopiriti se nad ubito zverjo. Prav tako bodo potrebna dovoljenja ustreznih ministrov za vsakršne posege v varovana

zdravnik razlaga

mr.sc.dr. Tatjana Gazvoda

Bolečina v križu

Kdaj je potrebno operativno zdravljenje?

Že takoj je treba povedati, da ni vsak primer neuspelega zdravljenja bolečin v križu primeren za operacijo. Pa pogledimo nekatere najvažnejše indikacije:

- hernija diska s paralizo nog, nemoč zadrževanja blata in vode ter dokajšnje zmanjšanje občutka nog
- pritisk medvretenčne ploščice na živčno korenino z napredujočimi bolečinami in nevrološkimi izpadi
- ponavljajoči se išijasi zaradi hernije diska, ki za nekaj mesecev zmanjšajo aktivnost bolnika.

Zlasti v primerih brez nevroloških znakov je odločitev za operacijo zelo delikatna. Izredno pomembno je pri tem sodelovanje bolnika, upoštevati je potrebno njegovo kondicijo, socialno stanje in tudi njegovo željo, da se ponovno vključi v normalno življenje in se vrne na delo.

NAGRADNA KRIŽANKA										47
OKRAJ ZA LITER	LEPOZNANSTVO	ŠPICE LJ	STAROVEŠKA RIMSKA PROVINCA	AVTOR: JOŽE UDIR	INSTINKT	ODTOPLJE-NOST	ZIMSKA PADAVINA	STARA MERA ZA TOPLOTO	SREDO-ZEMSKI OKRASNI GRM	
				PERNATA DOMAČA ŽIVAL						
				GLEDALSKI PLES						
SVOBODNIJAK										
PAJEK VELIKAN										
RIMSKI UREDNIK POŠKODOVANJE					ST. GR. TEKMA OKR. ZA ITAL. LIRO					
							KRALJ TONE			
							JUDOVSKI VRSKI UČITELJ			
DOLENJSKI LIST	PLOT	BLAGINJA	SLOV. ENIGMATSKI LIST Ž. IME	PAPEŽEVA KRONA						PIVO
DELNI PRISPEVEK				RIM. VARUH DOMAČE GA OGNJIŠČA	PRAVOSLA-VJE	PROSTOR ZA SEKA-NJE NEUNIFOR. DRŽAVLJAN				
PRIPADNIK REDA SESALCEV							ST. GR. NOVČIC			
DEL TELESA				GLASBE-NIK SOSS			MLEČNI IZDELEK			KLICA
				BALEKINA MLAKARJEVA			GR. BOGINJA NESREČE			
TURŠKI VELIKAS				ZASEBNIK KEM. SIMBOL ZA KROM						
ENO OD TREH GLAVNIH GRŠKIH PLEMEN										
					MORSKI SESALEC		REKA V UKRAJINI			
VRSTA PAPIGE					ANGL SVETLO PIVO		OKR. ZA MALO KALORIJO			

FOTO: M. MARKELJ

življenjska okolja ogroženih živali.

A ne samo žive, tudi crkvine ogroženih živali so varovane. Najditelj mrtvih sesalcev in ptičev zavarovanih vrst je dolžan o najdbi obvestiti pristojno veterinarsko službo, ki bo potem ukrepala naprej. Onemogle živali najditelj ne bo smel več negovati kar sam doma, ampak bo moral o najdbi obvestiti pristojno strokovno organizacijo, ki bo odločila, kam žival oddati. Kdor že ima doma katero od živali, recimo kragulja, grlico, srako ali sivo vrano, veverico, hrčka ali divjo mačko, da jih omenimo le nekaj, jo bo moral v pol leta spustiti na prostost, če pa živali ni mogoče osvoboditi, bo moral zaprositi za izjemno dovoljenje za zadrževanje te živali v ujetništvu.

Da z uredbo ne bo šale, je razvidno iz členov, ki govorijo o kaznih. Denarne kazni so visoke, najmanj 50.000 tolarjev za večje prekrške, lahko pa sežejo celo do 8 milijonov tolarjev. Pravnim osebam groze višje kazni, a tudi navadnim občanom se ne bo splačalo delati prekrške. Če denimo fizična oseba ne obvesti veterinarske službe o najdbi mrtvih sesalcev in ptičev zavarovanih vrst, ji 5000 tolarjev kazni ne uide, lahko pa bo kazen seveda tudi višja.

Uredba je tu, od spoštovanja njenih določil pa je odvisno, ali bo ta pomembni korak k varovanju naravne dediščine učinkovit. Za resnično varstvo in ohranitev narave pa bo treba narediti še veliko korakov, in to ne samo na zakonodajnem področju.

MILAN MARKELJ

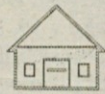
praktični
praktični
praktični

KRIŽ

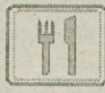
Pletilke v roke

Mile zime zadnjih let so bile krive, da so še tako večje pletilke kar nekako zanemarile pletilke. Letos jih bodo mnoge zagotovo zopet prijele v roke. Ne le zato, ker je zima že sredi novembra pokazala zobe, temveč tudi zategadelj, ker je letošnja jesensko-zimska moda predvsem moda pletenin. Pri letošnjih pleteninah sicer ni nič revolucionarno novega. Tako lahko uporabite še marsikaj iz skoraj pozabljene domače "zaloge" oblačil. Na primer dolge tunike, razkošne dolge jope, mehka in voljna dolga krila, zlasti še, če je vse to v naravnih barvah. Če pa se že odločate za novo oblačilo, vedite, da so letošnja novost narobe obrnjeni šivi, tvidasti poudarki, brezrokavni-ki-obleke ter predvsem krzneni dodatki.

Vrt v malem

Pozimi, ko ni priložnosti, da bi okrog hiše nabrali sveže cvetje, si lahko namesto šopka na mizi ali omari omislite vrt v malem v stekleni posodi, bodisi v akvariju za zlate ribice, veliki steklenici ali visokem kozarcu. Na dno najprej nasujte kamenčke, nanje plast lesnega oglja, nato pa približno šest centimetrov debelo plast zemlje. Najbolje je, da zmešate šoto, univerzalno zemljo za lončnice in mivko ali droben pesek. Na zemljo dajte rastline, lahko pa tudi lepo oblikovan kamen, skričeno korenino ali drugačen lep in primeren okrasek. Nato nasujte na korenine plast zemlje, na vrh pa položite še tanko plast mahu. V takšnem vrtu najbolje uspevajo rastline, ki potrebujejo vlažno, bogato zemljo. Posodo postavite na svetlo mesto, a ne neposredno na sonce, pa tudi preblizu radiatorju ali peči ne.

Juha z jetrnimi cmoki

Potrebujemo: 350 g govejih jeter, 8 suhih žemljic, žličko soli, 3/8 l mleka, 1/2 čebule, 2 žlici sesekljane peteršilja, žlico surovega masla, 2 jajci, noževa konica posušenega majarona, 2 noževi konici belega popra, 1 l mesne juhe. Jetra nastrgamo ali jih zmeljemo s strojčkom. Žemlje narežemo na tanke rezine, jih posolimo in prelujemo z mlečnim mlekom. Čebulo olupimo in sesekljamo, nato pa jo s peteršiljem na surovem maslu prepražimo in ohladimo. Jajci razžvrkljamo in pridamo z majaronom in poprom, čebulno-peteršiljevo mešanico in jetri k žemljam. Maso dobro prenetemo. Poskusni cmok damo kuhat v vrelo vodo; če razpade, dodamo mešanici še nekaj žlic drobtin. Iz mase naredimo 8 cmokov, damo vse v vodo in odkrite kuhamo 20 minut. Ko so kuhani, jih pobereemo iz vode in damo v pogreto mesno juho.

V modi so briketi

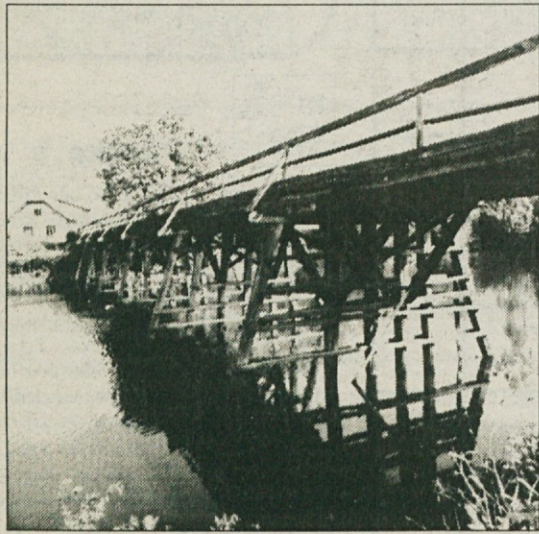
V vrtnarstvu pa tudi drugih kmetijskih panogah in celo v gozdarstvu se je začela uveljavljati najsodobnejša oblika prehranjevanja rastlin - briketi. Z njimi je moč najnatančneje zadovoljiti prehranske potrebe najrazličnejših kultur. Briketi omogočajo gnojenje na zalogo, njihova uporaba pa ni odvisna od vremena. Kot primer zelo uporabnega večnamenskega gnojila naj navedemo brikete z imenom plantella. Vsebujejo 20 odst. dušika, 15 odst. fosforja, 10 odst. kalija, 3,2 odst. magnezija in 1 odst. sledovnih elementov. Le četrtna dušika je lahko topnega, to pa pomeni, da plantella zaleže za celotno rastno dobo in dognovanje ne je več potrebno. Gnojimo tako, da ob sajenju vsaki sadiki grmovnice ali večje lončnice dodamo v jamo 10 do 15 cm globoko enega do tri brikete.

Zimska vožnja I

Mnogi se zaradi visokega snega zadnje dni niso upali na pot. Prav, vendar le v primeru, ko smo zimske vožnje že vajeni. Žal je namreč tako, da se moramo zimske vožnje prej ali slej navaditi, in če se je hočemo navaditi pristo-voljno, na cestnem odseku, ki ga lahko sami izberemo in v spremstvu, ki nam bo v pomoč, toliko bolje. Veliko bolje namreč, kot pa da se pustimo presenetiti in se zimske vožnje skušamo učiti šele takrat, ko smo v to prisiljeni, nanjo nepripravljeni in nerazpoloženi. Zimska vožnja v celem in steptanem snegu ali celo ob poledici se močno razlikuje od vožnje v normalnih okoliščinah ter skriva presenečenja, na katera mora biti voznik pripravljen. Ne velja pa to samo za voznika, ampak tudi za vozilo, ki mora tudi biti prav tako narejeno in pripravljeno na zimske razmere kot voznik.

Konec

LEPOTA LESENIH MOSTOV - Krka, najdaljša dolenska reka, na svoji dolgi poti loči številne vasi. Dolga stoletja so ljudi preko reke prevažali brodarji, nekako v 19. stol. pa so začeli nastajati značilni leseni mostovi. Zgrajeni so bili iz spretno sestavljene elegantne lesene konstrukcije, ki je omogočala tudi težji transport. Stari leseni mostovi so na Krki vedno redkejši, saj jih zamenjujejo novi železobetonski. Enega od še ohranjenih starih mostov, ki je z občinskim odlokom zavarovan kot kulturni spomenik, lahko občudujemo pri Mršči vasi. (Priprava: umetnostna zgodovinarica Marinka Dražumerić)

Iz Tadinovih zapiskov

Javna varnost stoji na kilavih nogah. Tatovi lomastijo hrame in zidance zlasti na tržki gori pokradli so že mnogo vina. Zato razpošiljajo se žandarji, švigaje sim ter tje izpraševaje in preiskovaje delajo ljudem več nadleže kakor koristi. Hudodelcem je težko priti na sled, kerravnajo vse tako previdno in izurjeno, da jih nihče ne more zasačiti, nihče ovaditi, prihajaje ravne tje in takrat, ko se jih naj manj nadjajo. Ti neredi gode se, edino to se ve za gotovo, odkar izpustili so iz ječe nevarnega tatu in potepuha Jermana.

Kofetkanje širi se silno tudi po kmetih, skodelica kofka mora stati na mizi tudi mnogih revnih bajt. Nekateri omišljajo si ječmenovega. V Ločnem in sploh v okolici mesta ga srkajo ženske skoraj vse. V Š. Jerneji je pred 30 leti en štacunar bil in še ta prodal je kave in cukra komaj celo leto toliko, kolikor ga proda zdaj eden od njih ob enem tednu.

Brez srama in straha menijo se tod nekteri (ponašajo pa se tako brezbržni prav mnogi) o beraški palici, ktera čaka jih radi zapravljenosti svoje in svojih. Kastelčeva dekla vesela, da le zdaj pleše in pije, če bo hodila naga pozneje, ji je vse eno.

Poživljeni ljud - Preklinjajo naj bolj hribovci, brez razločka mladi in stari. Mnogokrat slišim v kratkem stavku: pri mej duš, hudič, preklet, salament etc. le po ena ali dve besedi ločita take grde posirke eno od druge. V Kamenicah je gnjusoba dvojna, kajti združuje poživljeni ljud rotenje z naj grjo kvantarijo.

Draginja - Tudi živina je mnogo draža zdaj memo nekedaj, ko je veljal par volov srednje velikih 90 f. Zdaj se daje 90 f za junca, ki je s parom komaj za brano.

Najdaljša celinska vodna pot na svetu

Nikakor ne gre, da se ob obisku Hamiltona ne bi ustavila tudi ob osmih zapornicah v Wellandskem prekopu, ki so še poleg drugih osmih zapornic na pomorski poti sv. Lovrenca pripomogle, da je pet Velikih jezer na meji med Kanado in ZDA med seboj in z Reko sv. Lovrenca povezanih z morjem. Po tej reki so nekoč v deželo prihajali raziskovalci in osvajači. Številni politiki in strokovnjaki so dolgo tuhtali, kako bi naredili vodno pot od Atlantika do osrčja Amerike plovno za največje ladje. Toda šele leta 1954 sta se Kanada in ZDA odločili za skupno gradnjo pomorske poti. Pet let pozneje je bila pot, ki velja z več kot 3.700 kilometri za najdaljšo celinsko vodno pot na svetu, po kateri lahko plujejo vse, razen največjih čezoceanskih ladij, odprta. To jim je uspelo s šestnajstimi zapornicami, s pomočjo katerih lahko dvignejo ladje 183 metrov nad morjem. Sedaj vsako leto pripeljejo po pomorski poti sv. Lovrenca približno 40 milijonov ton tovora, največ žlezne rude in žita.

Na poti nazaj proti Torontu h gostiteljema Ankici in Ivanu Vukšiniču se ustavi v Torontu. Ker časa, da bi si mesto ogledala po dolgem in počez s tal, nimava, se odločiva, da si ga hitreje, če že ne temeljite, ogledava iz zraka oz. z radijskega in televizijskega stolpa, ki s 553,33 metri višine velja za najvišjo prosto stoječo stavbo na svetu. S podzemne železnice sva izstopila na napačni postaji. Morda je to najina sreča v nesreči, kajti prisiljena sva prehoditi dobršen del Toronta. In tako se s tal prepričava, da je Toronto zares metropola elegance, kakor ga mnogi radi imenujejo. Hodiva skozi različne četrti, ki se zlivajo v harmonično celoto, vendar mesto nikakor ne more skriti izrazito britanskega pečata, saj je bilo že od začetka svojega razvoja okoli leta 1812 cilj britanskih priseljencev. Toronto je od nekdanj tekmoval z Montrealom. Slednji je kot eno glavnih pristanišč Severne Amerike pomenil za številne priseljence vrata Kanade. Toda v tej tekmi je Torontu pomagala gradnja že omenjene pomorske poti sv. Lovrenca, tako da je že prehitel tekme. Danes je Toronto trgovsko in finančno središče

Mirjam Bezek - Jakše
Tone Jakše

PRI ROJAKIH ONKRAJ LUŽE

Kanade, kar ne nazadnje izpričujejo tudi mogočne zgradbe, v glavnem vse v steklu, v poslovnem delu mesta, mimo katerih sva, hote ali nehoti, hodila vsa majhna.

CN Tower - najvišji stolp na svetu

Še neznatnejša sva se počutila, ko sva se po dolgi hoji ob vznožju nebotičnikov znašla pod torontskim stolpom, imanovanim CN Tower. S svojo višino je pustil za seboj

Panorama mesta Toronta: staro, novo in najvišje na svetu - CD Tover je na sredini.

mnoge znane stavbe in stolpe po svetu in Kanadčani so zelo ponosni nanj. 40 mesecev ga je gradilo kar 1.537 ljudi, a pogled, ki ga nudi z razgledne ploščadi, poplaca njihov trud, pa naj gre za pogled na arhitekturno zanimive stavbe ali Ontarijsko jezero z otočki in neštetiimi jadrnicami. Stolp pa ni magnet le za turiste, ki si želijo potešiti radovednost, kakšen je Toronto z okolico iz zraka, ampak tudi za strele. Strela ga v povprečju zadene petinsedemdesetkrat na leto, kar pa ne zanj ne za obiskovalce ne predstavlja nevarnosti, saj vse strele "ujamejo" močni strelkovodi. Stolp - njegovo kupolo so odprli za obiskovalce 1. oktobra 1976 - je že vseskozi izzival ljudi, željne pustolovščin in atrakcij. Tako je hollywoodski kaskader Dar Robinson kar dvakrat, l. 1979 in leto pozneje, skočil z vrha stavbe. Prvič s padalom, drugič privezan na vrh. Dan Goodwin je junija 1986 plezal po zunanji strani stolpa, pri tem pa razen lastnih rok in nog ni uporabljal nobenih plezalnih pripomočkov. Mike Robertson in Mark Bourbonnais pa sta maja 1988 postavila rekord, ko sta z zmajji poletela z najvišje vzletne točke, ki jo je naredil človek. Nama ni do rekordov in prav srečna sva, ko zopet stojiva na trdnih tleh. Svojevrsten rekord pravzaprav postaviva na ulici, ko se morava prebijati skozi množico, ki se vali proti nama, in naprej proti stadionu, na katerem se bo čez kakšno uro pričela pomembna tekma v baseballu. O valeči množici si misli približno isto, kar si množica, ki jo ovirava na poti, misli o nama.

Pet slovenskih župnij v Ontariu

Ko sva na tleh, se zopet ozirava po Slovincih. In kje bi jih v Ameriki ali Kanadi našla lažje kot v cerkvah in okrog njih. Vsaka slovenska župnija, in v Ontariu jih je pet, med katerimi imajo eno salezijanci in štiri lazaristi,

ZA S A ZGODBA O JEŽKU

Nekoč je bila deklica, pridna učenka, samostojna in odločna, ni pa hotela mami gledati pod prste pri kuhi, zato je, potem ko se je med dolgoletnim študijem poročila, včasih mamo po telefonu spraševala za recepte priljubljenih jedi iz domače kuhinje. Leta so tekla, deklica je postala mamica dveh otrok in včasih je po telefonu povprašala mamo tudi za to in ono, kar je želela narediti, pa ni znala. Tako je lepega dne pri mami zazvonil telefon.

"Čao, mami! Povej, kaj stori ti z ježkom, ti si ga znala..."

"Ja, seveda, seveda. Kupi piškote petit beure in..."

"Daj no, ali morajo biti ti?"

"Seveda, ker se lepo napijejo. Namoči jih v ohlajeno pravo kavo, ki si ji prilila malo ruma, in sladkaj..."

"Madonca, to pa je že alkoholizem," se ponovno vmeša hči.

"Ne prekinjaj me! Kupi man-

dlje, daj jih v krop in olupi ter nareži v konice, povaljaj v sladkorju in karameliziraj..."

"O, to je pa že malo preveč zapleteno. Ne spomnim se, da bi ti tako stregla ježku."

"Kako stregla? Tako se ježek dela! Ko boš oblikovala namočene piškote v obliko ježka, maso ohladi v zamrzovalniku za nekaj časa, napikaj okrog in okrog bodice iz mandljev, pa bo ježek narejen. Še dve rozini za oči, in, če želiš, ga še prej namaži s čokoladnim nadevom..."

Huronski smeh iz slušalke prekine pogovor. "Ampak, mami, jaz govorim o živem ježku! Ponoči se je priklatil na dvorišče in spravila sem ga v garažo. Spomnila sem se, kako si ti, ko sem bila še majcena, neko noč našla ježka in smo ga imeli v hiši potem še lep čas. Kaj si mu dajala jesti?"

Sproščen smeh na eni strani, na drugi pa brez besed.

MATEJA CIMERMAN: UGASNILE SO NJENE OČI

Še zdaj jo vidim pred očmi: malo sedemnajstletno dekle z velikimi zelenimi očmi. Ni se dosti razlikovala od drugih, bila je sicer nekoliko bolj mirna, toda znala se je prav tako smejeti in klepetati s prijateljicami. Bila je takšna, kot so vse sedemnajstletnice. Le njene oči niso bile takšne kot naše; bile so velike, zelene in globoke, da si moral umakniti pogled pred njimi. Na dnu teh zelenih tolmunov pa je bilo nekaj trpečega in prosečega...

Hodila je v isto šolo kot jaz, vendar se nikoli nisva pobliže spoznali. Ne vem, zakaj.

Prišlo je tisto jutro, ko je bilo sonce škrlatno rdeče. Živahno smo se pogovarjale o uri matematike, ki bo odpadla. Tedaj pa...

Nisem mogla verjeti. Saj ne more biti resnica! In vendar. Sredi oglasne deske je visel bel listič, obrobjen s črnim trakom. Na njem sem prebrala: "Irena, tragično preminila..." Zameglilo se mi

je pred očmi. Nisem mogla brati naprej, po glavi pa mi je begalo kar naprej: saj ni mogoče, da je ugasnila luč v tistih zelenih očeh!

Sošolka me je potegnila v razred in mi povedala, da ni bila nesreča, ampak samomor. Nisem držala, stekla sem ven ter se močno zjokala. Jokala sem za tistimi zelenimi očmi, jokala sem za Ireno, ki je sama pretrgala nit svojega življenja. Morda tudi zato, ker ni imela nikogar, ki bi mu zares odprla srce, izpovedala svojo žalost in bolečine.

Še zdaj se sprašujem: "Zakaj, Irena? Si tudi ti ostala sama sredi mogočnih zidov, ki jih gradimo ljudje dvajsetega stoletja okrog svojih src?"

Mnogi samo zmignejo z rameni, češ da je bila slabič. Kaj smo pa mi? Zazidani smo! Toda zidove okoli naših src moramo porušiti, če hočemo, da ne bodo umirale mlade oči, predno sploh začnejo živeti.

KNJIŽNA POLICA

Čo Oju

Slovenci smo maloštevilni in v marsičem skromen narod. Na posameznih področjih pa vendarle krepko presegamo svojo majhnost in se postavljamo ob bok ali celo nad velike narode. To vsekakor velja za naš alpinizem, ki je v svetovnem vrhu, čeprav nas je po številu komaj za kak večji alpinistični klub v velikih državah. To misel lahko preberemo na straneh nove knjige Iztoka Tomazina ČO OJU - TURKIZNA BOGINJA, ki je pred kratkim izšla pri Prešernovi družbi in se uvrstila v že kar zajeten kup naše alpinistične literature. Avtorjeva misel povsem drži, dodali pa bi ji lahko še, da naši vrhunski alpinisti ne dosegajo le svetovno odmevnih uspehov, ampak je med njimi tudi presenetljivo veliko piscev, ki znajo svoja doživetja posredovati bralcem, kar je še posebej dragoceno.

Vrhunski alpinizem je namreč precej samoten šport, skrit očem javnosti. Lepote in napore vrhunskih dosežkov pozna le peščica tistih, ki so udeleženi vzponov na najvišje gore sveta ali se spopadajo z novimi smerni v izjemno zahtevnih stenah. Zato je toliko bolj dragoceno, če so alpinisti tudi dobri pisci. In to za Iztoka Tomazina zanesljivo velja. To je dokazal že s svojo prvo knjigo in vrsto proznih zapisov, ponovno pa dokazuje s Turkizno boginjo.

V tej knjigi je opisal uspešen vzpon majhne slovenske odprave na vrh tibetanskega osemstisočaka Čo Oju oziroma Turkizno boginjo, kar pomeni ime v tibetansčini. Slovenski himalajci so vzpon na vrh gore, ki je doslej imel zelo malo osvajačev, pobral pa precej življenj, prišli po deviški in doslej še nepreplezani severni steni, kar je njihove mu podvigu dalo še dodaten sijaj. Tomazin se je odprave udeležil kot alpinist in zdravnik, z odprtimi očmi ušesi in srcem. Svojo že tako bogato zakladnico doživetij iz poprejšnjih vzponov v gorah Amerike, Kanade, Evrope in Himalaje je obogatil z marsičem povsem novimi doživetji, predvsem pa se ga je dotaknil Tibet, ta skrivnostna in odmaknjena dežela, v katero je zelo težko priti. Z besedo, ki ima razvidne literarne kvalitete, in s številnimi barvnimi fotografijami v svoji

knjigi bralcu razgrinja tako planinska doživetja kot ta lepi, a kruti svet na strehi sveta.

MILAN MARKELJ

Morana

Doslej smo bili vajeni samo pri tujih filmskih uspešnicah, da so po njih nastale knjige, Slovenci pa smo bili bolj zavzani temu, da smo po knjigah

naših znanih pisateljev delali filme, dokler smo jih sploh v omembe vrednem številu. Z novim in letos žal edinim celovečernim slovenskim filmom Morana, ki ga je posnel režiser Aleš Verbič po scenariju Sama Kuščerja v produkciji Studia 37 in koprodukciji Viba Filma, pa smo tudi v tem pogledu stopili v široki svet ali bolje rečeno v tržno obnašanje tudi na tem področju. Hkrati, ko film Morana prihaja v slovenske kinematografe (predpremiera bi morala biti v Novem mestu prejšnji petek, a je žal odpadla), se je na knjižnem trgu pojavila tudi knjiga MORANA, ki jo je napisal Maks Kubo po Kuščerjevem scenariju, izdala pa Mladina Film.

Že iz tega je razvidno, da ne gre za delo visoke umetniške vrednosti, marveč za tisto vrst pisarja, ki ima namen razvedriti bralca in mu priskrbiti nekaj sicer precej srhljive zabave. Napeta zgodba je krepko začinjena s fantastiko, prijeten priokus pa ji daje to, da so njeni junaki in okolje, v katerem pripoved teče, naši ljudje in naši kraji. Gre namreč za skupino devetih mladih ljudi, ki se odpravijo na avanturistično potovanje v visokogorje, da pa bi bilo vse skupaj bolj moderno, se na pot odpravijo z dvema terenskima voziloma, kros motorjem in sodobno opremo. Potovanje se hitro sprevrže v grozljivo brezizhodnost, boj za goli obstanek in nasilno umiranje. Na delu je namreč skrivnostna mračna sila Morana, ki je po stari slovanski mitologiji boginja teme, zime in smrti. Od deveterice ostane pri življenju samo trojica, ostali umrejo bolj ali manj nasilne smrti.

Kot v vsaki zgodbi je tudi v tej mogoče prebrati sporočilo, in sicer da bodimo kljub tehnološki moči nekoliko bolj ponižni pred naravo in se sami globlje spoznajmo, saj v nas samih tiči uničujoče zlo, ki ogroža tako naše okolje kot nas same. A za globljo prepričljivost in moč sporočila knjigi precej manjka.

MILAN MARKELJ

se lahko z nečim ponaša. Župnija Marija Pomagaj v starem delu Toronta je prva slovenska župnija v Kanadi. V letih 1948 in 1949 so se začela zbirati slovenska dekleta, ki so bila poslana v Toronto kot gospodinjke pomočnice in pestunje. Potem so si začele dopisovati s slovenskimi fanti, ki so delali v tovarnah in gozdovih, raztresenih po vsej Kanadi. Začeli so prihajati v Toronto, se poročati in tako je nastala fara, ki je zelo hitro rasla. Okrog sto Slovencev je kupilo zemljo in v petih letih zgradilo cerkev Marija Pomagaj, ki je bila posvečena 8. decembra 1954. Sedanji župnik Valentin Batič je prišel v Kanado veliko pozneje, šele leta 1966 kot 19-letni avtoelektričar. V Kanadi se je začel izobrazevati v večerni šoli. Da se je lahko preživljal, je vozil avtobus in tramvaj. Potem je odšel na študij v DZA, kjer je ostal osem let, leta 1980 pa ga je posvetil škof Ambrožič, ki je tudi slovenskega rodu. Zanj štiri leta je župnik v Mariji Pomagaj, kjer imajo tudi slovensko šolo.

Druga slovenska fara, ki je v novem delu Toronta, je župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Tu je nastal pravi slovenski center, saj se poleg številnih ustanov prav v tem predelu naseljuje vse več Slovencev. Poleg cerkve je zrastle v centru še večnamenska dvorana, svoje domovanje imajo nune in duhovniki, v bližini je slovenska informacijska pisarna, radio, pa Krekova slovenska hranilnica in hranilnica in posojilnica Slovenija. V slednji dela Jožica Bernard, sicer Starihova iz Metlike, v Krevkovi pa Mija Ferkulj, Vida Vojska in njen sin Roman, ki je v hranilnici menedžer. Ferkuljeva je v tej hranilnici že 25 let in je njena začetenica. Eden od ustanoviteljev je tudi Martin Vukšinič z belokranjskega Božakovega, ki kot upokojeni tapetnik živi v Mississaugi. Vida Vojska si ne more kaj, da ne bi pohvalila, kako lepe tolarске bankovce ima Slovenija. Ker ima že dolga leta profesionalno veliko opraviti z denarjem, je njena pohvala še toliko več vredna. Slovenski denar je hotela predstaviti tudi varčevalcem, zato ga je razstavila kar v vitrini v banki. Pa je bilo zanj toliko zanimanja, da se je ustrašila, da ji ga bo nekega lepega dne nekdo kar odnesel. Zato ga je raje spravila na varno v svojem domu.

Kaj pa javni dolg?

Koalicija ravna po mnenju desnice enako kot nekoč jugoslovanska vlada

Vladajoči koaliciji je uspelo spraviti "pod streho" proračunski memorandum, edinstven instrument, ki ga drugje ne poznajo. Neglede na to, da ga je izglasovala sama, brez sodelovanja opozicije, in je zato sama prevzela odgovornost za njegovo vsebino, in neglede na to, da je ta instrument ustavnopravno dvomljiv in nezavezujoč, pa na široko odpira vrata javnemu dolgu.

Slovenska desnica ob tem ugotavlja, da javni dolg nikjer ni zakonsko opredeljen, da se niti ne ve, kaj to je, kako in kdo ga sme oblikovati, do kakšne višine in za kakšne namene, še najmanj pa je jasno, na kakšen način in kdaj bo poravnán.

Jasno je smo to, da javni dolg pomeni vnaprejšno porabo in da so izkušnje z javnim dolgom iz propadle Jugoslavije več kot bridke. Sedanja vladna koalicija ravna popolnoma enako, kot je ravnala takratna jugoslovanska vlada. Tudi ta se je namreč izogibala opredelitvi teh pojmov.

Slovenska desnica zahteva od vlade, naj Slovenec jasno pove, kaj in kajšen je slovenski javni dolg in s čim vlada utemeljuje svoje neodgovorne stališče.

za Slovensko desnico
tajnik: DANIJEL MALENEŠEK

Javni poziv Novolesovim "pogrebnikom"

Nezadovoljstvo na Žagi Soteska narašča

Kolektiv Žage Soteska je mnenja, da bi moral upravni odbor poslovnega sistema Novoles odstopiti tisti trenutek, ko je razrešil generalnega direktorja Andreja Kosca.

Ce upravni odbor z Jožetom Knezom na čelu pusti, da generalni direktor mladane pol leta obljublja in prepričuje (lažem) soteški kolektiv o zgrešenem mišljenju stavkajočih, potem pa ga brez razloga razreši in ga s tem nagradi z odpravnino, menimo, da se obnaša neodgovorno. Poleg tega je dobil odpravnino tudi G. Sitar, verjetno pa še kdo, za katerega mi ne vemo. Stavkovni odbor ne pozna točnih podatkov, govori pa se o 30.000 DEM. Verjetno so na Dolenjskem ustanove, ki so to zmoglo preveriti. Poleg tega ima vodstvo na razpolago službene avtomobile za vse namene z minimalnimi stroški. S takšnimi stroški bi imel sleherni v Novolesu službeni avto.

Vzporedno s temi aktivnostmi upravnega odbora pa se delavci Novolesa čarovniško prebijajo iz mesec v mesec. Že dve leti in pol si zavestno odtrgujejo od OD 20 odst. za sanacijo in stabilizacijo stanja v Novolesu. Poleg tega imamo še zajamčeno maso OD. Regres je bil do sedaj izplačan v višini ene tretjine po zakonski normi.

Med tem pa je vodstvo na mrtvo zagotavljalo, da bo Novoles zadnji kvartal posloval pozitivno. Delavci bi gotovo delali, če bi imeli kaj. Delavci so plačani za delo, vodstvo pa za nabavo surovin in organizacijo dela. Po zdravi logiki se vidi, kaj manjka v Novolesu. Nam Soteščanom pa že dalj časa prikazujejo izgubo, čeprav delamo v dveh izmenah. Ne vemo, kako vrh dela pozitivno; ali pa strška Žaga, ki je brez surovin in maksimalno delo 10 dni v mesecu. Mi menimo, da temu niso krivi delavci na Žagi, ampak bližajoče se lastninjenje.

Prek tega pisma naprošamo vse, ki lahko kakorkoli vplivajo na te dogodke, tudi SDK, naj nam pomagajo po svojih močeh. Upravni odbor in vodstvo (direktorji) Novolesa naj končno spoznata, da so vse pretekle zasluge gradili na lovorikah takratnega sistema in nezasuženo lagodno živeli. Sedaj, ko se je treba postaviti na realna tla, pa so jim (razen kakšni izjemni) kolena klecnila.

Tudi občinski veljaki bi morali pomisliti, da bodo eventualni brezposelni padli na pleča občini, ne pa bodočim lastnikom Novolesa. Pa brez zamer in srečno, demokracija!

Stavkovni odbor
Žage Soteska

Odprto pismo ministru Peterletu

Žrtve prosijo odgovor

G. Lojze Peterle, seznanjeni smo bili, da ste dne 18.6.1993 nemškemu zunanjemu ministru Klausu Kinklu izročili Aide Mémoire, ki naj bi vseboval zahtevo Republike Slovenije, da se z ZR Nemčijo začne razgovor o poravnavi vojne škode in plačilu vojne odškodnine vsem, ki so bili prizadeti zaradi okupacije in preganjanja v drugi svetovni vojni.

Iz pisma (poročila), ki ste ga poslali 20.10.1993 Medresorski komisiji za obravnavo vprašanj vojne škode pri Vladi Republike Slovenije, je razvidno, da se odgovor ambasade ZR Nemčije v Ljubljani nanaša le na zahtevo po urejanju invalidnin prisilno mobiliziranim v nemško vojsko. Ker ne razpolagamo z vsebino Aide Mémoire, prosimo, da javno odgovorite na sledeči vprašanji:

1. Ali ste v Aide Mémoire ZR Nemčiji zahtevali povračilo vojne škode in plačilo odškodnine tudi za zapornike, internirance, izgnance, ukradene otroke in vojne ujetnike?

2. Kaj je Vlada ZR Nemčije prek ambasade v Ljubljani odgovorila na Vašo zahtevo na prvo vprašanje oz. ali sploh ni odgovorila ali morda odgovor še čaka?

Pričakujemo čimprejšnji javen odgovor.

Koordinacijski odbor
žrtev nacifašističnega nasilja
druge svetovne vojne

Ob pisanju o duhovniku Šinkarju

Še en odmev na pismo "Spomini preveč bolijo, da bi jih nesla v grob" (DL 28. okt.)

V Dolenjskem listu je bil 28. oktobra objavljen članek Spomini preveč bolijo, da bi jih nesla v grob. Napisala ga je Marija-Mojca Peterlin. V njem se hudoje nad tistimi, ki odkrivajo še drugo plat resnice iz medvojnih in povojnih časih. Na ta prispevek je že odgovorila Malči Kostevc iz Šentruperta, priča teh dogodkov.

Marija-Mojca Peterlin v svojem članku omenja tudi domobranske duhovnika Šinkarja in mu kot Lojzetu Grozdetu pripisuje nečedno vlogo v medvojnem času. Kako je s takimi pričevanji, bom omenil samo eno dejstvo. 23. januarja 1975 je bil v Dolenjskem listu na strani 5 objavljen članek z naslovom Duhovnik "morilec". V njem nekaj A. D. opisuje početje duhovnika Šinkarja leta 1942 v Mirni Peči. V času pšenične žetve je žela skupaj s petimi žanjicami na njivi. Takrat so na njivo prišli štirje partizani. Med njimi je bil tudi Lojze Pavček. Bežali so pred domobranci. Ker so ga zadel v nogo, je padel in se zapletel v grmovje. Tako so ga domobranci, med katerimi je bil tudi duhovnik Šinkar, ujeli. "Pred mojimi očmi ga je Šinkar zabodel. Sedaj si dobil, kar si iskal," je dejal duhovnik. Lojze je umrl, mene pa so nagnali domov po rjuho, da so ga vanjo zavili, potem so odšli. Žanjice smo obvestile Pavčkove, da so prišli po mrtvega sina," piše A. D. Potem pravi, da je tudi sama prenehala hoditi v cerkev in tudi otrok ni več silila k maši. Kako naj bi poslušala duhovnika, ki je storil tako gnusen zločin, ki jo je tako pretresel.

Vem, da so ta članek prebrale v šolah mnoge učiteljice pri moralni vzgoji, in spominjam se, da so me

potem otroci pri verouku gledali s sovražnimi pogledi. Gledali so tudi moje roke, če niso morda krvave. Učiteljica je dosegla svoj namen. Vzbudila je pri otrocih sovraštvo do duhovnikov.

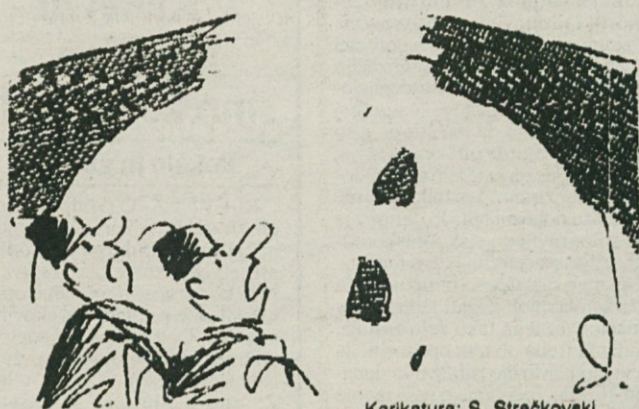
Moram pa priznati, da je bilo tudi takrat le nekaj novinarske etike. V Dolenjskem listu je bil dne 20. marca 1975 objavljen, sicer na zelo nevidnem mestu, popravek, kjer takratni predsednik KO ZB Mirna Peč Franc Brajer sporoča, da je članek Duhovnik "morilec" v celoti neverodostojen, ker se ta primer ni zgodil v

Dolenji vasi, Čemšah ali Sentjurju in ker navedeni Alojz Pavček še živi in ni mrtve, kot opisuje avtorica A. D. Pozneje sem vprašal otroke, ali je učiteljica prebrala v šoli tudi ta popravek. Seveda ga ni. Učinek je bil dosežen. Otroci so tako spet imeli možnost slišati, da so duhovniki morilci. Omenjeno pričevanje je zapisano tudi v neki strokovni knjigi in duh duhovnika Šinkarja še vedno straši tudi v glavi Marije-Mojce Peterlin.

Take in podobne cvetke, ki jih je bilo vse polno ne samo po časopisih, ampak tudi v šolskih učbenikih, so

Mostarski most

- Saj ga niti nismo potrebovali. V Bosni se hodi na drugi svet, ne pa na drugi breg!

Karikatura: S. Stračkovski

Še: Spomini preveč bolijo, da...

Odgovor na pismi Malči Kostrev (Dolenjski list 21. oktobra in 11. novembra)

Iz tvoje pisma in ene telefonske grožnje sem ugotovila, da vas ni prizadela resnica mojega pisma, pač pa naslov "Spomini preveč bolijo, da bi jih odnesla v grob", ki ga je napisal novinar Dolenjskega lista ali pa urednik rubrike.

Spotikanje ob NOB in ponavljanje enih in istih dejanj daje vtis, da ima določen cilj. Pišeš tako zvišeno, kot da belogardisti niso krivi in da niso 19.4.1944 prisegli Hitlerju zvestobe.

Pred ostalim svobodoljubnim svetom pa ne more nihče zanikati, da so se partizani borili za svobodo slovenskega naroda. Kdor je bil narodno zaveden in dovolj pogumen, se je odločil za OF, za boj proti okupatorju na en ali drug način. To dejstvo ostaja neizpodbitno.

V pismu z dne 21. novembra navajate, da so partizani zakrivali pokol 42 mož in fantov 26.10.1943, in če ne bi bilo za Nemce domobrancev, da bi jih bilo še več. Resnica pa je taka: dopoldan tega dne je bilo iz štokljelata po naši in Mirenski dolini raztrošenih tisoče letakov, na katerih je bilo napisano, da kdor se bo predal z letakom, se mu ne bo nič zgodilo (letak je v arhivu IZSN), toda obljube se niso držali.

Brzinova mama, ki jo omenjaš, pa je sama rekla, da je mislila, da so prišli rešitelji in ne morilci, ki ji jo ubili moža in dva sinova. Vzrok pokola na Trsteniku in Straži je bil torej prevara, napisana na letakih, in ne partizani.

Vest o pokolu in prevari je šla kot veter po dolini. Zato se je poskrilo vse, kar je moglo, tako da je moral domobranec Nemce voditi po Šentrupertu, Kamnju, Vrhu, Bistrici, Jesenicah od partizanske hiše do hiše, za zahvalo pa so ga, ko so na Selu nad Mirno postrelili še Škrla, Peterlina, Majcnovo mamo in Kneza, ustrelili na koncu vasi Tihoboj. Taka je resnica, belogardisti so zavarovali le svoje. Priče so še žive.

Sprašuješ me, zakaj je bil Jakoš masčevalec? Ne vem, kajti zločin nad Šklandrom, Lunačkom, Kolenčevom mamo in očetom, Cabalom in drugimi je bil storjen pred veliko nočjo 1942, torej pred pobojem župnika, kaplana in Jakoševega očeta.

Pomisli, kaj bi ostalo v naši dolini, če bi se, po tvoje, masčeval vsak sorodnik od 130 žrtev in borec, ki so njihova imena napisana na spomeniku.

Cel svet je že tako rekoč proslavljalo obdobje, ko so belogardisti še zadnjo poč, od 8. na 9. maj 1945, umorili Škrolovo mamo, ki je bila verna in hudo prestrašena zaradi prejšnjih maltretiranj in zaradi ubitega moža in sinčka Emila, ki so ga pre-

stretili, da je bil do prezgodnje smrti težak invalid. Ali ni tudi ona mučenica

Kdo od teh je bil komunist, kdo je v naši dolini vedel za komunizem? Mnogo še živčih partizanov sem vprašala, pa do jeseni 1944 nihče ni vedel, kaj je to. Vedeli smo za OF, NOB, ZMS, SKOJ in AFZ, vse te organizirane skupine pa so imele en sam cilj - boj proti okupatorju.

Na moja vprašanja mi nisi odgovorila. Da sem pisala, pa me je izzval krščanski demokrat glede Grozdeta. Redno hodim na grobove staršev. Opazila sem skupine romarjev in me nič ne motijo.

Ker pa že omenjaš Zgodovino Šentruperta prof. Steklase, si preberi strani 201 in 210, kjer piše, kako je tudi Vesela gora bila 1732. leta s podobnimi letopisi kot za Grozdeta proglašena za romarsko pot. Leta 1735 jo je blagoslovil škof Marotti, leta 1751 pa jo je goriški škof Karel grof Attens prepovedal.

Po vsej naši ljubi deželi se kot rdeča nit vleče patološko sovraštvo do narodnoosvobodilnega boja, od Ljubelja, Pokljuke prek Begunj, Dražgoš, Rašice, pohorskega bataljona, celjskih zaporov, Frankolovega, Karkovskega gozda do Jelenovega Žleba, Ognjenice itd., itd.

Ce pa v svoji ideološki organiziranosti nameravate še kaj proglašati za žrtve komunizma, vam sporočam, da mojega brata Florjana Lukeka nimate pravice uvrščati mednje, saj ni bil prostovoljec. Na predvečer partizanske napada na belogardistično postojanko v Šentrupertu (1.5.1943) je bil mobiliziran skupaj z Zama-

NAČRTI ČRNOMALJSKIH RIBIČEV

Letos julija je Ribiška družina Črnomelj slavila 80-letnico svojega delovanja oz. začetek organiziranega ribištva v Beli krajini. Poleg kritične obravnave dela v tem letu so se na občnem zboru 21. novembra spomnili tudi visokega jubileja in so zaslužnim članom podelili posebna priznanja. Na področju tekmovalnega športa so dosegli pomembne rezultate. Naj omenimo, da sta se dva člana uvrstila v državno reprezentanco, ki bo drugo leto nastopila na svetovnem prvenstvu v Angliji. Zato tudi od domače športne zveze in občine pričakujejo znatno večjo pomoč kot letos, ko so za tekmovalni šport dobili le borih 10 tisočakov tolarjev. Kljub dobro organizirani čuvajski službi so ob pojavu krivolova nemočni, ker se številni primeri kaznujejo le kot prekršek, zato so podprli predlog za strožjo zakonodajo.

J. D.

novim Marjanom in Cimermanovim Tončkom. Na tvoje vprašanje, koliko mi je zanj hudo, ti odkrito povem, da mi je hudo za vsakim posebej, ki sem z njim prijateljvala, za bratom pa še najbolj. Moj brat je!

Upam, da sem ti nalila grenkega vina. Nikomur ne mislim dajati naukov, saj se človek uči in spoznava vse življenje in ti kot knjižničarka to veš. Nabrala pa si si naukov tudi kot članička aktivna kmečkih žena in gasilk v petinštridesetih letih enoumja. Uporabljal jih v dobre namene!

MARIJA PETERLIN,
Ljubljana

Nadžkof o spravi

Iz pridige prvega slovenskega metropolita dr. Pogačnika leta 1777

● Kristjan ne sme poznati maščevalnosti ali mržnje. Naj je bil v vrstah partizanov ali domobrancev, mora vsakomur odpustiti, če mu je bila storjena krivica. Če in kar je kdo komu naredil krivice na življenju ali imeju ali dobrem imenu, je dolžan prositi odpuščanja in krivico po možnosti popraviti.

● V imenu vseh tistih slovenskih katoličanov, ki poslušajo glas svojega pastirja, izjavljam, da odpustimo vse, kar nas je po človeški krivdi hudega zadelo. Vse, kar se je v imenu krščanske vere krivic zgodilo - obsojamo, kakor smo obsojali tudi tedanje cerkveno vodstvo - in v imenu krivcev prosim za odpuščanja.

● Pa ni dovolj, da pravimo: Odpustimo, pozabili pa ne bomo nikoli. Papež Pavel VI. in Ate-nagora sta izjavila, naj bi bili z odpravo izobčenja žalostni dogodki iz leta 1054 in poznejših stoletij za vedno pozabljeni. Podobno prosim vse verne Slovence, naj nikar preveč ne obujajo žalostnih spominov na pretekle hude dni. Kakor se Bog ne spominja več naših grehov, ki smo jih obžalovali in se jih kesali, skušajmo, kolikor je mogoče, tudi mi pozabiti, kaj se je zgodilo med vojno.

● Če se ne vdajamo melanholično žalostnim spominom, bomo mogli vedro gledati v bodočnost in brez zagrenjenosti opravljati svoje vsakdanje dolžnosti in prav s tem pokazati svojo dejavno ljubezen do domovine in njenega napredka.

me preprečilo, da res ni vse tako, kot se piše. Iz nežnih šolskih let se spominjam, kako je učiteljica z izbranimi besedami vplejala v naše glave ljubezen do velikih dejanj partizanske revolucije. Nekega dekletca pa je to pripovedovanje o partizanih spomnilo na neko dejstvo. Sama ga je morala doživljati s svojo mamo v tistih povojnih časih. Dvignila je roko in še danes slišim njene tako nedolžno izrečene besede: "Tovarišica, mojega ateka pa so partizani ubili." Zanosnega pripovedovanja tovarišice učiteljice je bilo konec. Mit o revoluciji se mi je dokončno zrušil pred štirimi leti, ko sem v Krakovskem gozdu, kjer so partizani pobili okoli 5 tisoč ljudi, med njimi tudi cele družine, na lastne oči videl med drugimi lobanjami tudi otroške. Pozneje sem imel priliko govoriti tudi z materami, ženami in otroki pobitih domobrancev. Koliko poniževanje so morali ti ljudje doživeti! Dobro bi bilo, da bi jim prisluhnili tudi Marija-Mojca Peterlin. Zgodovina naj bo pravična do vseh strani, ki so bile vpletene v to vojno, ki naj bi se nikdar več ne ponovila.

JOŽE PACEK
Čatež ob Savi

● Ljubezen je kozarec, ki se zlomi, če ga držimo preveč negotovo ali pretirno. (Ruski pregovor)

● Ob padlih se čuti velikana samo prilikavec. (Danica Ribičič)

PRIDOBITEV ZA SUHO KRAJINO - V nedeljo, 14. novembra, so se ob vaški prenovljeni cerkvi in ob domu, obnovljenem za potrebe gasilske desetine in za potrebe vseh krajanov, zbrali krajin, gostje in gasilci sektorja Žužemberk. Stevilni krajin so z zadovoljstvom in velikim elanom pričeli v letošnjem letu obnavljati stavbo nekdanje šole. Akcija se je pričela že v letu 1989 in s pomočjo krajanov Vel. Lipja, Malega Lipja, Gradenca in ob sodelovanju GD Žužemberk je uspešno zaključena. Predsednik Gasilskega društva Žužemberk Slavko Struna se je zahvalil krajanom za materialno in finančno pomoč. Krajane in gasilce sta pozdravila tudi predsednik sveta KS Franc Škufca, ki ima za obnovo doma in asfaltiranje ceste do Lipja nedvomno največji zaslug, ter predsednik izvršnega sveta občine Novo mesto mag. Boštjan Kovačič. Podeljena so bila tudi priznanja najzaslužnejšim krajanom in gasilcem za prizadevano delo. Vsem skupaj je ob lepi, s snegom pokriti pokrajini zapel moški pevski zbor iz Žužemberka, župnik Ciril Murm pa je blagoslovil novo cesto in obnovljeni dom v kraju, ki je bil dolga leta odmaknjen in pozabljen. (Besedilo in slika: Slavko Mirtič)

Zgodovinska resnica o Kočevarjih

Bili so žrtve lastne
odločitve, ne vojne

Pred 52 leti, oktobra in novembra 1941, so Nemci množično izganjali prebivalstvo Spodnjega Posavja in Obsoetelja. Iz tako zvanega izseljenškega pasu so prek rajhenburškega gradu, kjer je bilo zbirno taborišče, pregnali v nemška taborišča celotno, pretežno kmečko prebivalstvo, od dojenčkov do onemoglih starčkov. Na njihove domove in kmetije so naselili kočevske Nemce, ki niso hoteli živeti v "Ljubljanski pokrajini", ki je bila priključena k Italiji. Zahtevali so preselitev v nemški rajh. Da bi nemški okupatorji njihovi želji ustregli, so okoli 60.000 Slovencev pregnali z njihovih domov. Ta pregon slovenskega prebivalstva je bil na eni strani del velikomemške imperialistične politike, ki je prek našega ozemlja silila na Jadran (most na Jadran), po drugi strani pa je bil posledica želje Kočevarjev, da se preselijo v Nemčijo.

To dejstvo je treba posebej poudariti, ker se danes vse bolj pojavljajo tendence, da bi tudi Kočevarji postali žrtve vojne, ne pa žrtve lastne odločitve ob navdušenju nad zmagovalno nacistično Nemčijo. Na to dejstvo se danes vse prerado pozablja. Pozablja se tudi na nemško raznarodovalno politiko v letih 1941-1945 v celoti. Pozablja se na prve žrtve te zločinske (etnocidne) politike, to je sloj slovenske inteligence, ki so jo Nemci že pred tem prek taborišč v Mariboru in Rajhenburgu izgnali v Srbijo, na Hrvaško in v Bosno. Njihovo premoženje so zaplenili v korist sklada za utrjevanje nemštva na Spodnjem Štajerskem. Načrte za pregon Slovencev so ob zasledbi prinesli s seboj, saj so jih že imeli pripravljene. Izdelali so jih ob pomoči tukaj živčih Nemcev in nemških uradov. To so zgodovinska dejstva, ugotovljena celo na nürnberškem procesu, kjer so sodili nacističnim vojnim zločincem. Skrajni čas je, da slovenska oblast popravi krivice iz preteklosti.

Temu so v največji možni meri namenjena prizadevanja Društva izgnancev Slovenije, ki se bori za vsaj delno moralno in materialno zadoščenje. Društvo izgnancev Slovenije, ki je bilo ustanovljeno 9. junija 1991 na rajhenburškem gradu, ima danes že 16.000 članov, povezanih v 80 krajevnih organizacijah po vsej Sloveniji. Prvi uspehi prizadevanj se že kažejo:

- v 33. členu zakona o lastninjenju je predviden sklad za odškodnino,

- vlada je formirala medresorsko komisijo, ki je imela že pet sej, skupščinska komisija je tudi že obravnavala naše zahteve.

Lahko rečemo, da izgnanci nismo več anonimna kategorija, mimo naših upravičenih zahtev ni več mogoče.

CIRIL MARINČEK
Celje

Rok se izteče 6. decembra

Razlaščenci, ne čakajte na zadnji dan!

Razlaščenje želimo spomniti, da je zadnji rok za vložitev zahteve za denacionalizacijo razlaščenega premoženja v ponedeljek, 6. decembra 1993. Priporočamo, da ne čakate zadnjega dneva, ker so mogoče težave (gneča) in torej nepotrebna slaba volja. Razlaščenje želimo opozoriti, da lahko, če doslej iz kakršnihkoli vzrokov (nedosegljivost dokumentov, pomanjkanje posameznih dokazil, nepovezanost ipd.) še niso zahtevali denacionalizacije odvzetega premoženja, do 6. decembra vložite tudi nepopolno vlogo, ki jo bodo dopolnili, če jim ni uspelo doslej dobiti vseh potrebnih dokumentov. Pomembno je, da je - četudi nepopolna - vloga vložena v predpisanim roku. Tolmačenja, ki so jih ponekod slišali razlaščenci, da ni mogoče vložiti nepopolne vloge, ne držijo.

Posebej bi želeli opozoriti tiste razlaščence, ki jim je bilo v mestih podzavljeno gradbeno oz. stavbno zemljišče na osnovi zakona o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč (Ur. l. FLRJ 52/58), da kljub vsemu vložijo zahteve za denacionalizacijo. Res je v pripravi zakon, ki naj bi to celovito uredil za vsa mestna stavbna zemljišča, vendar ni zanesljivo, kakšen bo in kdaj bo sprejet, saj je predlog, ki ga je že obravnaval državni zbor, doživel korenite popravke in sta sprejem tega zakona in njegova oblika in vsebina še neznan. Zato je bilo na ZLRP v Ljubljani posebej opozorjeno, naj razlaščenci ne nasedajo pojasnilom nekaterih upravnih organov, da jim ni treba vlagati teh zahtev, češ da bo vse urejeno. Bo, če bo! Zelo neprijetno bo namreč, če se bo zemlja pod hišo po lastninjenju teh zemljišč (določena oblika lastninjena bo zanesljivo opravljena, saj sedanje pravice uporabe ne bo več) nenadoma znašla v lasti nekoga, ki ni istoveten z last-

nikom hiše. Prav tako zemlja okoli hiše, vrt, zemlja pod garažo itd. Zemljišča v mestih so bila namreč nacionalizirana, čeprav ni bila nacionalizirana sama stavba in je ta ostala v lasti in posesti pravega lastnika, za zemljišče pod stavbo pa je dobil le pravico uporabe!

Po trenutnem tolmačenju 31. čl. Zakona o denacionalizaciji, po katerem se ta zemljišča vračajo (tolmačenje je sporno in je podan predlog za presojo le-tega), teh stavbnih zemljišč ni mogoče vrniti potomcem tistega, ki mu je bilo zemljišče odvzeto, temveč le tistemu, ki mu je bilo odvzeto, oz. potomcem le v primeru, da ni bilo dedovanja zemljišča oz. dedovanja pravice uporabe. Dedovanje že odvzetega zemljišča je bilo izvedeno le v primeru napak (in to redko!) ali preprodaj ali izročitev, vendar to redko pride v poštev. Pravica uporabe je bila ponekod dedovana, največkrat pa ne, in v primeru, da pravica uporabe še ni bila podedovana oz. dodeljena v eventualni zapuščinski razpravi, ta pravica ni bila konzumirana in imajo torej potomci pravico zahtevati denacionalizacijo skladno z 31. čl. Zakona o denacionalizaciji. To opozorilo je še posebej potrebno za tiste, ki jim stavbe niso odzeli in se morda niti ne zavedajo, da je zemljišče na katerem stavba stoji, nacionalizirano. Lastniki namreč sploh niso dobivali odločb, temveč je bilo to opravljeno s skupinsko odločbo, npr. za celotno Novo mesto.

Nekateri razlaščenci obupujejo, da nima smisla sploh vlagati zahteve, ker denacionalizacija tako zelo zastaja, vendar je treba ob tem opozoriti, da s tem, ko ne vložijo zahteve za denacionalizacijo, prevzamejo nase breme odgovornosti, da jim premoženje ni bilo vrnjeno. Na žalost je takšnih v nekaterih občinah, ki še niso vložili zahtev, tudi 40 odst. Ti seveda po poteku roka ne smejo kriviti le države, ki jim je premoženje odvzela, temveč tudi sebe, ker niso poskrbeli za njega vrnitev.

Svoje vloge morajo v roku vložiti tudi tisti, ki so imeli deleže v posameznih delničarskih podjetjih, bankah, pravice pri vaških gminah, vaški zemlji, agrarnih skupnostih ipd. ZLRP Novo mesto predsednik MILOVAN DIMITRIČ

● Slovenska privatizacija je zaženo podjetje. (Bogomir Kovač)

● Sovraštvo je pogubno čustvo, odgovornost razpihvalcev pa ogromna. (J. Lokar)

● Več ko je menedžerjev, manj je v menazkah. (M. Logar)

France Tramte: "Ženske se niso upale iz hiš."

V Klevevžu je uničen smrekov nasad

Pokalo in gmelo

KLEVEVŽ - O škodi, ki jo je povzročil letošnji prvi sneg, smo nekaj že napisali, pa je škoda precej večja, kot je kazalo sprva. Ponekod je sneg dobesedno opustošil cele predele smrekovih nasadov. Ogledali smo si enega takšnih snegolomov v Klevevžu. Na hribčku okoli Četelčeve in Zoranove domačije je takšno razdejanje, kot bi padla atomska bomba. Na nevelikem prostoru leži druga čez drugo več kot tisoč smrek.

"Pred 25 leti smo jih sadili in vsako leto negovali. Človeku grede solze v oči, ko vidi, kaj lahko naredi narava," pripoveduje upokojeni delavec Gozdnega gospodarstva Franc Tramte z Velike Strmice nad Trebelnim. Takrat so posadili več kot 5000 smrekic in danes bi bile primerne za redčenje, narava pa je grobo posegla kar sama. Sosedni menijo, da je bila zemlja v nasadu preveč dobra in gnojena, zato so smreke prehitro zrastle.

"Kar stali smo in gledali. Pokalo je in gmelo, smreke pa so padale druga čez drugo. Požgali smo le tiste, ki so se obesila na električni daljnovod," pove Četelčeva.

J. P.

Krivi so razmetovalci denarja

O nekdanjem spektaklu v Novem mestu želim javno povedati svoje mnenje, pri tem pa mi je čisto vseeno, če bom izpadel kot omejen, nekulturen človek

Čeprav tvegam oceno, da sem nevošljiv, nekulturen provincial, bom vseeno zapisal nekaj vrstic o stvareh, ki me pri spektaklu Pariz, Berlin... motijo.

Režiser predstave in avtor slovenskega novoreka, ki se presenetljivo hitro uveljavlja in ki dokazuje, da se zadeve ne ponavljajo le pri zgodovini in modi, pravzaprav sam ni čisto nič kriv - krivi so tisti, ki so mu dali denar!

Baje je pri vsej zadevi šlo za to, da someščani izkažejo spoštovanje someščanu, in to na način, ki ne bo že jutri pozabljen. Prav, pohvalno. Ampak zlet bratstva in enotnosti (dasiravno naj bi šlo za simbolično počastitev prisotne realnosti!) in visoka umetnost v slogu NSK, ki veliki večini opazovalcev dokazuje, kakšni butliji so, ker ničesar ne razumejo, in je leto nerazumevanje njim samim tudi edini dokaz, da gre za visoko umetnost, so brca v temo. Morda se bo o spektaklu govorilo še nekajkrat, če se bo kdo spustil v raziskovanje finančnega ozadja, drugače pa bo hitro utonil v pozabo za razliko od 'inscenatorja', ki si je z zletom bratstva in enotnosti kupil slavo.

Med dobro obveščeni namreč krožijo govorice o porabljenih dvajsetih milijonih tolarjev, čeravno je

vsota verjetno manjša. Je pa res, da nihče od razmetovalcev denarja ni nikoli povedal, koliko so ga porabili. Eden od njih, ki je stroške vsaj ome-nil, je vse skupaj razbil na ceno kakšnega rock koncerta, pri tem pa ni povedal, ali gre morebiti za koncert Michaela Jacksona, katerega spektakel (tudi) ni poceni. Pri tem pa se je hvalil, kako ljubiteljsko delajo dvajset ur na dan! V propadajoči firmi, katere član je, pa ga verjetno nikoli nihče ne bo vprašal, kdaj je potem opravil delo, zaradi katerega bi vsaj uradno moral hoditi v službo!

Kam je torej šel denar, če so vsi delali zastoj, za reklamo?

Recimo, da je pri vsem skupaj šlo le za počastitev visokega jubileja cenjenega someščana, ali ne bi bilo, če ne že pametnejše, pa vsaj bolj racionalno, da bi z denarjem obnovili propadli Sokolski dom, kjer bi lahko še leta in leta vzgajali podmladek, ki bi se lahko imenoval po cenjenem someščanu, ko le-tega že zdavnaj ne bo več? In da v njegov spomin ne bi ostali le trije smerokazi, s katerimi si je 'nesmrtnost' kupil 'inscenator', tuji pa se jim bodo, ko in če bomo enkrat turistični kraj, le medlo nasmehnili!

Sicer pa - vseeno mi je, če bom izpadel kot omejen, nekulturen človek - gospodje, le kaj je bilo pri vsem

skupaj tako drago?

P.S.: Po Novem mestu že kroži kritic-latica, da če prdneš, si prasec, če prdne 'inscenator', je pa umetnik. Že res, da morda njemu uide flatus, ampak diši od nobenega ne...

JOŽE SNOJ
Vavta vas nh

PRISPEVAJTE ZA MATERINSKI DOM!

LJUBLJANA - Odbor za materinski dom že dve leti vodi akcijo, da bi zgradili prvi posvetni materinski dom v Sloveniji. Ob trdem delu prostovoljcev in podpori ljudi iz vse Slovenije so doslej pripravili vse potrebne načrte in bodo v kratkem začeli z gradbenimi deli. Žal še vedno niso zbrali vseh potrebnih sredstev za dokončanje naložbe, zato spet trkajo na srca državljanov in podjetij. Dom, ki bo postal pribežališče za mamice z dojenčki iz vse Slovenije, bi radi namreč odprli že v prihodnjem letu. Sredstva lahko nakažete na žir-račun: Materinski dom, Karun-va 16/a, Ljubljana, št. 50101-603-43533.

Zeleni o sporni obkolpski cesti

Odgovor na članke o obkolpski cesti, objavljene v Dolenjskem listu 18. novembra

Na vsebino nekaterih člankov, ki so na temo obkolpske ceste objavljeni v Dolenjskem listu (daljši članek na to temo smo objavili v Delu, 20.11.1993), dodajamo Zeleni - Ekološka socialna stranka naslednje:

1. Žal očitno nihče od pristojnih ne razmišlja o možnosti, da bi Kolpska dolina postala primer sožitja med Slovenijo in Hrvaško in da bi se cestna povezava, ki že obstaja, uredila tako, kot so npr. Goriška Brda povezali s cesto prek Italije.

2. Strokovna služba ministrstva za kulturo - Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je 10. 6. 1993 dala stališče, da obvodna povezava vasi Grivac in Kuželj ni sprejemljiva. V istem dokumentu je dal zavod Ministrstvu za promet in zveze stališče, naj pripravi projektno dokumentacijo za traso, ki bi potekala prek sedla na severni strani Zrnovca (skozi vas Laze). To je t.i. višinska varianta trase, imenova-

na tudi severna ali gozdna, katero odločno podpiramo, saj ne želimo, da bi Pokolpje postalo prometno slepo črevo Slovenije.

3. 29. 7. 1993 je bil na usklajevalnem sestanku (dokument vlade RS z dne 23. 9. 1993) predstavnikov Ministrstva za promet in zveze, republiške Uprave za ceste, Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za zunanje zadeve in občine Kočevje sprejet sklep, naj bi se občini Kočevje zagotovila sredstva za opravljanje vzdrževalnih del na nerazvrščeni cesti - javni poti med Petrino preki Grivca in Gladoke do Kuželja.

Iz dokumenta je razvidno, da so navedena ministrstva v nasprotju z mnenjem naravovarstvene stroke (Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine) soglašala z nižinsko (obvodno) povezavo obkolpskih vasi? Zanimivo je, da na sestanku ni bilo predstavnika Ministrstva za kulturo, ki pokriva področje varstva naravne in kulturne dediščine!

Vlada Republike Slovenije v dokumentu z dne 23. 9. 1993 ocenjuje, da bi bili stroški cestnih povezav ob Čabranki in Kolpi 340 mio SIT, v varianti z odmiki od rečne struge pa 370 mio SIT. Razlika je le 30 mio SIT oz. manj kot 10 odst. celotne investicije.

5. Stališče Zelenih - Ekološke so-

cialne stranke je, da je treba upoštevati stroko in takoj prirediti gradnjo ceste, ki si jo domačini ob Kolpi tudi zaslužijo. To pa je vsekakor cesta, ki je sprejemljiva z naravovarstvenega, pokrajinskega in turističnorazvojnega vidika (višinska varianta - trasa odmaknjena od rečne struge). Zeleni - Ekološka socialna stranka tudi meni, da si ljudje na demografsko ogo-roženem območju, deželci Petra Klepca, zaslužijo dodatnih 30 mio SIT za izgradnjo takšne ceste. Zeleni - Ekološka socialna stranka si bomo prizadevali, da se to realizira.

Navidez je nekaj kilometrov neekološko in protirazvojno zgrajene obkolpske ceste le obrobni degradacijski problem. Obenem pa je za nas tudi preskusni kamen ob pričetku širokopotezne zasnovane gradnje avtocest in posodobitve regionalnih cestnih povezav. Če bomo sprejeli črno graditeljsko buldožersko logiko gradnje obkolpske ceste, potem se že sedaj lahko poslovimo od stotine hektarjev najbolj rodovitnih polj Vipavske in Savinjske doline, Ljubljanske kotline, Dravsko-ptujskega polja itd. Tudi za to gre ob gradnji obkolpske ceste.

Dr. DUŠAN PLUT
predsednik strokovnega sveta

BOŽIDAR FLAJŠMAN
generalni sekretar

Zeleni - Ekološka socialna stranka

Čas, ko za moralo zmanjkuje prostora

V sistemu, v katerem je dovoljeno vse, kar ni prepovedano, in stara pravila ne veljajo več, novih pa še ni, bo zelo težko dokazati, da so bile kršene pravne norme, zato je tako težko stopiti na prste divji privatizaciji

Čeprav drugo poročilo o izvajanju zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij ugotavlja, da so lastninski procesi že zajeli praktično vsa podjetja, in kaže izvedena anketa, da bo do konca letošnjega leta Agenciji RS za prestrukturiranje in privatizacijo predloženo 300 do 400 programov lastninskega preoblikovanja, je vendarle potrebno ugotoviti, da se je privatizacija družbenega kapitala pričela že "davnega" leta 1989. Po osamosvojitvi (ne zaradi nje) je bil proces privatizacije pospešen. Končal se je odkup družbenih stanovanj. Ugotavljamo, da se je sicer skromna kupnina porazgubila. Če se nam bo nekaj podobnega zgodilo z družbenim kapitalom, ki se lastniki, potem bomo lahko priznali, da so imeli zelo prav tisti, ki menijo, da gre predvsem za odpravo družbene lastnine, prerazporeditev gospodarske in politične moči k novim elitam, ne pa za uspešnost in učinkovitost drugačne lastnine. Tudi tam, kjer so ves čas lastniki znani, ugotavljajo, da sama lastnina še ne zagotavlja uspešnega gospodarjenja. To je odvisno od sposobnosti in kvalitete upravljanja z njo.

Poslej naj bi potekalo preoblikovanje družbene lastnine nadzorovano, sicer pa avtonomno ter po zakonitih metodah in kombinacijah. Do sedaj pa je potekalo divje, pravno problematično, nemoralno. Ime je dobilo po nosilcih, ljudeh, ki so spoznali, da je po ukinitvi samoupravljanja nadzor nad družbeno lastnino še mnogo slabši, kot pa je bil. Dokazali so, da managerji nimajo tako malo podjetniških sposobnosti, kot so jim jih pripisovali, še posebej, če vedo, da delajo zase in svoje naslednike. Ne vsi, vsaj nekateri pa so

takoj spoznali, da gre za staniole revolucijo (kar lastninjenje na mah je), ki poteka na civiliziran način, da gre državi predvsem za to, da dobi, kar pričakuje zastoj in s ponovno nacionalizacijo (tokrat družbene lastnine), da dosega kupna moč Slovencev komaj do 30 odst. družbenega kapitala, ki se lastniki, in da še nikoli sprememba družbenega reda ni potekala po pisanih pravilih, za kar so vedno poskrbeli njeni nosilci. Pogoj za privatizacijo, kakršni že so, ustvarjata parlament in vlada.

Osnovni načini divjih privatizacij so večini Slovencev poznani bolj kot zakonske možnosti preoblikovanja družbene lastnine. Bili smo priče selitve zdravih jeder in kapitala podjetij v bay (-bay) passe (ki jih je potrebno tudi registrirati), družbeni kapital se je prilaščal in se še prilašča v obliki plač (pa ne zajamčenih, ker bi predolgo trajalo), nagrad, odpravnin (tudi za prostovoljni prestop ali odhod), regresov, dnevnic, provizij, o čemer se piše v poslovni znanstveni in znanja se selijo iz družbenih v zasebna podjetja (tudi s pomočjo za razvoj podjetništva), ustanavljanje nekontroliranih podjetij v tujini ni od danes, družbena podjetja zavestno znižujejo svojo vrednost z odpisi terjatev, najraje podjetjem v tujini, upravljalke, nadzorne in managerske vloge so v družbah z družbenim kapitalom prepletene, še vedno pravi lastniki pa odrinjeni. Dobiček družb se razporeja v korist manjšinskega zasebnega kapitala, podjetja so brezglavo prenašala družbeni kapital na Sklad RS za razvoj (ta pa jih razvija z zapiranjem in prodajo). Ti pojavi niso prikriti, so javni, niso pa bili nadzorovani in vprašanje je, če jih sploh

lahko označimo za divje. V sistemu, v katerem je dovoljeno vse, kar ni prepovedano, in stara pravila ne veljajo več, novih pa še ni, bo izredno težko dokazati, da so bile kršene pravne norme. Moralne norme pa so bile kršene ob vsaki globalni družbeni spremembi, čeprav so se vse sklicevale na socialno pravičnost. Ali je biti pošten in naiven pametno? Moralno? Morda, vsekakor pa ni koristno.

Vseemu temu ob bok se je dogajal še en beg družbenega kapitala. Selil se je iz gospodarstva v banke, ki se sedaj sanirajo s pomočjo davkoplačevalcev in javnega dolga, imajo pa tudi še hipoteke bolžnikov, ki jih bodo (oz. jih že) vnovčujejo. Ali se ne bi parlament odločil bolje, če bi javni dolg namenil za sanacijo gospodarstva?

Dejstvo je, da družbeni kapital ne curi, temveč odteka. Ko bi vsaj odtekal k tistim, ki so se do sedaj pokazali dobri gospodarji! V svetu, kamor smo se namenili, so značilnosti uspešnih samodisciplina, izogibanje konfliktom, iskanje sožitja, delitev oblasti, toleranca različnosti, profit kot motiv, sodelovanje. Veliko pravic, malo obveznosti, tekma za oblast, konflikti odnosi so značilnosti neuspešnih. V razvitih družbah vlada ekonomska demokracija, pri nas se dogaja veliko razslojevanje. Čeprav smo v recesiji, je tekma za kapital veliko bolj ogorčena kot za programe. V naših podjetjih se bolj pogovarjamo o izgubi in porabi, izjemoma o reinvestiranju dobička. Če bi se pred časom tako hitelo s potrošnjo kot danes, potem ne bi imeli kaj preoblikovati. In tudi ne bomo imeli veliko. Ne zaradi svinčenih časov. Tudi zato, ker smo dali spekulacijam prednost

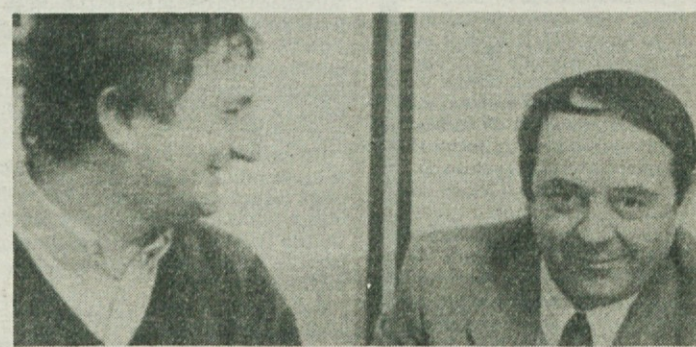
pred znanjem. Če bo to še nekaj časa trajalo, bomo sami postali žrtve spekulantov.

Vedno so se vse spremembe začele z navdušenjem. Prej ali malo kasneje je nastopila stremitev, iskanje krivcev pa tudi čaščenje tistih, ki sploh niso imeli nobenih zaslug. Prav nobenega razloga ni, da se to ne ponovi tudi ob lastninski reformi. Privatizacijski raj gre h koncu. Kdor ga ni doživel, ga tudi verjetno ne bo.

Že dolgo ni bilo nič "nič vrednega" tako mamljivo, kot je družbeni kapital. Največje presenečenje je zato ob ugotovitvah SDK v 53 podjetjih to, da so tisti, ki niso neobveščeni, presenečeni. Odprava družbene lastnine se ne da "preizkusiti", torej tudi ne ponoviti, storjene napake pa ne popraviti. Kapital ima moč, in če ne bi preoblikovali družbenega kapitala, ga ne bi nihče delil ali prodajal tako poceni. Tudi zato je malo verjetno, da bi kdaj kasneje kaznovali "podjetne" lastnike kapitala.

Še naprej pa bodo kaznovani tisti, ki si bodo prisvojili avtomobilski del, nekaj tisočakov (tolarjev, ne DEM), obleko ali kaj drugega, povsem konkretnega. Kam pa pridemo, če bi vsi k...i?! Privatizacijski raj se končuje predvsem zato, ker spoznavamo, da lahko divje preraste in tako ogrozi demokracijo evropskega tipa. Lahko se zgodi tudi proces, le malo pa je verjetno, da bi se zasebni kapital še kdaj vrnil v družbenega. Prav lahko se zgodi, da bodo za "popravek vrednosti" zaradi oškodovanja družbenega kapitala oškodovani kdo drug kot insiderji. Do popravkov pa bo zagotovo prihajalo, saj bo sicer manjši tudi davek na premoženje.

IGOR VIZJAK

ZGLEDNA PREDSEDNIKA - Preteklo sredo so v Cvelbarjevi hiši v Gorenji vasi pripravili likof za vse, ki so tako ali drugače pomagali pri izgradnji ceste na Koglo. Med gosti je bil tudi predsednik sosednje KS Škocjan Janez Povšič (desno), ki je poznan tudi po tem, da mu ne zmanjka besed in pametnih predlogov. Vse kaže, da se je nekaj njegovih dobrih metod nalezl tudi predsednik KS Šmarjeta Janez Kermc. Če bi tako vztrajno kot ta dva lokalna aktivista delali tudi njihovi državni tajniki dolenskega porekla, bi najbrž bila bolj razvita kar cela Dolenjska. Najbrž bi imeli tudi avtocesto ali pa vsaj obljubo, da ta cesta nekoč bo. (Foto: J. Pavlin)

TA STENA JE BILA NEKOČ ČISTA - Največ z raznimi spreji popisanih sten je v okolici kočevske srednje šole oz. gimnazije, posebno na stenah plavalnega bazena (na fotografiji). Najbolj duhoviti napis je na neki drugi steni in obvešča bralstvo: "Ta stena je bila nekoč čista". Duhovito, ne? (Foto: J. Primc)

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 25. XI.

SLOVENIJA 1

10.15 - 0.20 TELETEKST
10.30 VIDEO STRANI
11.05 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
12.00 TEDENSKI IZBOR
12.00 SLOVENSKI LJUDSKI PLES: RA-ZKRIŽJE
12.30 ANALITIČNA MEHANIKA, 42/52
13.00 POROČILA
13.05 PO DOMAČE, ponovitev
15.20 OBISKI, ponovitev
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM: ŽIV ŽAV
18.00 REGIONALNI STUDIO MARIBOR
18.45 ABC - ITD., TV igrice
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 ŽARIŠČE
20.35 ČETRTEK NA LEDU
21.35 TEDNIK
22.20 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
POSLOVNA BORZA
23.00 SOVA
23.00 HIŠA NAPRODAJ, amer. naniz., 7/21
23.30 IKE, zadnji del amer. nadalj.

SLOVENIJA 2

15.15 - 23.55 Teletekst
15.30 Video strani - 16.00 Tedenski izbor: France Balantič; 16.55 Mozart: Koncert za violino in orkester; 17.20 Sova (ponovitev): Hal Roach predstavlja (amer. burleska); 17.45 Ike (amer. nadalj., 5/6) - 18.45 Že veste? - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.05 Elitne bojne enote (amer. dok. serija, 7/8) - 21.00 Povečava: Federico Fellini (portret); 22.20 Beli šejk (italij. film)

KANAL A

9.00 Macneil in Lehrer komentirata (oddaja v angleščini) - 10.00 CMT - 10.50 A shop - 11.00 Luč svetlobe (ponovitev 43. dela) - 11.50 A shop - 12.00 Pred poroto (54. del) - 12.25 Video strani - 16.40 A shop - 16.50 Smithsonian (ponovitev 5. dela) - 18.00 Luč svetlobe (44. del) - 18.45 Rock starine (ponovitev 41. oddaje) - 19.15 Risanke - 19.25 CMT - 20.00 Risanke - 20.10 Poročila - 20.30 Obračun (amer. film) - 22.00 Rock starine (42. oddaja) - 22.35 Poročila - 23.00 Pred poroto (ponovitev 54. dela) - 23.25 A shop - 23.40 CMT

PETEK, 26. XI.

SLOVENIJA 1

9.15 - 1.35 TELETEKST
9.30 VIDEO STRANI
10.00 TEDENSKI IZBOR
10.00 EBBÄ IN DIDRIK, šved. nadalj., 4/9
10.30 UČNA URA DUDDYJA KRAVIT-ZA (kanadski film)
12.30 ŽE VESTE?
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
13.05 POSLOVNA BORZA
13.15 POVEČAVA, ponovitev
14.35 BELI ŠEJK, italij. film
16.10 OSMI DAN, ponovitev
17.00 DNEVNIK 1
17.10 TOK TOK, kontaktna oddaja za mladost-nike
18.00 REGIONALNI STUDIO KOPER
18.45 ABC - ITD., TV igrice
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 FORUM
20.30 MISERY, amer. film
22.25 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.50 SOVA
22.50 VLAK OBILJA PELJE NA VZHOD, angl. nadalj., 1/4
23.50 CIKLUS FILMOV B. HLADNIKA: UBIJ ME NEŽNO, slovenski film

SLOVENIJA 2

15.45 - 23.30 Teletekst
16.00 Video strani - 16.35 Tedenski izbor: Četrtek na ledu; 17.35 Sova (ponovitev): Hiša naprodaj (amer. naniz., 7/21); 18.05 Ike (amer. nadalj., 6/6) - 18.45 Znanje za znanje - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.05 Znanost (30. oddaja) - 20.30 Večerni gost: Pinchas Zukerman v Ljubljani (2. del) - 22.25 Moja Barcelona: Portret Joseja Carrerasa

KANAL A

9.00 Macneil in Lehrer komentirata (oddaja v angleščini) - 10.00 CMT - 10.50 A shop - 11.00 Luč svetlobe (ponovitev 44. dela) - 11.50 A shop - 12.00 Pred poroto (55. del) - 12.25 Video strani - 16.10 A shop - 16.20 Obračun (ponovitev filma) - 18.00 Luč svetlobe (45. del) - 18.45 Malta - otok v času (ponovitev 1. dela) - 19.15 Risanke - 19.25 CMT - 20.10 Poročila - 20.30 Teden na borzi - 20.40 Lenine počitnice (amer. komedija) - 22.15 Poročila - 22.35 Pred poroto (ponovitev 55. dela) - 23.00 A shop - 23.10 Hiša strahov (amer. krim.) - 01.00 Cicciolina na mundialu (erotični film)

SOBOTA, 27. XI.

SLOVENIJA 1

7.15 - 1.20 TELETEKST
7.30 VIDEO STRANI
8.00 TEDENSKI IZBOR:
8.00 RADOVEDNI TAČEK
8.20 LONČEK, KUHAJ!
8.30 OTROCI ŠIRNEGA SVETA, amer. dok. naniz., 22/26
8.55 KLUB KLOBUK
9.45 TOK TOK
10.35 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.25 KOT ČOLNI NA SUHEM, franc. film
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
13.05 TEDNIK
13.45 HOMO TURISTICUS
15.05 MISERY, ponovitev amer. filma
17.00 DNEVNIK 1
17.10 TERRA X, nemška dok. serija, 1/8
18.00 RPL
18.45 TV MERNIK
19.00 RISANKA
19.10 ŽREBANJE 3 X 3
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 UTRIP
20.30 ONA + ON
21.30 DOMAČE OBRTI NA SLOVENSKEM: PLETARJI
22.05 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.40 SOVA:
ŽELITE, MILORD?, angl. naniz., 4/6
23.35 POLICAJ, amer. film

SLOVENIJA 2

9.15 - 0.45 Teletekst
9.30 Video strani - 9.55 Svet. pokal v alpskem smučanju: vsl (ž), 1. tek - 11.00 Človek in glasba - 11.55 Sova (ponovitev): Vlak obilja pelje na vzhod (angl. nadalj., 1/4) - 12.55 Športna sobota: vsl (ž), 2. tek - 13.55 Vitezi okrog mize (angl. film) - 15.45 Barčni duet - 17.05 Športna sobota: košarka NBA; vsl m, 1. tek - 18.45 Vodne pustolovščine (angl. poljudnoznan. serija, 2/24) - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.10 Udobna vožnja (angl. nadalj., 2/6) - 21.05 Veliki zločini in procesi 20. stol. (dok. serija, 9/13) - 21.35 Poglej in zadeni - 22.40 Sobotna noč: vsl m, 2. tek (posnetek)

KANAL A

9.00 Country Music Television Europe (CMT) - 9.50 A shop - 10.00 Kino, kino, kino (ponovitev oddaje o filmu) - 10.30 Lenine počitnice (ponovitev filma) - 12.05 Teden na borzi (ponovitev) - 12.15 A shop - 17.00 ITV: Izbježička televizija - 17.55 BMX (4. del) - 18.30 Študentskih 1/4 (oddaja študentov FDV) - 19.10 Devlinova zveza (ponovitev 11. dela) - 20.00 Modna dežela (oddaja o modi) - 20.30 Devlinova zveza (12. del) - 21.30 Vojakova vrnitev (amer. film) - 23.15 Poročila v angleščini - 23.40 CMT

NEDELJA, 28. XI.

SLOVENIJA 1

8.15 - 0.15 TELETEKST
8.30 VIDEO STRANI
8.45 OTROŠKI PROGRAM
8.45 ŽIV ŽAV, ponovitev
9.35 HOVI, ponovitev angl. naniz., 5/8
10.00 SEZAMOVA ULICA, amer. naniz., 11/13
11.00 PESMICE ZA BARBARO (IN DRUGE OTROKE)
11.30 OBZORJA DUHA
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 VODNE PUSTOLOVŠČINE, ponovitev angl. poljudnoznan. serije, 2/24
13.00 POROČILA

13.35 DEBELUŠKA, kanadski film
15.05 ELITNE BOJNE ENOTE, ponovitev amer. dok. serije, 6/8
15.55 EDVARD VII., angl. nadalj., 9/13
17.00 DNEVNIK 1
17.10 PO DOMAČE
19.00 RISANKA
19.10 LOTO
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 ZRCALO TEDNA
20.30 KLIC DOBROTE
21.30 S PETROM USTINOVOM OKOLI SVE-TA (angl. dok. serija, 3/6)
22.00 DNEVNIK 3, VREME
22.20 SOVA
MOJSTER IN MARGARETA, poljska nadalj., 8/8
VLAK OBILJA PELJE NA VZHOD, angl. nadalj., 2/4

SLOVENIJA 2

9.15 - 0.40 Teletekst
Opomba: 9.55 slalom (ž), 1. tek, 12.55 2. tek; 18.00 slalom (m), 1. tek
9.30 Video strani - 11.00 Tedenski izbor: Poglej in zadeni; 14.20 Škorpijonov obroč (avstral. nadalj., 32/4); 15.10 Ona + on - 16.10 Športna nedelja - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.05 Slovenski magazin - 20.35 Maska (amer. film) - 22.30 Športni pregled - 23.15 Tenis (posnetek iz Rogaske Slatine) - 0.00 Slalom (m), posnetek 2. teka

KANAL A

8.00 Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha - 8.15 Ris (risanke in spoti) - 8.25 Male živali - 8.45 BMX (ponovitev 4. dela) - 9.20 Vojakova vrnitev (ponovitev filma) - 11.00 Ameriških deset (ponovitev) - 11.30 Dance session (ponovitev 8. oddaje) - 12.00 Nedeljski nagovor patra Benedikta Lavriha - 12.15 Helena (glasbena oddaja) - 13.00 Video strani - 18.00 Gašenje (dok. film) - 18.30 Malta - otok v času (2. del dok. filma) - 19.00 Risanke - 19.05 Tropska vročica II (ponovitev 9. dela amer. nadalj.) - 20.00 Marlboro music show - 20.30 Tropska vročica II (12. del) - 21.25 Kino, kino, kino (oddaja o filmu) - 22.00 Kiss shot (amer. krim.) - 23.30 CMT

PONEDELJEK, 29. XI.

SLOVENIJA 1

10.15 - 0.10 TELETEKST
10.30 VIDEO STRANI
10.55 TEDENSKI IZBOR
10.55 VRNITEV ANTILOPE, angl. nadalj., 7/13
11.15 ZNANOST, 30. oddaja
11.45 ZNANJE ZA ZNANJE - UČITE SE Z NAMI
12.15 TERRA X, nemška dok. serija, 1/8

13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
SLOVENSKI MAGAZIN
13.35 ŠPORTNI PREGLED, ponovitev
16.20 DOBER DAN, KOROSKA
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
18.00 REGIONALNI STUDIO MARIBOR
18.45 PARI, TV igrice
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 SVET NA ZASLONU
20.55 OMIZJE
22.15 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.40 SOVA
LJUBEZEN NA PRVI POGLED, TV naniz., 5/10
VLAK OBILJA PELJE NA VZHOD

SLOVENIJA 2

13.15 - 23.15 Teletekst
13.30 Video strani - 13.40 Tedenski izbor: Forum, TV mernik, Utrip, Zrcalo tedna; 14.40 Klic do brote; 15.40 Obzora duha - 16.10 Sova (ponovitev): Želite, milord? (angl. naniz., 4/6); 17.10 Mojster in Margareta (poljska nadalj., 8/8); 17.50 Vlak obilja pelje na vzhod (angl. nadalj., 2/4) - 18.50 4 X 4 - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.05 Sedma steza - 20.25 Potovanje okrog mojega očeta (angl. drama) - 21.45 R + R (izobraž. oddaja) - 22.15 Studio City - 23.15 Brane Rončel izza odra

KANAL A

9.00 Macneil in Lehrer komentirata (oddaja v angl.) - 10.00 CMT - 10.50 A shop - 11.00 Luč svetlobe (ponovitev 46. dela) - 11.50 A shop - 12.00 Pred poroto (56. del) - 12.25 Helena (ponovitev) - 16.10 A shop - 16.20 Kiss shot (ponovitev filma) - 18.00 Luč svetlobe (46. del amer. nadalj.) - 18.45 Ameriških deset (glasbena oddaja) - 19.15 Risanke - 19.25 CMT - 20.10 Poročila - 20.30 Jeklo in čipke (amer. krim.) - 22.00 Vin (dok. film o življenju v Beogradu danes) - 23.00 Poročila - 23.20 Marlboro music show - 23.50 A shop - 00.00 CMT

TOREK, 30. XI.

SLOVENIJA 1

8.45 - 0.25 TELETEKST
9.00 VIDEO STRANI
9.30 TEDENSKI IZBOR
9.30 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
9.40 SEZAMOVA ULICA, 11/13
10.40 4 X 4
11.10 R + R
11.40 POTOVANJE OKROG MOJEGA OČETA, angl. drama
13.00 POROČILA
14.05 TEDENSKI IZBOR
14.05 SOBOTNA NOČ
16.05 SEDMA STEZA

HALO — ALO PIZZA!

(068) 24-415
ZARADI VAS

16.25 MOSTOVI
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
LONČEK, KUHAJ!
HOV, angl. naniz., 6/8
18.00 REGIONALNI STUDIO KOPER
18.45 PARI, TV igrice
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 ŽARIŠČE
20.35 EUROMUSICA '93, posnetek iz Leedsa
21.30 OSMI DAN
22.15 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
POSLOVNA BORZA
22.50 SOVA
MEDVEDJA USLUGA, 8. epizoda angl. naniz.
VLAK OBILJA PELJE NA VZHOD, angl. nadalj., 4/4

SLOVENIJA 2

15.45 - 23.40 Teletekst
16.00 Video strani - 16.15 Tedenski izbor: Svet na zaslону; 16.55 Ljudje in zemlja; 17.25 Sova (ponovitev): Ljubezen na prvi pogled (koprod. naniz., 5/10); 17.50 Vlak obilja pelje na vzhod (angl. nadalj., 3/4) - 18.45 Iz življenja za življenje: Da ne bi bolelo - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.05 Po vojni (angl. nadalj., 10/10) - 21.00 Pro et contra - 22.00 Videošpon - 22.55 Svet poroč

KANAL A

9.00 Macneil in Lehrer komentirata (oddaja v angleščini) - 10.00 CMT - 10.50 A shop - 11.00 Luč svetlobe (ponovitev 46. dela) - 11.50 A shop - 12.00 Pred poroto (57. del) - 16.10 A shop - 16.20 Jeklo in čipke (ponovitev filma) - 18.00 Luč svetlobe (47. del) - 18.45 Jazzbina (ponovitev 42. oddaje) - 19.15 Risanke - 19.25 CMT - 20.10 Poročila - 20.30 Ciklus zamolčanih slovenskih filmov: Poslednja postaja - 21.55 Jazzbina (43. oddaja) - 22.30 Poročila - 22.55 Pred poroto (ponovitev 57. dela) - 23.20 Marlboro music show - 23.50 A shop - 00.00 CMT

SREDA, 1. XII.

SLOVENIJA 1

9.15 - 0.15 TELETEKST
9.30 VIDEO STRANI
10.00 TEDENSKI IZBOR
10.00 ZLATI PRAH
10.10 BISKVITKI, risana serija
10.35 VIDEOŠPON
11.30 IZ ŽIVLJENJA ZA ŽIVLJENJE
12.00 VELIKI ZLOČINI IN PROCESI 20. STOL., dok. serija, 9/10
12.30 S PETROM USTINOVIM OKOLI SVETA, angl. dok. serija, 3/6
13.00 POROČILA
13.05 POSLOVNA BORZA, ponovitev
14.20 TEDENSKI IZBOR
14.20 PRO ET CONTRA
15.20 PO VOJNI, angl. nadalj., 10/10
16.15 SVET POROČA
17.00 DNEVNIK 1
17.10 KLUB KLOBUK
18.00 RPL
18.45 PARI, TV igrice

19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.10 ŽARIŠČE
20.35 FILM TEDNA
NA DRUGI STRANI, grški film
22.20 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.45 SOVA
BURLESKA CHARLIEJA CHAPLINA, 1. epizoda
ADVOKATI, škotska nadalj., 1/3

SLOVENIJA 2

14.45 - 22.00 Teletekst
15.00 Video strani - 15.15 Tedenski izbor: Euromusica '93; 16.05 Omizje - 17.20 Sova (ponovitev): Medvedja usluga (8. epizoda angl. naniz.); 17.45 Vlak obilja pelje na vzhod (angl. nadalj., 4/4) - 18.45 Analitična mehanika (43/52) - 19.15 TV nocoj - 19.30 Dnevnik 2, vreme, šport - 20.05 Športna sredi: košarka NBA; 21.05 Kri znoj in slava (2. del športnega filma) - 22.00 Oči kritike

KANAL A

9.00 Macneil in Lehrer komentirata (oddaja v angl.) - 10.00 CMT - 10.50 A shop - 11.00 Luč svetlobe (ponovitev 47. dela) - 11.50 A shop - 12.00 Pred poroto (58. del) - 16.10 A shop - 16.20 Ječarji (ponovitev filma) - 18.00 Luč svetlobe (48. del) - 18.45 Male živali - 19.00 Risanke - 19.10 CMT - 20.10 Poročila - 20.30 Dance session (9. oddaja o plesu) - 21.00 Smithsonian (6. del amer. dok. naniz.) - 22.00 Hlastanje za zrakom (dok. film) - 22.30 Poročila - 22.55 Pred poroto (ponovitev 58. dela) - 23.20 A shop - 23.30 CMT

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš
kanal

s Trdinovega vrha
na kanalu 41

vsak dan
ob 19. in ob 21. uri
NOVICE,

vsak torek ob 20. uri
CELOVEČERNI FILM
in NOVICE ob 21.30

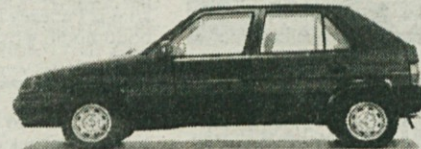
vsako soboto tedenski pregled
OD SOBOTE DO SOBOTE
in

mladinska oddaja MKC TV

vsak ponedeljek po NOVICAH
ŠPORTNI PREGLED

Velika nagradna igra za naročnike DOLENJSKEGA LISTA

Avto ŠKODA FAVORIT GLX in še veliko lepih nagrad!

Če še niste, postanite naročnik Dolenjskega lista! Vsi člani doslej največje dolenjske družine, s plačano naročnino na Dolenjski list za tekoče trimesečje (stari naročniki) ali za tri mesece vnaprej (novi naročniki) bodo prišli v poštev za žrebanje, ki bo v četrtek, 16. decembra letos, na Loki. Nagradna igra bo trajala do 10. decembra.

Glavna nagrada:

avto ŠKODA FAVORIT GLX s kasko zavarovanjem (NOVOTEHNA, zavarovalnica TRIGLAV in Dolenjski list)

Druge nagrade:

- * vrednostni bon v višini 100.000 tolarjev (trgovina talnih oblog PCP Pureber v javnih skladiščih Novo mesto)
- * predsoba Alpes
- * vikend paket za dve osebi (turistična agencija MANA iz Novega mesta)
- * kolo (servis in trgovina SMOLE iz Novega mesta)
- * bon za 20.000 tolarjev (tehnična trgovina TILIA iz Bršljina)
- * avtoalarm z montažo (SPM trade, d.o.o., Šentjernej)
- * univerzalno centralno zaklepanje avtomobila z montažo (SPM trade, d.o.o., Šentjernej)
- * motorna žaga ALPINA (AGRO, d.o.o., prodajalna SEJALEC)

Za naštete lepe nagrade se bodo potegovali vsi naročniki, samo med novimi pa bo izžreban dobitnik
* pečnic za krušno peč ali klasičnega kamina (PIONIR KERAMIKA Novo mesto)

Naročniki Dolenjskega lista vedo, zakaj so naročniki:
noben četrtek ne umanjka njihov časopis, zdaj pa še toliko nagrad!

SPM TRADE
☎ 068/42-361

Agro d.o.o.
Prodajalna SEJALEC
Cesta kom. Staneta 3, Novo mesto, tel. (068) 24-132

TEHNIČNA TRGOVINA
NOVO MESTO TEL. 068/27-197

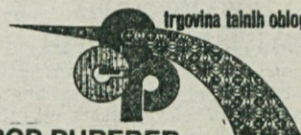
SERVIS IN TRGOVINA
REZERVNI DELI KOLES
tel.: 068/21 952

PIONIR

keramika NOVO MESTO d.d.

NOVOTEHNA
AUTOMOBIL

Novo mesto • FAX 068/23-293
Ljubljanska 27, (Javna skladišča)
Tel.: 068/322-337 int. 220

GLASBA JE ŽIVLJENJE

Letošnje leto je res leto jubilejev. Faraoni praznujejo 25-letnico delovanja, Alfi Nipič 30-letnico, Avseniki 40-letnico, Moped show 15-letnico...

Gost sobotne oddaje Glasba je življenje bo Vilko Ovsenik, najprej klarinetist ansambla Avsenik, kasneje umetniški vodja, skladatelj, aranžer.

Ansambel bratov Avsenik je deloval 40 let in nameravali so pripraviti slavnostni koncert, vendar bo zaradi boleznii v ansamblu ta slovesnost verjetno odpadla. Avseniki imajo okoli 800 skladb, od tega kakih 700 posnetih. Vilko in Slavko pripravljata novi CD. Vilko Ovsenik pravi, da je slava kot

življenje: dokler si, si lahko slaven, ko te ni več, premineš.

Žreb je v nagradni igri Sola ta teden dve majici namenil tudi Darinki Džankovič iz Straže.

Moped show torej praznuje 15-letnico. Znano je, da imamo v oddaji veliko glasbe, kar pomeni, da za nas dela veliko skladatelj: Žvelc, Hačaturjan, Rimski Korsakov, Hrušovar... Hačaturjan trenutno, kot vemo, ne komponira za niko-gar, je pa komponiral tudi za nas, ampak tega tedaj še ni vedel. Mi namreč dobre skladbe krademo. Vendar je to le začasna kraja, saj skladbe takoj po oddaji vrnemo.

Lepo se imejte, v soboto se pa slišimo. Simona H₂O

Ekološka renta za vodovod

Na odlagališče v Leskovcu ne vozijo "sumljivih" odpadkov - Vodovod za Suhadol prihodnje leto

BRUSNICE - Pred kratkim so se člani sveta krajevne skupnosti Brusnice pogovarjali s predstavniki novomeške Komunale, pogovora pa sta se udeležila tudi člana občinske vlade. Beseda je tekla o urejenosti in nadaljnjih posegih na odlagališču odpadkov v Leskovcu. Komunala jamči, da odlagališče odpadkov ustreza vsem normativom. Krajane so vznemirjale govorice, da na deponijo vozijo tudi "sumljive" odpadke iz novomeške bolnišnice, od radioaktivnih do tkiv in delov teles od operacij. Po zagotovitvi direktorja bolnišnice dr. Toneta Starca nič od tega ni res, saj za take odpadke bolnica poskrbi drugače, tako, kot to od njih zahtevajo strogi predpisi.

Prebivalce te podgorske krajevne skupnosti, zlasti vaščane Gor. Suhadola, Tolstega Vrha in Leskovca zanima, kdaj bo dobili vodovod. Svet KS je od Komunale dobil odgovor, da je lokacijska dokumentacija že izdelana, čakajo pa še na gradbeno dovoljenje. Prej bo treba dobiti še soglasje dveh lastnikov parcel, po katerih naj bi tekla vodovod, in če bo vse po sreči, bodo spomladi začeli delati. Rezervoar bo stal na vrhu Tolstega vrha. Pri določitvi lokacije in podo- bode vodohrana, ki mora biti čim manj moteč v tem krajinsko občutljivem in izpostavljenem okolju, so seveda morali upoštevati zahteve novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine. Pri grad-

nji tega vodovoda bo svoj delež prispevala tudi krajevna skupnost, in sicer iz denarja, ki ga dobijo kot ekološko rento od Komunale. Ta denar namenjajo za razna dela v krajevni skupnosti. Letos so obnovili vodovodno omrežje v Brusnicah, za prihodnje leto pa načrtujejo, da bodo vodo dobivali iz nove vrtnice pri Brusnicah, iz katere teče veliko boljša voda kot sedaj iz zajetja Zvirki pod Bendijami. Za to pa morajo najprej urediti črpalnice in položiti kakih 300 m cevi.

Prav ekološka renta, ki je pomemben vir dohodkov krajevne skupnosti Brusnice, je bila tudi predmet pogovora s Komunalo. Sedaj znaša ta renta 8 odst. od cene odvoza odpadkov (2 odst. pa dobi KS Orehovica), kar KS Brusnice prinaša povprečno 400 tisočakov na mesec, po novem pa bi Brusničani radi rento povečali na 30 odst., vendar se bodo o tem še pogovarjali.

Eno od del, ki jih tudi še čaka, je gradnja pločnika Ratež v Brusnicah. Prejšnji mesec so začeli pri pokopališču v Brusnicah graditi mrliško vežico, gradnja pa naj bi bila končana prihodnji mesec. Predračunska vrednost je 7 milijonov tolarjev, iz vseh vasi, od koder umrle pokopujejo na tem pokopališču, naj bi vsako gospodinjstvo za mrliško vežico prispevalo po 10.000 tolarjev.

A. B.

Prihodnost je električni avto

Skupaj ga razvijata Renault in Volvo - Električna formula doseže 170 km/h - Volvova limuzina na hibridni pogon s plinsko turbino

Na svojevrstni letošnji predpremieri dirke formule 1 za veliko nagrado Monaka je Renault predstavil nene- vaden športni enosedežnik. Gre za prvo tako električno vozilo - Renault Elektro Campus. Renaultov razvojni oddelk skuša s tem vozilom uveljaviti tehnološke dosežke pri razvoju električnih vozil.

Po zasnovi izhaja Renault Elektro Campus iz vozila Renault Elf Campus s termičnim motorjem. Gre za tako imenovani energy motor z delovno prostornino 1,4 l s 100 konjskimi močmi, opremljen s katalizatorjem, ki poganja enosedežni športni avtomobil, ki sodeluje v posebnem prvenstvu formule mladih od 16 do 19 let. Namenili so mu zeleno in modro barvo, ki so ju pri Renaultu izbrali za električna vozila, obliko pa so mu dali v njihovem oblikovalskem oddelku. Pri izvedbi tega projekta so Renaultu pomagali: Siemens (električni pogon), Fior Concept (podvozje), Flamm (akumulatorji s svinčevim gelom) in Elf.

To vozilo kaže, da je v raziskavah in razvoju presežena faza "elektrificiranih" vozil, izpeljanih iz vozil s termičnim motorjem, in napoveduje obdobje električnih vozil druge generacije, ki bodo posebej zasnovana za pogon z električnim motorjem. Renault Elektro Campus je vozilo z izjemnimi zmogljivostmi, saj na monaški tekmovalni progi dosega hitrost 170 km/h. Ta avto ne povzroča hrupa, ne onesnažuje zraka, skratka - je okolju prijazen avto, ki kaže, da bi tekmovanje med avtomobilskimi proizvajalci lahko potekalo tudi ob

popolnem spoštovanju okolja. Vsekakor to Renaultovo električno vozilo postavlja raziskovalce in inovatorje pred nov tehnični izziv. Če sloves, ki ga bo vozilo prineslo tovrstni tehnologiji, bo zadoščal za pospešen razvoj rešitev, ki jih bo moč uporabiti tudi pri velikoserijskih proizvodnji avtomobilov.

Sicer pa Renault in Volvo načrtujeta skupen projekt raziskav in razvoja električnih vozil. Posebej zasnovana vozila s hibridnim (električni in termični motor) ali izključno z električnim pogonom predstavljajo tehnično rešitev, ki se bo obnesla zlasti v mestih in bo prispevala k čistejšemu okolju.

Da hočeta imeti Renault in Volvo vodilno vlogo pri tem novem razvojnem projektu, priča tudi električno vozilo Zoom za mestna naselja, ki ima spremenljivo medosno razdaljo in so ga predstavili na lanskem pariškem avtomobilskem salonu, pa tudi Volvo ECC, prva limuzina na svetu na hibridni pogon s plinsko turbino.

Sklopi, sestavni deli in tehnologija vozil s hibridnimi ali izključno električnimi pogonskimi sklopi bodo predmet skupnega razvoja obeh proizvajalcev. Razvoj hibridnega vozila s plinsko turbino - prodaja naj bi stekla med metoma 2003 in 2005 - bo potekal v okviru programa VERT (francoska kratica za cestno električno vozilo s turbo pogonom, ki, najbrž ne po naključju, sicer pomeni "zeleno").

A. B.

PARKIRNI KRALJI - V Novem mestu so s parkiranjem hude težave, še posebno je obremenjeno mestno jedro, kjer se avtomobilska ploščina šopiri na vseh mogočih in nemogočih prostorih: vsakdo se pač znajde, kakor se more, nekateri tudi tako, kot da so sami samcati na svetu. Prav nič jim ni mar, da imajo tudi drugi ljudje nujne opravke in nimajo časa čakati, da se kateri od takih parkirnih kraljev prikaže, kadar se mu pač zljubi. Človek bi pričakoval, da bo vsaj na parkiriščih na Glavnem trgu, kjer sicer marljivo pobirajo parkirnine, kaj več reda. A tudi tu vlada parkirna nekultura in aroganca. Tako sta prejšnji petek dva parkirna kralja meni nič tebi nič zaparkirala nekaj osebnih avtov, ki so redoljubno stali na označenih in plačanih prostorih. Enemu od zaparkiranih občanov se je zelo mudilo po službenih opravkih, a mu je šele čez četr ure uspelo priklicati lastnika privilegirane- ga vozila. Beseda je dala besedo in zaparkirani občan je zvedel, da naj bo kar tiho, sicer se kdaj ne bo mogel odpeljati. Najbrž ima parkirni kralj take dobre zveze, da si ob očiti nesramnosti upa še groziti, ali pa ima potrgane vsakršne zveze z vljudnostjo in obzornostjo.

KAKO SO VELESILE IN AMERIKA REZALE SLOVENIJO

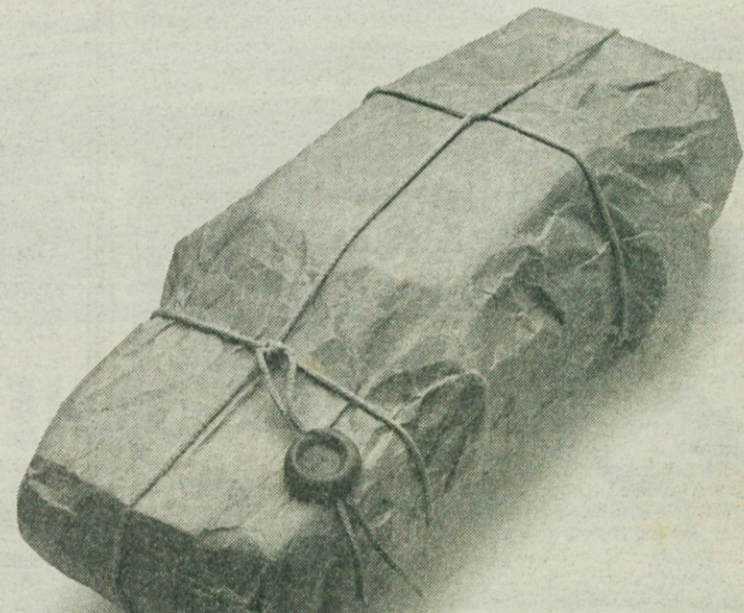

VSAK SLOVENEK NAJ IMA TA PRIKAZ PRED OČMI - V času, ko najvišji predstavniki Italije in Slovenije znova razpravljajo o bodočem razpletu še nerazčiščenih problemov, je prav, da objektivno prikažemo vsem Slovincem, kako so državne meje potekale, kdaj in kaj je kdo predlagal in kaj je bilo dokončno sprejeto. Slovensko etnično čisto območje se je od obdobja preporod narodov na območju stare Avstrije in Italije občutno zmanjšalo, in to v slovenski Benečiji, Primorski, predvsem pa na Koroškem, Štajerskem in v Porabju. Ko pa sem pred dnevi bral izjavo poslanca Ivana Omara v Delu, "da bodo Primorci hoteli pod Italijo, Štajerci pa pod Avstrijo in da bo ostala v Republiki Sloveniji samo Kranjska", me je tako prizadelo, da sem zrisal načrt Slovenije, kjer so nazorno prikazane meje ostanka narodnostnega ozemlja Slovenije z vsemogočimi mejami, ki so nam jih načrtovale evropske velesile pa še Amerika in Rusija. Pretresljiv je pogled na tako obrezano, razrezano ali celo likvidirano Slovenijo. Ali ne bo tako naša država znova le drobiž na tehtnici evropskih velesil, to je nacij Romanov, Germanov in Slovanov, ki budno prežijo na naših mejah, kdo bi znova odrezal večji kos še čistega narodnostnega ozemlja Slovencev? (Ciril Stanič)

PAKETNO AVTOMOBILSKO ZAVAROVANJE

STE POMISLILI, DA JE POPOLNO ZAVAROVANJE AVTOMOBILA VELIK STROŠEK?

Mi smo! Zato smo ga naredili cenejšega!

Poleg tega pa ponuja paketno zavarovanje še naslednje prednosti:

- Sami se boste odločili o vsebini vašega paketa;
- kasko zavarovanje je v paketu 20 odstotkov cenejše;
- 10-odstotni popust za vsa ostala zavarovanja v paketu;
- popust za takojšnje plačilo;
- možnost obročnega brezobrestnega odplačevanja;
- pri kraji ali uničenju avtomobila vam povrnemo denar za nakup novega;
- v primeru poškodbe vašega avtomobila vam krijemo stroške najema drugega vozila;
- zavarovanje pravne zaščite vam krijemo stroške odvetnikov in sodnega postopka;
- turistično zavarovanje za potovanja v prostem času;
- Triglavov bonus - nagrado za vaše preudarno ravnanje v prometu;
- dodatni popust za zvestobo Zavarovalnici Triglav;
- enake pogoje zavarovanja za posameznike kot za podjetja.

zavarovalnica triglav d.d.

Končno popolno in sodobno zavarovanje!

PLESNI TEČAJI

za mladino in odrasle

KJE: Novo mesto, Gimnazija - atrij

KDAJ: V petek, 26. 11. 1993

ZAČETNI: ob 17.30

NADALJEVALNI: ob 19.30

in

KJE: Metlika, OŠ Metlika - športna dvorana

KDAJ: V sredo, 1. 12. 1993

ZAČETNI: ob 19.30

NADALJEVALNI: po začetnem tečaju.

Predvpis in inf. po tel. (068) 28-136 in 321-115, od 9. do 16. ure.

MANA
turistična agencija
Partizanska 7, Novo mesto

**cestno podjetje
novo mesto, p.o.
ljubljanska 47**

K sodelovanju vabimo:

- diplomirane gradbene inženirje,
- gradbene inženirje,
- diplomirane ekonomiste z gradbeno predizobrazbo

za dela na komercialnem področju in na področju vodenja gradbenih del, predvsem nizkih gradenj.

Delo je izredno dinamično, zahteva se velika mera iznajdljivosti in smisel za komuniciranje.

Vaše cenjene ponudbe pričakujemo na naslov: **Cestno podjetje Novo mesto, Ljubljanska 47, Novo mesto, splošno kadrovskega sektorja**, kjer vam bomo posredovali tudi vse morebitne dodatne informacije. (Tel. 068/321-723)

SKB BANKA D.D.

Kotiček za bralce Dolenjskega lista

**Zeleni telefon
SKB Banke**

Prvi brezplačni bančni telefon v Sloveniji

"Dober dan. Poklicali ste Zeleni telefon SKB banke. Prosim?", vas pozdravi priazen glas, če zavrtite telefonsko številko 080 15-15.

SKB banka je namreč prva v Sloveniji odprla zeleni bančni telefon, ki ga lahko brezplačno pokličejo komitenti SKB banke, pa tudi vsi ostali iz vse Sloveije, in vprašajo o vsem, kar jih o poslovanju SKB banke zanima.

Zato, da vprašate

Zeleni telefon SKB banke z enostavno in lahko zapomnljivo številko 080 15-15 vam je na voljo vsak dan od ponedeljka do petka od 9. do 14. ure, zato, da vprašate, poveste svoja mnenja, predloge, pripombe in pohvale. Vse to bo prispevalo k še boljšemu delu SKB banke, vam pa omogočilo, da na enostaven in seveda brezplačen način hitro pridete do željenih informacij.

Pestra paleta odgovorov

Izkušnje prvega tedna so pokazale, da smo tak servis v Sloveniji resnično potrebovali, saj zazvoni zeleni telefon SKB banke povprečno osemdesetkrat dnevno. Paleta odgovorov, ki jih lahko dobite po zelenem telefonu je tako pestra kot so vaša vprašanja - pa če vas zanimajo tekoči računi, najem kredita, informacije o plačilni kartici Eurocard Mastercard SKB banke ali njenih delnicah. Zeleni telefon je prav tako odprt za vaša mnenja, pripombe in predloge. Preizkusite zeleni telefon SKB banke in pokličite!

Če želite dodatne informacije o ponudbi SKB banke nam pošljite kupon.

Dodatno informativno gradivo SKB BANKE želim prejeti na naslov:
Ime in priimek: _____
Naslov: _____
Telefon: _____

Kupon pošljite na naslov:
SKB banka, Ajdovščina 4, 61000 Ljubljana
(ali po faksu: 061/1313-227)

Izvršni svet Skupščine občine Metlika in Slovenska investicijska banka, d.d., Ljubljana, razpisujeta zbiranje vlog za pridobitev dolgoročnih investicijskih kreditov za kreditiranje drobnega gospodarstva v občini Metlika z regresirano obrestno mero.

Pogoji kreditiranja:

- višina kredita 1.500.000 do 3.000.000 SIT,
- obrestna mera D + 6%,
- enkratni manipulativni stroški 2%,
- rok vračila 2 do 4 leta,
- moratorij do 6 mesecev,
- zavarovanje kredita pri zavarovalnici ali z zastavno pravico na nepremičninah.

Pogoji pridobitve kredita:

- investitor mora imeti sedež poslovanja v občini Metlika,
- investitor je lahko obrtnik ali malo podjetje z do 20 zaposlenimi,
- investitor mora z vlogo predložiti:
 - a) investicijski program,
 - b) registracijo podjetja ali potrdilo vpisa v register obratovalnic,
 - c) fotokopijo obratovalnega dovoljenja,
 - d) podatke o prometu, stroških in rezultatu v letu 1992, podjetja pa tudi podatke o poslovanju do 30.9.1993,
 - e) podatke o trenutni zadolženosti,
 - f) pogodbe in predračune za črpanje kredita.

Popolne vloge je potrebno poslati na naslov: **Skupščina občine Metlika, Izvršni svet, Mestni trg 24, 68330 Metlika**, v roku 12 dni po objavi razpisa.

**MERCATOR-KZ KRKA, z.o.o., NOVO MESTO
ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, p.o., NOVO MESTO
Cesta komandanta Staneta 10
68000 NOVO MESTO**

OBJAVLJA PROSTO DELOVNO MESTO

FINANČNI KNJIGOVODJA ZHKS

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev po zakonu izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo dokončano šolsko izobrazbo najmanj VI. stopnje, smer ekonomist, s predhodno srednjo šolsko izobrazbo ekonomski tehnik in 3 leta delovnih izkušenj na področju vodenja knjigovodstva bank ali podjetij.

Kandidat bo sklenil delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pisne vloge z dokazili o dokončani šolski izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo na gornji naslov v 8 dneh po objavi.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

ZAHVALA

V 81. letu nas je zapustila naša draga

**FRANČIŠKA
LESJAK**

roj. Pečarič

z Rake 99

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za tolažilne besede, izrečeno sožalje in nesebično pomoč, podarjeno cvetje in sveče. Iskrena hvala tudi vsem za tako številno spremstvo pokojne na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo AMZS TTB Otočec, učencem 8. razreda OŠ Raka in vsem zaposlenim, osebju Splošne bolnice Novo mesto, pevcem in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Mnogo trpljenja
in žalosti si preстал,
zdaj boš pa mirno spal.

V 69. letu starosti nas je zapustil dragi oče in mož

**FRANC
MENCIN**

iz Čučje Mlake 1

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in vsem, ki ste nam ob težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in izrekli sožalje ter pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo gasilskemu društvu za spremstvo ter poslovilni govor. Lepa hvala g. duhovniku za opravljen obred in Janezu Povšiču za storjeno uslugo.

Žalujoci: vsi njegovi

**REPUBLIKA SLOVENIJA
OBČINA BREŽICE
Sekretariat izvršnega sveta**

na podlagi sklepa Izvršnega sveta SO Brežice

o b j a v i l j a

javni razpis za izbiro izvajalca za izdelavo projektne dokumentacije za preureditev prostora v objektu Gubčeva 10, Brežice, (bivši DOM JA) v STRELIŠČE za zračno orožje.

Interesenti si lahko ogledajo omenjeni prostor ter dobijo informacije pri g. Miranu Kaudeku v Sekretariatu izvršnega sveta (soba 24) ali po telefonu (0608) 62-050.

Pisne ponudbe pošljite v zaprti kuverti z označbo "NE ODPIRAJ - RAZPIS!" v 8 dneh po dnevu objave na naslov: **Občina Brežice, Sekretariat izvršnega sveta, Cesta prvih borcev 18**. O izbiri bomo kandidate obvestili v naslednjih 15 dneh.

Sekretariat izvršnega sveta
SO BREŽICE

trgovsko podjetje

NOVO MESTO d.o.o. - Ljubljanska 27 - 68000 Novo mesto

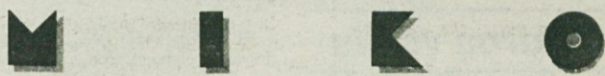
trgovina **elvod**

- električni kabli
- elektroinstalacijski material
- bela tehnika
- drobni gospodinjstvi aparati, akustika
- rezervni deli za pralne stroje in štedilnike
- svetilila in lestenci

**NOVO
SLAŠČIČARNA
EMONKA**

Se priporočamo!
**UGODNE CENE —
PESTRA IZBIRA**
tel./fax. (068) 26-071

SALONI POHIŠTVA IN KERAMIKE

**AKCIJSKA PRODAJA —
NOVOLETNI POPUST**

- Keramične ploščice
- Sanitarna keramika
- Plastične posode
- Barve — laki
- Orodje za keramičarje in zidarje
- Pohištvo
- Jogi vzmetnice

IZREDNE CENE — VELIKA IZBIRA!!!!

V
**KRŠKEM, CKŽ 100
BREŽICA, Milavčeva 81
SEVNICI, NHM 17
BOŠTANJU, Obrtna cona
NOVEM MESTU, na Partizanski v Kandiji**

VLJUDNO VABLJENI!!

V SPOMIN

**FRANCA
KOVAČA**

iz Bršljina 21 (1991-1993)

Čas mineva, vso dobroto in ljubezen mu lahko vračamo le še s cvetjem in plameni sveč. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

ZAHVALA

Svoj mir je našel po dolgotrajni bolezni v 86. letu starosti naš dragi oče, dedek, pradedek in stric

**ZVONKO
GERBEC**

Od njega smo se poslovili v soboto, 20. novembra, pri Sv. Roku v Metliki. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so mu v času dolge bolezni lajšali trpljenje. Najlepša hvala dr. Janezu Kramarju in osebju Urološkega oddelka novomeške bolnice, dr. Blažu Mlačku in osebju Zdravstvenega doma Metlika za vso pomoč, požrtvovalnost in skrb v času bolezni. Hvala vsem za ustna in pisna sožalja. Zahvaljujemo se g. Želetu za lepe besede slovesa, g. župniku p. Albinu Znidaršiču za lepo opravljen pogrebni obred, številnim prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti in s cvetjem zasuli njegov grob.

Vsi njegovi

Metlika, 23.11.1993

tedenski koledar

Četrtek, 25. novembra - Katarina
Petek, 26. novembra - Konrad
Sobota, 27. novembra - Virgil
Nedelja, 28. novembra - Jakob
Ponedeljek, 29. novembra - Radivoj
Torek, 30. novembra - Andrej
Sreda, 1. decembra - Marijan

LUNINE MENE

29. novembra ob 7.31 - ščip

kino

ČRNOMELJ: 26. in 28.11. (ob 20. uri) ameriški kriminalni film Odrasli se privoščijo. 27.11. (ob 20. uri) ameriška romantična komedija Nora restavracija.

kmetijski stroji

TRAKTOR URSUS 35, malo rabljen, ugodno prodam. Majda Kodrič, Krška vas 61, Krška vas. 4267
IZDELJUJEMO PLANIRNE DESKE za sneg in zemljo, 35 stopinj in 360 stopinj. Dobijo se po izredno ugodnih cenah. Andrej Mušič, Mengeš, (061) 738-619. 4275
TRAKTOR IMT 539, star tri leta, prodam. (068)56-583. 4282

kupim

STANOVANJE v Novem mestu kupim. (06) 23-872, popoldne. 4277
STARINSKO POHIŠTVO, posodo, porcelan, slike in druge starinske predmete odkupujemo. (061)140-11-97 ali (061)126-31-88. 4294

motorna vozila

R 5, letnik 1990, prevoženih 43.000 km, garanciran, prvi lastnik, prodam. (06) 65-293. 4281
R 4 GTL, letnik 1988, prodam. (06) 426. 4284

Dolenjska banka d.d. Novo mesto

Obrestovanje deviznih sredstev občanov

a) Vpogledne vloge

Država	Oznaka valute	Devizni tekoči račun	Devizna varčevalna knjižica
Avstrija	ATS	2,00%	3,50%
Italija	ITL	4,00%	5,00%
Nemčija	DEM	2,00%	3,50%
Švica	CHF	2,00%	3,00%
ZDA	USD	1,00%	1,50%
Ostale valute		1,00%	

b) Vezane vloge

Oznaka Valute	Znesek	Depoziti, vezani nad 1 mes.	3 mes.	6 mes.	12 mes.
Nemčija DEM	nad 1.000 do 10.000	5,75%	6,75%	6,85%	7,00%
	nad 10.000 do 50.000	5,85%	6,88%	6,92%	7,10%
	nad 50.000 do 100.000	5,95%	6,90%	6,94%	7,20%
	nad 100.000 do 500.000	6,15%	6,94%	6,95%	7,30%
	nad 500.000 do 1.000.000	6,30%	6,97%	6,98%	7,40%
	nad 1.000.000	6,60%	7,00%	7,00%	7,50%
Tudi za ostale valute je višina obrestne mere odvisna od zneska vezanih sredstev in znaša:					
Avstrija ATS	od 1.000 do 10.000	5,75%	6,75%	6,85%	7,00%
	od 10.000 do 50.000	6,00%	7,00%	7,00%	7,30%
	od 50.000 do 100.000	6,10%	7,20%	7,40%	7,50%
	od 100.000 do 500.000	7,00%	7,50%	7,50%	7,85%
	od 500.000 do 1.000.000	7,00%	7,50%	7,50%	7,85%
Italija ITL	od 1.000 do 10.000	4,15%	4,85%	5,00%	5,10%
	od 10.000 do 50.000	4,75%	5,10%	5,10%	5,45%
	od 50.000 do 100.000	2,25%	2,40%	2,50%	2,55%
	od 100.000 do 500.000	2,55%	2,55%	2,55%	2,80%
	od 500.000 do 1.000.000				

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o. UREDNIŠTVO: Drago Rustja (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Jožica Dornič, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Mojca Leskovšek-Svete, Martin Luzar, Milan Markelj (urednik Priloge), Pavel Perc in Igor Vidmar.

IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 90 tolarjev; naročnina za 4. trimesečje 1.160 tolarjev; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 2.320 tolarjev; za tujino letno 40 USD ali 70 DEM oz. druga valuta te vrednosti.

OGLASI: 1 cm za ekonomske oglase 1.600 tolarjev, na prvi ali zadnji strani 3.200 tolarjev; za razpise, licitacije ipd. 1.800 tolarjev. Mali oglas do deset besed 1.000 tolarjev, vsaka nadaljnja beseda 100 tolarjev.

ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB - Dolenjska banka, d.d., Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefon: uredništvo in računovodstvo (068) 323-606, 324-200; ekonomska propaganda, naročniška služba in fotolaboratorij 323-610; mali oglesi in zavale 324-006; telefaks 322-898.

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja (št. 23-92) ministrstva za informiranje Republike Slovenije spada Dolenjski list med proizvođa informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 odst.

Računalniški časopisni stavek Dolenjski list Novo mesto, p.o. Prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

KRŠKO: 25. in 26.11. (ob 16. in 18. uri) ameriška risanka Knjiga o džungli. 26.11. (ob 20. uri) in 28.11. (ob 18. uri) ameriška "odštekana" komedija Wayne's World. 29. in 30.11. (ob 16. uri) ameriški mladinski film Mladoletni vohun. 30.11. in 1.12. (ob 18. uri) ameriška kriminalka Ne pozabi.

METLIKA: 25. in 26.11. (ob 20. uri) ameriško znanstveno-fantastični film Iztrebljevalec. 28.11. (ob 20. uri) ameriška romantična komedija Nora restavracija.

NOVO MESTO: Od 25. do 30.11. ter 1.12. (ob 17.30 in 20. uri) psihološki kriminalni film Firma. 27. in 28.11. (ob 16. uri) matineja Gremliini II. 29. in 30.11. (ob 16. uri) fantastična komedija Draga, otroke sem pomanjšal.

EMINENT

Dol. Kamence 25a
Novo mesto

— Vsa vozila **HYUNDAI** po ugodnih cenah

HYUNDAI pony 1.5 LSI (3 vrata, kat.) samo 16.990 DEM do registracije.

vsi modeli 94

— Prodaja novih in rabljenih vozil

— Odkup rabljenih vozil

— Leasing, krediti

Delovni čas od 7.—12. in od 13.—17. ure.

Tel. fax (068) 23-902

28-950

OBIŠČITE NAS!

R 4 TLS, letnik 1984, ohranjen, modre barve, ugodno prodam. (06) 27-867. 4285

ZASTAVO 101, letnik 1986, obnovljeno, ugodno prodam. (06) 24-870. 4287

VW PASSAT KARAVAN, letnik 1990, z dodatno opremo, prodam. (068)57-473. 4291

FRANCOZ NAD FRANCOZI

PEUGEOT
SPC TERZIN
SERVISNO PRODAJNI CENTER

tel./fax. (068) 44-533
Obrtna cona, 68210 Trebnje

ŠOLA ZA VOZNIKE MOTORNIH VOZIL

Organizira tečaj CPP v Šentjernej nad kmetijsko zadružno v torek, 30. 11. 93, ob 17. uri. V Škocjanu pa bo pričel tečaj 2. 12. 93 ob 16. uri v osnovni šoli. Prijave po tel. 76-222.

ODDAM R trafic v najem in prodam Regato 100 S letnik 86. (06) 068/23-065.

126 P, letnik 1989, prodam. (06) 42-660. 4298

R 4 TL, letnik 1984, prodam. (06) 25-694. 4303

JUGO 45, letnik 1990, 32.000 km, registriran do 8/94, dobro ohranjen, prodam. (068)84-749. 4309

obvestila

ŠNEGOBRANE za vse vrste salonitne in opečne kritine s trajno zaščito prodajam. (0608)31-637. 4213

SALON RENATA

Nega

in podaljševanje nohtov

žensko frizerstvo

RENATA ŠTIH

tel. 068/28-138

Jedinišnica 18, Novo mesto

"TERCA"
NEPREMIČNINE, d.o.o.
Sentrupert
Baragov trg 1, 68210
Trebnje

— 3-sobno stanovanje, 75 m², lepo urejeno, na Cesti herojev v Novem mestu ugodno prodamo.

— Starejšo stanovanjsko hišo v Mokronogu, 95 m², s pripadajočim zemljiščem, prodamo.

— Manjšo stanovanjsko hišo, staro 10 let, v Kamnem Potoku pri Trebnjem, zelo funkcionalno, prodamo.

— Čudovit vikend blizu izvira reke Krke ljubitelju neokrnjene narave ugodno prodamo.

— Dvoipolno stanovanje, 64 m², kompletno opremljeno, tudi telefon, na Mirni damo v najem.

— Poslovne prostore, opremljene, telefon, v Sentrupertu, demografsko ogroženo območje, oddamo v najem.

Vse informacije na tel. (068) 45-670, fax. 45-671!

SPM TRADE

tel. (068) 42-361

SENTJERNEJ

Prodaja in montaža vseh vrst avtoalarmov, mobilita, avtoakustike, cent. zaklepanja, el. pomika stekel, hišnih alarmov in varnostnih sistemov, telefonov...

VAMPIRE GT. PIRANHA, PIONEER, SONY, BLAUPUNKT

SPM TRADE PARTNER, KI VAM LAHKO POMAGA!

IZREDNI POPUST - 10% do 30.11.

PIANINA

BELARUS - 126.000 SIT brez p.d.

Barva: črna in rjava

GNESIN - cena 135.000 SIT brez p.d.

Barva: črna

HARMONIKI

96 basov, samo 33.000 SIT brez p.d.

Možnost plačila na 4 ali 6 obrokov.

Gotovinski popusti!

Kovintrade
EXPORT - IMPORT

Mariborska 7, tel. (063) 411-256, 441-245.

gostišče Loka

Župančičevo sprehajališče 2
Novo mesto

tel./fax: (068) 321-685

ob zeleni Krki je loka spel
Loka

odprta vsak dan od 9. do 24. ure, pripravljena, da vam postreže z

- malicami
- jedmi po naročilu
- poslovnimi in nedeljskimi kosili

po vaši želji Loka pripravi

- cocktail partyje
- sprejeme
- piknike
- poroke

na loki Loka vsak dan!

NOVOI FITNESS STUDIO

RTC JASNICA

G. Ložine, 61332 Stara Cerkev

Nudimo vam naslednje storitve:

- fitness vadba na napravah
- savna
- vodna in ročna masaža
- organizirana vadba

Obiščete nas lahko vsak delovni dan od 16. do 22. ure.

ELEKTRONIK

Kettejev drevored 5, pri Sportni dvorani

NAKUP NA 25 OBROKOV

Šivalni stroji od 25 DEM na mesec

- * BTV 51 že od 31 DEM na mesec
- * hladilniki že od 27 DEM na mesec
- * pralni stroji že od 33 DEM na mesec
- * zamrzovalne skrinje že od 29 DEM na mesec
- * štedilniki že od 29 DEM na mesec
- * glasbeni stolp že od 27 DEM na mesec

Obroki so plačljivi v SIT po srednjem tečaju banke Slovenije.

Informacije: tel. (068) 22-409

Odprto: od 9. do 18. ure, sobota: od 9. do 12. ure.

NOGAVICE ZA KRČNE ŽILE

vseh kompresij in modelov

Nudimo tudi ortopedske oporne in grelne izdelke za hrbtenico, kolena, ramena, gležnje ipd.

KRISTAL v zdravilišču Šmarješke Toplice

tel. (068) 73-230, int. 419 42-318.

Delovni čas: od 13. do 18. ure.

Ko ostane bolečina in praznina, ko spoznaš, da ni poti nazaj, ostane nam le misel nate živa in nenehni ta - zakaj?

V 47. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi oče, sin, brat in stric

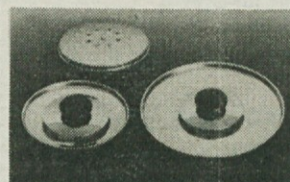
RAFAEL LAVRIČ

iz Šmavra 13 pri Dobrniču

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sovaščanom, ki so nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in z nami sočustvovali na pokopnikovi zadnji poti. Hvala dr. Humarju, delavcem DO Akropol Trebnje, kolektivu Lorenci Trebnje, kolektivu KPD Dob pri Mirni in učencem OS Trebnje za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Še posebej pa se zahvaljujemo g. župniku in gasilcem GD Gorenje Vrhe za lepo opravljen in izpeljan obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi

HVALEŽNA POKROVKA

Veselo presenečenje za vse, ki radi kuhamo - hvaložna pokrovka. Kako? boste rekli. Tako, da loči paro in tekočino. Skozi odprtine na dnu pokrova izhaja para, ki se utekočinja pod zgornjim pokrovom ter se skozi odprtine vrača nazaj v posodo. S tem omogoča, da se toplota s paro ne izgublja v ozračje, ampak se vrača in tako občutno skrajša čas kuhanja ali pečenja. Pečica - friteza hkrati, torej. Uporabljali jo boste, kolikor dolgo boste kuhali, in to pri vseh tipih posode, do premera 21 oziroma 29 cm. Mala pokrovka 4.900 SIT, velika pokrovka 5.900 SIT. Vse informacije: Marko Sušnik, C. Dolomitskega odreda 31, Ljubljana, telefon (061) 263-795.

MALA + VELIKA + ČISTILO = 9.900 SIT

MINITOUR d.o.o.

Ulica Ivana Roba 30 Novo mesto

tel.: (068)-23-917. 25-506

Organiziramo enodnevnne naku-povalne izlete v BRNO (ČEŠKA) in v PORTOGRUARE (ITALIJA). Opravljamo tudi ostale prevoze doma in v tujini s turističnim avto-busom Neoplan (37+2 sedeža).

FREECOM SAT antene

za satelite ASTRA ali vrtljive avtomatske za 5 satelitov.

Nismo najcenejši, smo najkvalitetnejši!

ANTENE
MARKO GERDEN d.o.o.
tel. (068) 44-129, Trebnje.

GROS TRGOVINA

Ugoden nakup

ž. in m. sp. hlače	169 SIT
ž. spal. srajca, vezena	990 SIT
otroška pižama	412 SIT
moški vol. pullover	3.432 SIT
kavbojke	2.745 SIT

PRODAJA PLINA

Ragovska 17, Novo mesto
tel. 21-974

posest

DVOETAŽNI, trdno grajen vikend, velikosti (7 x 7 m), in vinograd s 600 trtami, v Veniškem pri Leskovcu prodam. (0608)31-457, od 7. do 21. ure. 4260
NA SONČNI LEGI, v Velikem Trnu 7 c, (12 km iz Krškega), zaradi bolezni nujno prodam novozgrajen bivalni vikend (7 x 6 m) z vinogradom ter zemljo za obdelovanje, za samo 55.000 DEM. Ogled možen vsak dan. (063)856-704. 4263

RAČUNALNIŠKI INŽENIRING

- finančno-informativni sistem
- materialno poslovanje
- veliko drugih računovodskih programov

ter prodaja, inštalacije in servisiranje računalniške opreme in prodaja programskih paketov svetovnih proizvajalcev

(Podrobne informacije na telefon: (063) 27-217 fax: (063) 28-511 (Zlatko Gruber)

RAČKA, d.o.o.

68000 Novo mesto

tel/fax: (068)21-058

računalniški sistem

LERAN d.o.o.

Novo mesto, Lebanova 24

Prodajamo:

Hidravlično abkant prešo
Jelšingrad 2000/40 ton v
odličnem stanju in z mnogo
orodja prodamo.

Inf. na telefon (061) 262-230
 vsak delavnik od 7. do 16. ure.

LICITACIJA

rabljene pisarniške opreme
v ponedeljek,
29.11.1993, ob 13. uri
 v poslovnih prostorih SDK
 Trebnje, Kidričeva 2

DVO - in trikrilno omaro prodam. ☎ 73-746, zvečer. 4289

PRAŠIČA za zakol (150 kg) prodam. ☎ 42-206. 4297

PRALNI STROJ GORENJE, skoraj nov, ugodno prodam. ☎ 21-398. 4299

PRAŠIČE, domača reja, težke od 130 do 150 kg, prodam. Prešeren, Šmarjeta, ☎ (068)73-552. 4300

DVA RABLJENA KAMINA prodam. Cena po dogovoru. ☎ (068)25-686. 4301

DOMAČE PRAŠIČE, težke od 100 do 170 kg, prodam. Pavlič, Orehovica 20, Sentjernej, ☎ (068)42-696. 4302

PRTLJAZNIK z dodatkom za smuči za golf 2 in avtoradio Grundig s prednjimi zvočniki ugodno prodam. ☎ 22-612, po 16. uri. 4304

OVCE z mladiči prodam. ☎ (068)56-003. 4305

12 - KANALNO mešalno mizo Bell, 2 x 200 V, 4 stojala za mikrofone in mikrofonske Schure prodam. ☎ (068)56-003. 4306

BREJO TELICO prodam. ☎ 84-787. 4308

DVA prašiča prodam. ☎ 27-158.

120 KG PRAŠIČE, domače reje, prodam. Milan Rus, Mota 25 pri Ljutomeru, ☎ (069)82-065. 4311

PRAŠIČE, težke 150 - 200 kg, prodam. ☎ 78-247. 4313

razno

V NAJEM ODDAM opremljen prostor za trgovino z živili. ☎ (0608) 77-463. 4261

VPELJAN BUTIK v centru Trebnje-ga oddam. ☎ (068)44-604, po 20. uri. 4268

VEČ LOKALOV v novi poslovni zgradbi ob glavni ulici v Trebnjem, v izmeri od 12 do 90 m², oddamo v najem. ☎ 44-555 ali 44-333, od 9. do 15. ure. 4271

V OKOLICI Novega mesta oddamo trgovino z živili. ☎ (068)87-631. 4314

službo dobi

REDNO ZAPOSIMO dva izkušena koordinatorska za vodenje ljudi na vašem področju. Delo je dolgoročno. Vaše ponudbe na ☎ (061)341-542. 4264

ZAPOSLOVANJE DIA, d.o.o., Črnomelj, Kolodvorska 51, zaposli natakarja (-ico), s končano gostinstvo šolo, za delo v okrepčevalnici v Črnomlju. 4286

GOSTIŠČE HRIBAR, motel Trebnje, zaposli kuharja (-ico) z izkušnjami. ☎ 44-018. 4290

MIZARJA ali delavca v lesni stroki z večletnimi izkušnjami zaposlim. Informacije na ☎ 86-186 ali 86-184. 4295

BABYSITTER ZA DEKLETA V VELIKI BRITANJI OD 18 DO 27 LET

Informacije: Škofja Loka, Kidričeva 55

KV GRAFIKA, offset tiskarja, takoj zaposlim. Šifra: »DOBER OD« 4296

ŽENSKO za čiščenje lokala (2 uri zjutraj) iščemo. ☎ (0609) 613-167 ali osebnostno v lokalu San Sebastian. 4297

ZASTOPNIKE za prodajo hvalažne pokrovke iščemo. ☎ (0601)61-899, od 12. do 16. ure. 4307

stanovanja

NA STANOVANJE vzamem žensko ali študentko ali moškega brez obveznosti. Pogoj voziško dovoljenje. ☎ (068)27-455. 4262

ENOSOBNO opremljeno stanovanje oddam v najem. ☎ 26-618, po 16. uri. 4266

V KRŠKEM ODDAM enosobno stanovanje s centralno, KA TV. ☎ (068) 27-134. 4279

TRISOBNO STANOVANJE v Novem mestu oddam. ☎ (068)27-134.

ženitne ponudbe

AGENCIJA SREČA vam pomaga pri izbiri partnerja za zakonsko zvezo ali trajno prijateljstvo. ☎ (061)316-477, od 8. do 16. ure. 4134

TUDI PRI VAS DOMA
 na 69. kanalu.

POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- prevozi pokojnikov — tudi iz tujine
- prodaja pogrebne opreme
- urejanje dokumentov v zvezi s pokojniki
- kompletne storitve pri pogrebi
- storitve v zvezi z upepelitvijo
- posredovanje vencev in cvetja
- posojanje mrtvaškega odra, če kupite tudi material
- izredno konkurenčne cene
- brezplačen prevoz do 20 km
- 10% popust ob takojšnjem plačilu
- možnost plačila na 3 črke ali 3 obroke
- pesek beli marmor za posip grobov in črna zemlja

Leopold Oklešen

K Roku 77
 Novo mesto

tel.: (068) 323-193
 mobilni: 0609-615-239

ZAHVALA

*In zdaj je tema. Mesečina
 le mračno svetli. Ni besede.
 Ne veje veter več in v blede
 obraze šepeta tišina.
 (Al. Gradnik)*

Ob kruti resnici in grenkem spoznanju, da med nami ni več našega dragega moža, očija, atija, tasta, brata, zeta in strica

MARIJANA JAZBINŠKA

iz Bršljina 54 a v Novem mestu

se iskreno zahvaljujem prijateljem, sosedom za pomoč in znanec za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče, denarno pomoč in vsem, ki ste našega atija v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvala dr. Janezu Kramarju, dr. Suštaršičevi, dr. Gazvodovi, patronažni sestri Severjevi, ki ste mu v dnevih boleznij dajali upanje, g. Rudi-ju Mrazu za poslovilne besede in Dolenjskemu oktetu za lepo odpete pesmi. Vsakemu posebej še enkrat hvala.

V globoki žalosti: vsi njegovi

ZAHVALA

V 59. letu starosti nas je zapustila naša

ALOJZIJA KRESE

roj. Vidmar
 z Gorenjih Sušic 24

Najlepše se zahvaljujem sorodnikom, prijateljem in znanec ter vaščanom za nesebično pomoč. Hvala za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje delavcem Pionirja - servis Ločna, Pionirju - lesni obrat Bršljin, Krki, tovarni zdravil, Skladišče gotovih izdelkov, in gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

*Življenje celo si garal,
 vse za dom in otroke dal,
 le sledi ostale so povsod
 od dela tvojih pridnih rok.*

V 76. letu nas je zapustil naš dragi

IVAN CELESTINA

iz Zg. Vodal

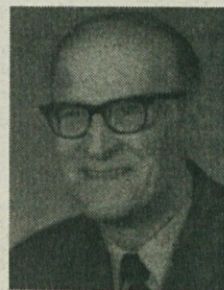
Zahvaljujem se vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in sveče, številnim prijateljem in znanec, ki ste pokojnega v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Železnici Sevnica, Merksu Sevnica, družinama Skoporc in Povše za vso pomoč, govorniku Marjanu Jamšku in g. župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata in strica

HINKA GRUDNA

s Partizanske 2, Novo mesto

se najtopleje zahvaljujem vsem, ki ste pokojnika pospremili na zadnji poti, nam izrekli sožalje in darovali cvetje. Za sočutje, pomoč in številno udeležbo na pogrebu nekdanjega sodelavca se posebej zahvaljujem kolektivu Mladinske knjige - trgovine. Zahvaljujem se tudi g. duhovniku za lepo opravljen poslovilni obred.

Žalujoca žena Jelka, sin Igor in drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 66. letu nas je zapustila naša draga žena, sestra in teta

KATARINA MOVRLIN

iz Vel. Nerajca 9 pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujem sorodnikom, prijateljem, sosedom, posebno družini Metez za vsestransko pomoč v času bolezni. Hvala za podarjeno cvetje in spremstvo pokojne na njeni zadnji poti. Zahvaljujem se tudi osebju Onkološkega inštituta v Ljubljani, Interni bolnici v Novem mestu in Zdravstvenemu domu v Črnomlju, pevkam in g. župniku za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Franc, sestra Helena z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

*Vsi bodo dosegli svoj cilj,
 le jaz ga ne bom dosegel,
 ognja prepoln, poln sil,
 neizbrljen k pokoji bom legel.*

Zapustil si nas Roman, za tabo ostala je vrzel, ki se ne da zapolniti. V naših srcih boš živel naprej in nikoli nikoli te ne bomo pozabili.

V 18. letu nas je tragično in mnogo prezgodaj zapustil sin, brat, vnuk, nečak in bratranec

ROMAN PLANINC

Bučerca 1, Krško

Zahvaljujem se sorodnikom, prijateljem, sošolcem in njegovemu razredniku, sosedom, duhovnikom za opravljen obred in poslovilne besede, pevcem, posebno dr. Zujevič-Puharič in vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje. Vsem še enkrat hvala.

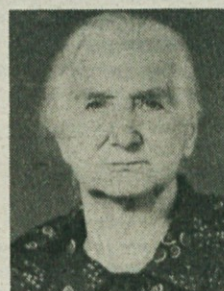
Žalujoci: mami in ati, brat Bogdan s Tino in ostalo sorodstvo

AGNEZA LEKŠE

iz Šmihela 69

Od pokojnice smo se poslovili v petek, 19. novembra, na Šmihelskem pokopališču. Ostala nam bo v lepem spominu.

Delavci in upokojenci Krke, tovarne zdravil, p.o., Novo mesto

ZAHVALA

V 95. letu starosti nas je tiho zapustila naša mama, stara mama, babica, sestra in teta

MARIJA HOČEVNAR

iz Krmelja 6 b

Najlepše se zahvaljujem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec za izrečeno sožalje, darovano cvetje, vence, sveče in sv. maše ter vsem, ki so pokojno pospremili k zadnjemu počitku. Posebna hvala g. župniku za obiske na domu, poslovilne besede in lepo opravljen obred ter pevkam za lepo zapete pesmi. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

portret tega tedna

Ana Merzel

Februarja, v začetku drugega polletja šolskega leta, bo predmetni učiteljici matematike in fizike na šmihelski osnovni šoli Ani Merzel poteklo celih 35 let delovne dobe. Ta blaga, mima, tiha in skromna ženska je ves svoj delovni vek preživela v šoli, med otroki in zanje. Daleč največ časa, od leta 1965, je učila na novomeški osnovni šoli Šmihel, od koder bo tudi odšla v pokoj. Lep in občudovanja vreden dosežek, da človek ves čas vztraja v enem poklicu, in to v tistem, ki si ga je v najboljši veri in s čistim srcem izbral kot mlad, upov in načrtov poln človek. Poleg tega Merzelova svoje delovne dobe ni "preživela" v šoli, med svojimi stotinami učencev v razredu, ampak je tam hote, zavestno razdajala svoje znanje, voljo, predanost, življenjske moči in ljubezen. Pa ne samo v šoli in v razredu, kajti delo vestne in predane učiteljice se nadaljuje ali celo začne doma, v pripravi ob popoldnevih in večerih, pri stalnem sestavljanju in popravljanju pisnih nalog, v vedni skrbi za naslednji šolski dan.

"Svoje delo ves čas opravljam z veliko odgovornostjo in predano," pravi Merzelova, ki je pred kratkim prejela visoko priznanje: Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije ji je za uspešno dolgoletno delo z mladimi matematiki in fiziki na osnovni šoli Šmihel podelilo posebno priznanje. Saj ne, da bi si tega priznanja želela ali si, bog ne daj, celo prizadevala, da bi ga dobila. Ne, njeno življenje od najzgodnejših let do danes je prej potekalo bolj v skromni odmaknjenosti kot v javni izpostavljenosti. Tak je tudi njen blagi značaj. Je pa Merzelova nepopustljiva in stroga do sebe. Sama si je izbrala svoj poklic in ves čas ga opravlja tako, da lahko z mirno vestjo sama sebi pogleda v obraz in v dušo.

Se danes, tik pred upokojitvijo, s strahom stopa v razred. Strah jo je tega, da se ura pouka ne bi iztekla tako, kot si jo je zamislila in kot se je zanjo pripravila. "Vsake

minute, ki v razredu izzveni v prazno, mi je žal," pravi. Kot učiteljica matematike je morda lahko celo bolj pravična pri redovanju kot njeni kolegi pri drugih predmetih. "Pri matematiki je vse bolj natančno, merljivo, eksaktno. A tudi ko je učitelj pri tem ocenjevanju lahko bolj pravičen, se mu kot človeku zasmili učenec, ki kljub trudu in prizadevnosti ne dosega primernih uspehov." Merzelova je prepričana in pri tem jo podpira tudi njena dogoletna praksa, da se da vsakega, tudi manj nadarjenega učenca navdušiti za matematiko in fiziko. "Navdušenje je že pol uspeha, za katerega pa se morata potruditi tudi pri najbolj nadarjenih tako učitelj kot učenec."

Koliko se lahko za uspeh potrudil mlad človek sam, Merzelova pač dobro ve. Kot najstarejša od sedmih otrok iz kmečke Kramarjeve družine iz Kamenja pod Hmeljnikom je tako rekoč vsa gimnazijska leta hodila v šolo v Novo mesto peš, uro in pol v eno smer, za njo pa prav tako njena brata, danes oba zdravnika specialista v novomeški bolnici. Kramarjevi otroci so se po končanem delu na trdni kmetiji učili ob petrolejki. Ko je Ana v prvem rednem roku končala šolanje v Ljubljani in se že zaposlila kot učiteljica matematike na novomeški osnovni šoli Katje Rupene, si je kupila radio, pa ga doma ni mogla poslušati, ker so elektriko v Kamenju dobili šele leta 1959.

Kako bi lahko v teh nekaj vrsticah zajel tako polno, bogato in plodno življenje? Kaj postaviti v svetlobo? To, da se je vedno iskreno veselila uspehov svojih učencev na občinskih in republiških tekmovanjih, ali to, da jo še vedno ganejo solze učenca, ki mu kljub trudu in prizadevanju ne gre v šoli najbolje? Ali pa to, da se je morda celo z večjo prizadevnostjo posvečala pri dopolnilnem pouku tistim učencem, ki sta jim njena predmeta delala težave, kot pri dodatnem pouku tistim, ki so bili za matematiko in fiziko bolj nadarjeni? Morda to, da je vesela, ko jo danes njeni nekdanji učenci, sedaj zrele žene in moške, na cesti prijazno pozdravijo in ogovorijo? Ali to, da jo je hčerka, danes zdravnica (mlajši sin pa dela magisterij iz matematične fizike), kot otrok vprašala, če ne bi bilo bolje, da bi bila snajlika, ker bi tako imela več časa za družino?

Morda bi bilo res bolje, tudi zadnje plače in pokojnina ne bi bili slabši. A potem Merzelova ne bi dobila priznanja Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije. In še enega, prav tako velikega, če ne še večjega, ne: njeni učenci je ne bi prosili, naj ne gre v pokoj že februarja, ampak naj bo z njimi do konca šolskega leta.

ANDREJ BARTELI

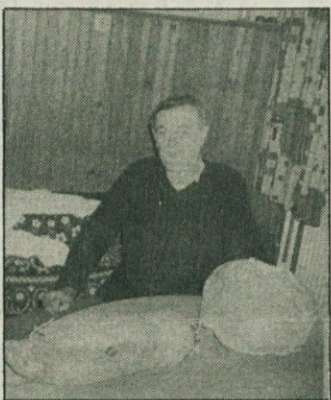
Slovenija na videu

Zanimiv projekt založbe Jack - Prva kaseta je že tu

LJUBLJANA - Založba Jack pripravlja zanimiv projekt Slovenija na videu. Načrtujejo pet dokumentarnih dvajsetminutnih filmov, ki naj bi celovito in pregledno predstavili glavne geografske, etnografske, kulturne in gospodarske značilnosti Slovenije. Video kasete bodo primerne tako za osebno rabo kot za uporabo v šoli, kot lepo darilo ali pripomoček pri promociji in še za kaj. Prva kasete je že narejena. Scenarij je po strokovnih osnovah, ki jih je pripravil Inštitut za geografijo pri Univerzi v Ljubljani, napisal mag. Karel Natek, sodelujejo pa še številni drugi strokovnjaki. Projekt je zasnovan po sistemu krogov oziroma povečav. Prva kasete je neke vrste kazalo z vsemi glavnimi poudarki in vpeljuje naslednje, ki podrobneje predstavijo posamezne predele Slovenije. Takšna zasnova omogoča nadaljnje širjenje in predstavitve še ožjih območij ali področij, lahko se razraste celo v malo video enciklopedijo Slovenije.

GLASBENIKI O AVTORSKIH PRAVICAH

LJUBLJANA - Glasbeniški sindikat vabi vse avtorje in glasbenike slovenske zabavne in narodno zabavne glasbe, da se v torek, 30. novembra, udeležijo odprte skupščine Sindikata avtorjev in glasbenikov slovenske zabavne in narodno zabavne glasbe. Na nji bodo ob drugem razpravljali o povezovanju z drugimi sindikati in o urejanju avtorskih pravic in o problemih, ki so povezani s tem, kar je še posebej zanimivo za vse, ki se ukvarjajo s tovrstno glasbo ali jim je to celo poklic.

VELIKA KOLERABA - Kar 7 kg težko kolerabo (kavlo) je pridelal letos Stanko Klun iz Ribnice. Zrasla mu je na ilovnati zemlji, ki jo je gnojil s svinjskim in zajčjim gnojem. Umetnega gnojila ni uporabil. Pravi, da take kolerabe doslej še ni pridelal, saj ima še dve po 4,5 kg, medtem ko je v prejšnjih letih najtežja "potegnila" le okoli 3 kg. Stanko Klun je predsednik Društva rejcev malih pasemskih živali. Na fotografiji: Stanko Klun s svojim rekordnim pridelkom, kolerabo in peso. (Foto: J. Primc)

Pri nas potomka žametovke z Lenta

Na Martinovo soboto so pri Šentjerneju z vsemi častmi, ki ji pritičejo, posadili potomko slovite najstarejše trte na svetu, žametovke z Lenta v Mariboru

VRBOVCI - Na Martinovo soboto, 13. novembra, je padel sneg, kot bi se berači topli. Pri farovškem križu, nedaleč od nekdanje Goršetove gostilne, se je kljub metežu zbralo precejšnje število okoličanov, poleg njih pa so prišli visoki gostje iz Maribora, Novega mesta in od drugod: novomeški župan Franci Koncilija, bivši župan in sedanji državni sekretar pri ministrstvu za promet in zveze Marjan Dvornik, poslanka v Državnem zboru dr. Vida Čadonič-Špelič, državni sekretar pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo Obal, sekretar občine Maribor, šentjernejski župnik

Franc Martinčič, ki bo skrbel za posajeno trto

in dekan Tone Trpin, mag. Tone Zafošnik, vodja slovenskega trsničarstva, vodja gospodarskih dejavnosti samostana Pleterje inž. Jože Simončič in mnogo drugih.

Za uvod so člani šentjernejskega

cerkvenega pevskega zbora pod vodstvom Poldeta Švalja zapeli Zdravljico, nakar so se vrstili govori in pesmi, dobre želje in zahvale - vse v čast trti, vinu, pridnim vinogradnikom kakor se spodobijo za Martinov čas. Medtem je priznani šentjernejski vinogradnik in trsničar Franc Martinčič posadil trto žametovko, potomko najstarejše trte na svetu, ki že prek 400 let rodi zlahtno vino v mariborskem Lentu. Od tam jo je pred letom dni dobil v dar g. Dvornik in jo izročil v Martinčičeve strokovne roke. Žal se mariborska županja Magda Tovornik, ki je lansko leto darovala cepič za to trto, slavnostne posaditve ni mogla udeležiti. Trto je nato dekan Trpin blagoslovil in jo priporočil v varstvo Stvarniku, ki jo simbolično straži s poleg trte stoječega lepo obnovljene-

ga križa.

Ko so se zvrstili vsi govorci, je prireditelj povabil goste v hišo, kjer Bog roko ven moli - k Majzeljnu v Šentjerneju. Tam se je ob Martinovi pojedini slavje nadaljevalo s podpisom listine, ki naj bi zanamcem pričala, kdaj in kako je prišla na Dolenjsko potomka znamenite štajerske "kavčine". Ker je trdnega rodu, upamo, da bo ob skrbni negi svojega gospodarja in njegovih potomcev doživela vsaj toliko let kot njena mariborska mati.

S. GOLOB

ZA OČI IN ZA NAKUP

BEGUNJE - Ljubitelji mineralov, poldragih kamnov in nakita bodo imeli konec tega tedna lepo priložnost, da si napesejo oči pa tudi kupijo katero od teh lepih stvari. V petek, 26. novembra, ob 18. uri bodo namreč v prostorih Galerije Avsenik v Begunjah odprli 1. ekskluzivno prodajno razstavo mineralov, poldragih kamnov in nakita, kjer si bo mogoče drgocenosti ogledati in jih tudi kupiti. Razstava bo odprta v soboto in nedeljo od 12. do 20. ure.

LE PLAČATI JE POZABIL

NOVO MESTO - 30-letni A. R iz Novega mesta je utemeljeno osumljen, da je letos ogoljufal več lastnikov gostinskih lokalov. Osumljenec je hodil po gostinskih lokalih, si naročil pijačo in jedajo, nato pa izkoristil odsotnost natakarc in natakarc ter odšel ne da bi plačal. Zoper osumljenca bo podana kazenska ovadba.

DOBRO JE VEDETI...

NOVOTEHNA
AVTOMOBILI

TESTNE VOŽNJE

Razmišljate o nakupu novega avtomobila, pa še niste čisto prepričani, kateri tip bi bil za Vas najboljši! Da se boste lažje odločili, smo v Novotehni Avtomobili organizirali za Vas testne vožnje za vozila iz programa CITROEN, FIAT in LADA in sicer:

* v soboto, 27. 11. od 8. do 13. ure v Servisu v Novem mestu

Vabljeni!

INFORMACIJE:

Servis Novo mesto, Šmihelska 12, tel.: 068/321-538.

NOVOTEHNA

Studio D
DOLJENJSKA LISTA

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studio D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado PETRI PIRH iz Novega mesta. Nagrajenki čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

- (1) Novo življenje - ANS. PETRA FINKA
- (2) Hej, šofer - ANS. VIGRED
- (3) Lepote Slovenije - HMELJARSKI INSTR. KVINTET
- (4) Dober nasvet - ANS. MIRO KLINC
- (5) Vrt brez smeha - ANS. TONIJA VERDERBERJA
- (6) Ob sanjavi Krki - ANS. RUBIN
- (7) Trmasta Urška - JOŽE SKUBIC IN NJEGOVI
- (8) Nazaj na vas - IGOR IN ZLATI ZVOKI
- (9) Vesel Abraham - ALPSKI KVINTET
- (10) Klic kukavice - ANS. SIMONA LAGNARJA

Predlog za prihodnji teden: Kaj mi nuca planinca - ANS. ROMBON

KUPON ŠT. 47

Glasujem za:.....
Moj naslov:.....

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Novomeški mladci in vojaščina? - V Zagorico dnevni tisk vsak drugi dan - Koncert, ki ga še ni bilo - Redkobeseden minister - Žrtve - Volkovi - Sneg, Zelenci in država

"No, da ne boste rekli, da ni klincev!" je dejal eden od tistih, ki je v četrtek poklical po telefonu dežurnega novinarja. Mogoče malo iz take uvidevnosti, gotovo pa še bolj zaradi odprti vprašanj, zadreg, domnevnih in očitnih krivic ter zveri, je bilo v četrtek precej klincev.

D. P. iz okolice Novega mesta je izrazil prepričanje, da se nekateri novomeški mladci, lastniki snemalnih studijev, stari nekaj več kot 20 let, uspešno izmikajo vojaščini. Kot je povedala, se ti mladeniči pred vrstniki hvalijo, da jim ni potrebno iti k vojakom. Če bi tisti res ušli vojaščini, je po mnenju D. P. to veliko krivica do vseh, ki morajo k vojakom. Po pojasnilu smo se obrnili na novomeški občinski sekretariat za obrambo. Tam so zanimali možnost, da bi se mladeniči uspešno izmikali vojaščini. Sekretariat razpolaga z dokumentacijo, ki potrjuje, da "krivinašev", ki jih omenja D. P., v resnici ni.

G. Lavš iz Zagorice ima delne težave s pošto, delne zato, ker mu na dom poštar sicer prinese dnevni

časopis Slovenske novice, vendar mu ga dostavi samo vsak drugi dan. Pošta tu ne more ničesar spremeniti. Na pošti v Velikem Gabru so povedali, da njena pooblaščenca oseba obišče vsak dan samo tiste naslove v Zagorici, ki so najbližji. Na pošti v Novem mestu, ki smo jo obvestili o Lavševi težavi, so zadevo vzeli na znanje in bodo poskušali pogledati, če se da kaj storiti.

Če se da kaj storiti, je menda že poskušal ugotoviti neki organizator, ki ga je v klicu dežurnemu novinarju omenila predsednica dolenjskega društva za cerebralno paralizo. Ta lepo prosi vse iz Mirne Peči, Trebnjega, Žužemberka in drugod, od katerih je neki organizator pobral denar za dobrodelni koncert, naj sporočijo svoj naslov Dolenjskemu društvu za cerebralno paralizo na Kurirsko pot 19 v Novem mestu. Mudi se, ker je organizator pobral denar, zatem še šla in kopita in potlej sploh ni imel dobrodelnega koncerta.

P. M. iz Posavja je rekel: "Kočevarji niso bili nikakršne žrtve. Žrtve so bili izgnani Slovenci. Predsednik Društva Kočevarjev je napisal v Dolenjski list članek, ki se ga da razumeti, kot da so bili Kočevarji žrtve. Toda naj si predsednik pogleda na primer gradivo v muzeju v Brestanici!"

Da bodo žrtve, se boje otroci z Javorovice. Zelo mladosten ženski glas je o tem povedal: "Na Javorovici so volkovi. Otroci morajo peš v šolo, ker avtobusa zaradi snega ni v vas, in jih

je strah. Lovci naj skačejo malo tudi za volkovi, ne pa samo za srnami in zajci, ki se jih da pojesti!"

Zadružnik iz Črnomlja je sporočil svoje mnenje o ministru dr. Jožetu Ostercu. "Ob otvoritvi klavnice v Črnomlju je imel slavnostni govor minister Osterc, a ni spregovoril niti 10 stavkov! Škoda, da je za to prišel iz Ljubljane in delal stroške državi. Naše kmetijstvo doživlja težko krizo, in če ni imel minister povedati drugega, bi povedal to. Osterc smo razumeli tako: Belokranjci ste si vedno znali pomagati, pa si boste tudi zdaj. Verjetno res, minister nam verjetno že ne bo," se je hudoval Zadružnik.

Kdo bo pomagal Novemu mestu iz snega, je v četrtek zanimalo Novomeščanko P. Kot je povedala, je pri trgovini v Kristanovi vejevje zakrivalo pločnik še po tem, ko je že nehala snežiti. Poleg te kritike pristojnim je imela tudi predlog za Zelene. "Oni so stranka, morali pa bi biti gibanje. Kot zaščitniki narave bi imeli praktično opravilo, če bi ob sneženju vzeli v roke prekle in šli otepat dreve, ki je pač del narave," je bila iskriča. Glede doma starejših v Trebnjem je rekla, da ne nasprotuje gradnji, toda naj ga zidajo z denarjem, ki ga je država že pobirala v preteklosti na razne načine.

Klical je tudi Rezka Kralj. Vesele je knjige, ki ji jo je poslal Dolenjski list, in se zanjo najlepše zahvaljuje.

L.M.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvaliti, ali pa le opozoriti na zanimiv dogodek iz domačih krajev, pokličite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Na voljo smo vam vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068)323-606. Dežurni novinar vam bo rad prisluhnil.

ŠKODA, DA NI VEČ KOMUNISTOV!

Snežilo je kot za stav. Sneg je, razumljivo, presenetil komunalne delavce, čeprav je bilo proti koncu novembra. Cestni promet je domala zamrl, vlaki pa so prihajali v Repičevo Drago z večurno zamudo. Crknil je tudi radijski sprejemnik v moji sobi, ker je zmanjkalo električnega toka.

- Pa smo tam, je siknila žena.

- Kako naj pri tej svetlobi sploh napišem domačo nalogo? je prišlo prav mulcu.

- Če toka dolgo ne bo, in to se lahko zgodi, bomo zmrazovali. Centralna brez elektrike ne bo delala, se je spreminjala v toplovodnega strokovnjaka žena.

- Me prav zanima, kdo nam bo

plačal meso, če se bo odmrznila zamrzovalna skrinja, je mela dalje.

- Iz hladilnika že teče! je zatulila, da so me zaboleli bobenčki.

Na vrata je potrkala soseda. Ko smo uzrli njen blede obraz, nam je povedala, da bi se morala skopati, pa se ne more. Bojler je prižgala dve minuti pred električnim mrkom.

- Naj gre vse skupaj k hudiču! je bleknila in zaloputnila vrata, še prej pa dodala, da bo dobesedno eksplodirala, če električnega toka ne bo do Santa Barbare.

Kmalu za njo je prihrumel sosed Jure.

- Zaraščen sem kot Robinzon. Pod nujno se moram obriti, sicer bo Mojca mislila, da sem zanemar-

jenec.

Posodil sem mu peno za britje in žiletko s strojkom. Jure premore samo električni brivnik.

Po telefonu me je poklicala tašča.

- Če ne bi delovala ta naprava, je rekla, bi bila dobesedno odrezana od sveta.

- Škoda, da ni več komunistov, tašča.

- Bog pomagaj, zet, pa se ti ja ni zavrtilo! Še sreča, da smo se jih znebili.

- Ne, ne, tašča. Dokler so vladali komunisti, si v takšni noriščici, kot je danes, vsaj vedel, kdo je kriv.

TONI GAŠPERIČ